



Bedrijfspensioenfonds
voor het bakkersbedrijf

Jaarverslag 2021



Inhoudsopgave

Bestuursverslag	4
Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	5
1 Voorwoord	7
2 Algemene informatie	8
2.1 Juridische structuur	8
2.2 Doelstelling	8
2.3 Personalia	8
3 Financiële positie, beleid, risicobeheer en interne audit in 2021	14
3.1 Financiële opzet en positie	14
3.2 Beleid en beleidskeuzes	15
3.2.1 Toeslagbeleid	15
3.2.2 Financieringsbeleid	15
3.2.3 Beleggingsbeleid	16
3.3 Risicobeheer	18
3.3.1 Beleidsuitgangspunten en Risicohouding	18
3.3.2 Risicogovernance	20
3.3.3 Risico-identificatie en beheersmaatregelen	21
3.3.4 Risicobeheer in 2021	26
3.4 Interne Audit in 2021	26
4 Beleggingen	29
4.1 Markontwikkelingen	29
4.2 Resultaten beleggingsportefeuille	30
4.3 Matchingportefeuille	30
4.4 Aandelen	31
4.5 Hoogrentende obligaties	31
4.6 Vastgoedbeleggingen	31
4.7 Overige beleggingen	31
4.7.1 Private Equity	31
4.7.2 Z-score 2021 en performancetoets	31
4.8 Vooruitzichten	32
4.9 Maatschappelijk verantwoord beleggen	32
5 Pensioenen	34
5.1 Communicatie	34
5.2 Uitvoeringskosten	36
5.3 Pensioenregeling	40
5.4 Nieuwe wetgeving	42
6 Actuariële analyse	45
7 Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving	46
7.1 Algemeen	46
7.2 Bestuursaangelegenheden	46
7.2.1 Algemeen	46
7.2.2 Bestuursvergaderingen	47
7.3 Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies	50
7.4 Geschillencommissie	50

7.5	Goed Pensioenfondsbestuur	50
7.5.1	Code Pensioenfondsen	50
7.6	Raad van Toezicht	52
7.6.1	Verslag Raad van Toezicht	52
7.6.2	Inleiding	52
7.6.3	Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht	55
7.7	Verantwoordingsorgaan	56
7.7.1	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	56
7.7.2	Reactie Bestuur op verslag Verantwoordingsorgaan	59
7.8	Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM	61
7.9	Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding	61
7.10	Gedragscode	61
7.11	Organisatie en uitvoering	61
7.12	Statutenwijziging	62
8	Verwachte gang van zaken	63
	Jaarrekening	64
9	Jaarrekening	65
9.1	Balans per 31 december 2021	65
9.2	Staat van baten en lasten	66
9.3	Kasstroomoverzicht	67
9.4	Toelichting op de jaarrekening	68
9.4.1	Algemeen	68
9.4.2	Grondslagen	68
9.4.3	Toelichting op de balans per 31 december 2021	74
9.4.4	Niet in de balans opgenomen regelingen	92
9.4.5	Verbonden partijen	92
9.4.6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021	93
9.4.7	Gebeurtenissen na balansdatum	96
	Overige gegevens	98
10	Overige gegevens	99
10.1	Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	99
10.2	Actuariële verklaring	100
10.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	102
	Bijlagen	105
Bijlage 1	Deelnemersbestand	106
Bijlage 2	Begrippenlijst	107

Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2021	2020	2019	2018	2017
Aantal verzekerden (per eind van het jaar)					
Deelnemers, actief en voortgezet	34.046	33.400	33.369	33.768	33.908
Gewezen deelnemers	95.529	94.353	96.044	100.210	101.097
Ingegane pensioenen	23.703	22.799	22.161	21.904	21.326
Totaal aantal verzekerden	153.278	150.552	151.574	155.882	156.331
Pensioenen					
Kostendekkende premie	138.478	126.580	110.928	111.086	116.209
Gedempte kostendekkende premie *	98.053	71.910	76.979	78.057	80.019
Feitelijke premie *	98.700	89.992	85.904	85.512	89.370
Uitvoeringskosten	8.349	8.612	8.070	7.992	7.939
Uitkeringen	93.869	89.666	86.846	84.464	82.616
Toeslagverlening					
<u>Reguliere toeslagverlening (per 1 januari)</u>					
Actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	0%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	0%	0%	0%	0%	0%
<u>Verleende inhaaltoeslagen (per 1 januari)</u>					
Actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	0%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	0%	0%	0%	0%	0%
<u>Gemiste toeslagen</u>					
Actieve deelnemers	1,53%	1,52%	1,71%	0,81%	1,13%
Cumulatieve achterstand actieve deelnemers (max. 5 jaar)	5,81%	4,73%	5,03%	5,13%	5,53%
Gemiste toeslagen inactieven en ingegane pensioenen	1,53%	1,52%	1,71%	0,81%	1,13%
Cumulatieve achterstand gemiste toeslagen en inactieven en ingegane pensioenen (max. 5 jaar)	5,81%	4,73%	3,85%	5,15%	6,18%
Vermogen en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	150.266	-396.865	-212.285	-99.238	129.341
Minimaal vereist eigen vermogen (PW art. 131)	208.343	222.589	197.347	175.139	168.406
Vereist eigen vermogen (PW art. 132)	754.357	774.504	759.329	686.570	666.231
Technische voorzieningen	4.947.917	5.315.154	4.742.294	4.026.882	3.873.247
Dekkingsgraad in %	103,0	92,5	95,5	97,5	103,3
Beleidsdekkingsgraad in %	98,2	88,5	95,0	102,0	101,3
Reële dekkingsgraad in %	78,7	71,9	75,8	82,1	81,1
Premiedekkingsgraad in %	80	80	88	89	87
Duration	22,3	22,9	22,3	21,4	21,4
Gemiddelde rente waarop de voorziening is bepaald	0,59%	0,25%	0,80%	1,45%	1,58%

Bedragen x € 1.000	2021	2020	2019	2018	2017
Beleggingen					
Balanswaarde **	5.151.276	4.895.707	4.510.764	3.915.922	3.984.230
Beleggingsopbrengsten excl. kosten	186.808	397.830	612.842	-61.703	160.271
Economische samenstelling beleggingsportefeuille **					
Aandelen	1.803.954	1.528.696	1.396.822	1.122.628	1.318.545
Vastrentende waarden (m.i.v. 2020 inclusief liquiditeitsfondsen)	3.022.284	3.268.569	1.718.942	1.701.484	1.996.690
Vastgoed	245.915	99.176	127.134	85.045	91.486
Overige beleggingen (liquide middelen en t/m 2019 liquiditeitsfondsen)	89.887	-547	1.308.916	990.019	573.858
Derivaten	-10.044	-187	-41.050	16.746	3.651
Beleggingsrendement					
Jaarrendement portefeuille	4,1%	8,6%	15,7%	-1,4%	4,0%
Kostenratio's					
Uitvoeringskosten pensioenbeheer per deelnemer (actieve + gepensioneerde deelnemers)	131	138	129	128	128
Directe vermogensbeheerkosten	0,15%	0,16%	0,18%	0,16%	0,20%
Indirecte vermogensbeheerkosten	0,50%	0,25%	0,23%	0,21%	0,16%
Totaal van direct en indirect	0,65%	0,41%	0,41%	0,37%	0,36%
Transactiekosten	0,12%	0,08%	0,13%	0,08%	0,06%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,77%	0,49%	0,54%	0,45%	0,42%

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode.

* De kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie zijn met terugwerkende kracht met ingang van 2018 weergegeven exclusief de benodigde premie voor de overgangsmaatregel VPL. De gehanteerde systematiek sluit aan de bij de verslagstaten.

** De samenstelling van de beleggingsportefeuille in dit overzicht wijkt af van de samenstelling zoals deze wordt gepresenteerd in de jaarrekening, omdat in dit overzicht de economische samenstelling wordt getoond, terwijl in de jaarrekening op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610) de negatieve derivaten en overige negatieve posten onder de passief zijde van de balans worden getoond. Met ingang van 2020 zijn de beleggingen in cashfondsen verschoven van overige beleggingen naar vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

1 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2021 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna: het pensioenfonds). Het pensioenfonds zorgt voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling volgt uit de cao Bakkersbedrijf.

Ontwikkelingen op de financiële markten

Ook het jaar 2021 stond in het kader van de coronacrisis. De gevolgen voor de Bakkersbranche waren zeer wisselend; vooral bakkers die hun omzet geheel of ten dele uit de zakelijke markt behalen werden hard geraakt. Het pensioenfonds heeft daarop ingespeeld met flexibele(re) incasso-afspraken waar nodig waarmee niet alleen de betreffende ondernemers konden worden geholpen maar ook materiële effecten op de premie-inning sterk konden worden beperkt.

Het jaar 2021 is uiteindelijk een financieel sterk jaar geworden door oplopende aandelenkoersen waardoor ook de financiële positie van het fonds sterk verbeterde. Daarmee loopt het fonds eind 2021 iets voor op het herstelplan.

Belangrijke voortgang kon het Bestuur boeken in de realisatie van haar doelstelling om de beleggingsportefeuille verder te verduurzamen. Zij heeft zich ten doel gesteld om de klimaatbelasting van haar beleggingen jaarlijks te verminderen in lijn met het Nederlands Klimaatakkoord.

Ondanks rendementen van gemiddeld 7% tot 8% per jaar hebben veel pensioenfondsden niet de verwachtingen van deelnemers op een waardevast pensioen kunnen waarmaken. Dit geldt ook voor ons pensioenfonds. Belangrijkste oorzaken daarvan zijn de gestegen levensverwachting en de sterk gedaalde rentestanden over de afgelopen 10 jaar en een niet volledige afdekking van het renterisico door de fondsen waardoor jaarlijks veel extra geld moest worden gereserveerd.

Het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Zoetwaren

Het dientengevolge uitblijven van indexaties heeft het vertrouwen van deelnemers in het huidige pensioenstelsel geschaad. In antwoord daarop en in consultaties met de pensioensector legt de politiek thans de laatste hand aan een nieuw vormgegeven pensioenstelsel waarin de pensioenopbouw en uitkeringen meer meebewegen met de markt. Er zal sneller kunnen worden geïndexeerd als het economisch goed gaat maar ook eerder worden gekort als het economisch tij tegenzit.

Om goed voorbereid te zijn op het nieuwe pensioenstelsel heeft het bestuur met ingang van 2021 samen met Bpf Zoetwaren een voorbereidingsgroep en stuurgroep ingesteld om de transitie naar het nieuwe stelsel projectmatig op te pakken. In dit project wordt eveneens uitgewerkt hoe het samengaan met Bpf Zoetwaren kan worden gerealiseerd en hoe de daarin te nemen stappen zorgvuldig dienen te worden doorlopen. In dit proces worden de sociale partners nauw betrokken en de raad van toezicht alsmede het verantwoordingsorgaan periodiek geïnformeerd. Ook zullen de deelnemers worden geraadpleegd naar de mate van risico welke zij over hun pensioenkapitaal en uitkering verantwoord vinden. Een eerste belangrijke stap hebben de sociale partners in 2021 genomen met de voorlopige keuze voor de solidaire premieregeling. Ondanks ook de in deze regeling toenemende kans op schommelende pensioenuitkeringen, worden hier meer mogelijkheden geboden om risico's te delen en schommelingen af te vlakken dan in de keuzemogelijkheid voor de flexibele premieregeling.

Er wordt naar gestreefd om de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel - waarin nog veel stappen te nemen zijn - op 31 december 2023 af te ronden en direct daarna op 1 januari 2024 het beoogde samengaan met Bpf Zoetwaren te realiseren en door te gaan in een nieuw fonds.

De combinatie van beide fondsen biedt na een jarenlange samenwerking een robuuste uitgangssituatie voor de toekomst voor verdere groei, kostenverlaging en professionalisering als basis voor tevreden deelnemers en aangesloten werkgevers.

Hoewel de inval van Rusland in Oekraïne en het verschrikkelijke oorlogsgeweld na balansdatum heeft plaatsgevonden, kan dit niet onvermeld blijven. Dit raakt ons allemaal. Ook wij leven mee met de bevolking in Oekraïne. Wij hebben besloten om alle beleggingen in Rusland te verkopen. De oorlog in Oekraïne en de sancties voor Rusland vragen om extra waakzaamheid. We houden goed in de gaten wat de mogelijke gevolgen zijn voor ons pensioenfonds en uw pensioen.

Namens het Bestuur van het pensioenfonds,

Groningen, 17 juni 2022

R. Barnhoorn
Werknemersvoorzitter

P. Mannaert
Werkgeversvoorzitter

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna: het pensioenfonds) is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds, dat is opgericht op 1 januari 1953 en is statutair gevestigd in Groningen. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725. De laatste statutenwijziging vond plaats op 15 november 2021. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Doelstelling

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

2.3 Personalia

De samenstelling van de fondsorganen was in 2021 als volgt:

Het Bestuur

Benoemd namens de werkgevers

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
C.M.W. Bongers	Bestuurslid	21-04-2025	NBOV	47 jaar V
W. Kannegieter	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	01-02-2023	NVB	61 jaar M
P. Mannaert	Voorzitter	01-07-2026	NVB	59 jaar M
J.G.M. van Ophem **	Bestuurslid	01-10-2025	NBOV	60 jaar M
S.E.M. Verhoef	Bestuurslid	17-02-2024	NVB	51 jaar V
T.L. Volkeri **	Bestuurslid	26-03-2021	NBOV	72 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De heer Volkeri is per 26 maart 2021 afgetreden als bestuurslid. De heer Van Ophem heeft de heer Volkeri opgevolgd met ingang van 1 oktober 2021.

Benoemd namens de deelnemers

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
R. Barnhoorn	Voorzitter	01-12-2023	FNV	57 jaar M
E. Deuling	Bestuurslid	26-03-2025	FNV	33 jaar M
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	13-03-2024	CNV Vakmensen	38 jaar V
M.W. van Straten	Bestuurslid	01-12-2024	CNV Vakmensen	48 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

Benoemd namens de pensioengerechtigden

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
S.J.H. Borghouts **	Bestuurslid	01-09-2021	ANBO	62 jaar M
R. Dik	Bestuurslid	03-09-2025	FNV	56 jaar M
Vacature **				

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De heer Borghouts is per 1 september 2021 afgetreden. Ten aanzien van de zetel die daarmee vacant is geworden, is eind 2021 een verkiezingsprocedure opgestart.

Dagelijks Bestuur

De heer R. Barnhoorn (werknemersvoorzitter)

De heer P. Mannaert (werkgeversvoorzitter)

Beleggingsadviescommissie

De heer E. Deuling (vanaf 26 maart 2021)

De heer P. Mannaert

Mevrouw S.E.M. Verhoef (voorzitter)

Risicoadviescommissie

De heer S.J.H. Borghouts (voorzitter tot 1 september 2021, daarna afgetreden)

De heer R. Barnhoorn

De heer E. Deuling (vanaf 26 maart 2021)

De heer J.G.M. van Ophem (voorzitter vanaf 1 oktober 2021)

Communicatieadviescommissie

Mevrouw C.M.W. Bongers

De heer S. Banga (toehoorder vanuit het Verantwoordingsorgaan)

De heer R. Dik (lid vanaf 3 september 2021, voorzitter vanaf 1 december 2021)

De heer W. Kannegieter (voorzitter vanaf 26 maart tot 1 december 2021)

De heer T.L. Volkeri (voorzitter tot 26 maart 2021, daarna afgetreden)

Pensioen- en Uitbestedingsadviescommissie

De heer R. Barnhoorn

Mevrouw C.M.W. Bongers (voorzitter)

De heer R. Dik (vanaf 3 september 2021)

Mevrouw S.E.M. Verhoef

Financiële Adviescommissie

De heer S.J.H. Borghouts (voorzitter tot 1 september 2021, daarna afgetreden)

De heer P. Mannaert (voorzitter vanaf 1 september 2021)

De heer J.G.M. van Ophem (vanaf 1 oktober 2021)

De heer T.L. Volkeri (tot 26 maart 2021)

Stuurgroep Nieuwe Pensioenakkoord (NPA)

De heer R. Barnhoorn

Mevrouw C.M.W. Bongers

De heer P. Mannaert

Geschillencommissie

De heer A.Th.M. van Hulst (voorzitter tot 18 juni 2021, daarna afgetreden)

Mevrouw A.C. van Bekkum

De heer G.J. van Egmond

De heer D. Kamp (voorzitter per 18 juni 2021)

Verkiezingscommissie t.b.v. Pensioengerechtigde in het bestuur

De heer R. Barnhoorn

Mevrouw C.M.W. Bongers (voorzitter)

Mevrouw S.E.M. Verhoef

Verantwoordingsorgaan

Naam	Functie in Verantwoordingsorgaan	Benoemd tot	Benoemd door	Leeftijd * Man / Vrouw
S. Banga	Lid namens gewezen deelnemers, Secretaris	01-01-2024	CNV Vakmensen	64 jaar M
M. van Diepen	Lid namens deelnemers	11-11-2024	Benoemd na verkiezing	63 jaar V
P.G.M. Lelieveld	Lid namens pensioengerechtigden	01-01-2024	CNV Vakmensen	73 jaar M
W. van der Linden	Voorzitter Lid namens Pensioengerechtigden	01-01-2024	FNV	73 jaar M
A.J.D. Roodenrijs	Plaatsvervangend voorzitter, Lid namens werkgevers	01-01-2024	NBOV en NVB **	59 jaar M
M. Smit	Lid namens deelnemers	11-11-2024	Benoemd na verkiezing	37 jaar M
G. Son	Lid namens deelnemers	11-11-2024	Benoemd na verkiezing	61 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De NBOV en de NVB hebben samen (in onderling overleg) één lid benoemd, die namens beide werkgeversorganisaties zitting heeft in het Verantwoordingsorgaan.

Vanaf 1 juli 2020 bestaat het Verantwoordingsorgaan formeel uit 7 leden bestaande uit 3 vertegenwoordigers van deelnemers, 2 vertegenwoordigers van pensioengerechtigden en 1 vertegenwoordiger namens de gewezen deelnemers en 1 vertegenwoordiger namens de werkgevers.

Met ingang van 1 juli 2020 worden leden van het Verantwoordingsorgaan via verkiezingen benoemd. Uitzondering hierop is het lid namens de werkgevers. Die wordt benoemd door de werkgeversorganisaties NVB en NBOV.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen.

Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan, naast de wettelijke adviesrechten die het Verantwoordingsorgaan heeft, vier bovenwettelijke adviesrechten toegekend. Dit betreft adviesrechten ten aanzien van:

- o het herstelplan;
- o vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van artikel 134 van de Pensioenwet;
- o het vaststellen en het wijzigen van het toeslagbeleid;
- o het terugstorten van premie of geven van premiekorting;

Raad van Toezicht

Naam	Functie in Raad van Toezicht	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
F.F. Albrecht	Lid	01-07-2024	n.v.t. / onafhankelijk	51 jaar M
R.P. van Leeuwen **	Lid	01-07-2021	n.v.t. / onafhankelijk	66 jaar M
W.J.J. Ong **	Lid	01-07-2025	n.v.t. / onafhankelijk	57 jaar V
P.M. Siegman	Voorzitter	01-07-2022	n.v.t. / onafhankelijk	52 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De heer Van Leeuwen is per 1 juli 2021 afgetreden. Mevrouw Ong is per 14 juli 2021 aangetreden.

De Raad van Toezicht bestaat uit drie leden en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad van Toezicht is in ieder geval belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het Bestuur en in het jaarverslag. De Raad van Toezicht staat het Bestuur met raad ter zijde.

Aan de goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn onderworpen de besluiten van het Bestuur tot vaststelling van:

1. het jaarverslag en de jaarrekening;
2. de profielschets voor Bestuurders;
3. het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de Raad van Toezicht;
4. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
5. liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
6. het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschillencommissie

Naam	Functie in Geschillencommissie	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
A.Th.M. van Hulst **	Voorzitter	18-06-2021	n.v.t. / onafhankelijk	75 jaar M
A.C. van Bakkum	Lid	01-01-2023	n.v.t. / onafhankelijk	45 jaar V
G.J. van Egmond	Lid	01-01-2023	n.v.t. / onafhankelijk	49 jaar M
D. Kamp **	Voorzitter	01-01-2023	n.v.t. / onafhankelijk	58 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De heer Van Hulst is per 18 juni 2021 afgetreden. De heer Kamp is per 18 juni 2021 aangetreden.

Sleutelfunctiehouders

Naam	Functie	Benoemd / beoogd	Leeftijd * Man / Vrouw
S.J.H. Borghouts **	Sleutelfunctiehouder Risicomanagement	benoemd	62 jaar M
J.G.M. van Ophem **	Sleutelfunctiehouder Risicomanagement	benoemd	60 jaar M
M.W. van Straten	Sleutelfunctiehouder Internal Audit	benoemd	48 jaar M
H. Zaghdoudi (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)	Sleutelfunctiehouder Actuarieel	benoemd	47 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2021.

** De heer Borghouts is per 1 september 2021 afgetreden. De heer Van Ophem is per 1 oktober 2021 aangetreden.

Nevenfuncties

De heer F.F. Albrecht

Adviseur beleggingscommissie Total Pensioenfonds; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Ecolab; Investment consultant Rik Albrecht; Expert-lid beleggingsadviescommissie Bpf Molenaars; Bestuurslid Pensioenfonds Alliance; Docent bij SPO; Trainer MIFID bij NNIP, PGGM, MN, Charco & Dique, Privium, DCA; Voorzitter BAC bij Pensioenfonds voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied; Investment Consultant bij AethiQs; adviseur bij Roccade Advies;

De heer S. Banga

De heer R. Barnhoorn

Lid cao-commissie CNV; Pensioenfondsbestuurder bij FNV; Lid commissie van Beroep bij ABP; Bestuurslid/plaatsvervangend voorzitter bij Bpf Molenaars; Lid Belanghebbendenorgaan APF De Nationale (kring D); Lid commissie van beroep BPL Pensioen;

Mevrouw A.C. van Bakkum

Mevrouw C.W.M. Bongers

Procesjurist FNV; Directeur van De Ondernemerscommissaris; Toezichthouder Stichting Welzijn Lelystad; Senior Beleidsadviseur Economie bij de gemeente Kampen;

De heer S.J.H. Borghouts	Interim Professional bij Borghouts Internal Audit Consult; Bestuurslid bij BPF Betonproducten; Sleutelfunctiehouder risicobeheer a.i. Bpf Schilders; Sleutelfunctiehouder internal audit Bpf Rijn- en Binnenvaart; Sleutelfunctiehouder en –vervuller risicobeheer Pensioenfonds voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied;
De heer E. Deuling	Bestuurslid bij Bpf Bouwnijverheid; Pensioenfondsbestuurder FNV;
De heer R. Dik	Pensioenbestuurder/juridisch medewerker FNV;
Mevrouw M.D.C. van Diepen	Operator banketproductie bij Goedhart Sevenum BV;
De heer G.J. van Egmond	Bedrijfsjurist bij Van Egmond Legal;
De heer A.Th.M. van Hulst	Lid Raad van Toezicht Stichting Renesse; Voorzitter 9 geschillencommissies;
De heer W. Kannegieter	Directeur NVB; Secretaris Bestuur Stichting Beheer Broban Krat; Voorzitter Bestuur Stichting Omgevingsfondsen West Betuwe; Voorzitter Bestuur Nederlands Bakkerij Museum Hattem; Penningmeester Bestuur Stichting Sociaal Fonds Bakkersbedrijf; Lid Ledencommissie Natuurmonumenten Gelderland;
De heer R.P. van Leeuwen	Voorzitter raad van commissarissen bij Leidsche Verzekeringen; Voorzitter Bestuur bij Pensioenfonds Sportfondsen; Voorzitter/vereffenaar bij BPF Tandtechniek; Lid visitatiecommissie bij Pensioenfonds OWASE; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Goudse Haven; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds GSFS; Penningmeester bij de Federatie Nederlandse Denksporten; Pensioen Associate Akkermans & Partners; Commissaris Topbridge BV; Voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Cargill; Adviseur ARC Pensioenfonds TNO;
De heer P.G.M. Lelieveld	Geen nevenfuncties;
De heer W. van der Linden	Diverse functies bij Bakkerij de Waal; Lid gemeenteraad Ridderkerk;
De heer P. Mannaert	Bestuurslid en voorzitter Beleggingsadviescommissie bij Pensioenfonds ATOS; Lid beleggingsadviescommissie bij PMA; Vereffenaar Pensioenfonds voor de Tandtechniek; Lid raad van toezicht Pensioenfonds Mediahuis (Telegraaf); Voorzitter Pensioenfonds Alliance;
Mevrouw W.J.J. Ong	Lid Raad van Toezicht bij ROC Mondriaan; Lid Raad van Toezicht bij Pensioenfonds SABIC; Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Bpf Schilders; Lid Raad van Commissarissen bij Rondon Wonen; Lid Geschillencommissie bij Klachteninstituut Financiële Dienstverlening;
De heer J.G.M. van Ophem	Risicomanager bij BPL Pensioen; Penningmeester bij Nationaal Fonds tegen Kanker;
De heer A.J.D. Roodenrijs	Eigenaar Meesterbakker Roodenrijs; Eigenaar Horecabakker Roodenrijs; Voorzitter bij Skate4AIR Westland;
Mevrouw P.M. Siegman	Lid advies committee EPFIF Pensioen Bestuurstafel; Voorzitter werkgroep governance bij VIIP; Voorzitter bij Pensioenfonds Eriks; Pensioenadviseur bij GPSS; Gastouder TakeCareBNB; Technisch voorzitter Pensioenfonds Notariaat; Lid Raad van Toezicht bij Pensioenfonds Openbare Bibliotheken;
De heer M. Smit	Teamleider bakkerij/magazijn bij Bakkerij Goedhart Emmeloord; Ondernemer bij Meowt Cattery en gedragstherapie voor katten;
Mevrouw C.H. Smits	Lid Belanghebbendenorgaan Kring D bij De Nationale APF; Pensioenfondsbestuurder bij CNV Vakmensen; Bestuurslid bij PNO Media; Bestuurslid bij Bpf Bouwnijverheid;
Mevrouw G. Son	Oproepkracht bakkerij (verkoopmedewerker) bij Bakkerij Boersma Amersfoort; Adviseur/trainer medezeggenschap bij Gaia Son Advies;
De heer M.W. van Straten	Pensioenfondsbestuurder bij CNV Vakmensen; Bestuurslid bij BPF Horeca en Catering; Bestuurslid bij BPF Recreatie; Bestuurslid bij VUT-fonds voor de Contractcateringbranche Sucon II;
Mevrouw S.E.M. Verhoef	Voorzitter college van vereffenaars bij Pensioenfonds Equens; Voorzitter Beleggingscommissie Pensioenfonds Heineken;
De heer T.L. Volkeri	Lid kascommissie bij CEBP (Confédération Européenne des Organisations Nationales de la Boulangerie et de la Pâtisserie.); Secretaris bij St Pensioenvoorzieningen Personeel KVOB;

Uitvoeringsorganisaties

Het beheer van de pensioenadministratie en Bestuursondersteuning is uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.
Het fiduciair management voor het pensioenfonds is uitbesteed aan NN Investment Partners B.V.
BNY Mellon Asset Servicing is de custodian van het pensioenfonds.
KPMG is vervuller Internal Audit.

Certificeerders

De certificerend actuaire is de heer H. Zaghdoudi (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)
De controlerend accountant is de heer E.M. van der Hall (Deloitte Accountants B.V.)

Externe Oversight manager

De heer E.A. Massie (Ortec Finance)

Adviserend Actuaris

De heer R. Dijkstra (Sprenkels en Verschuren)

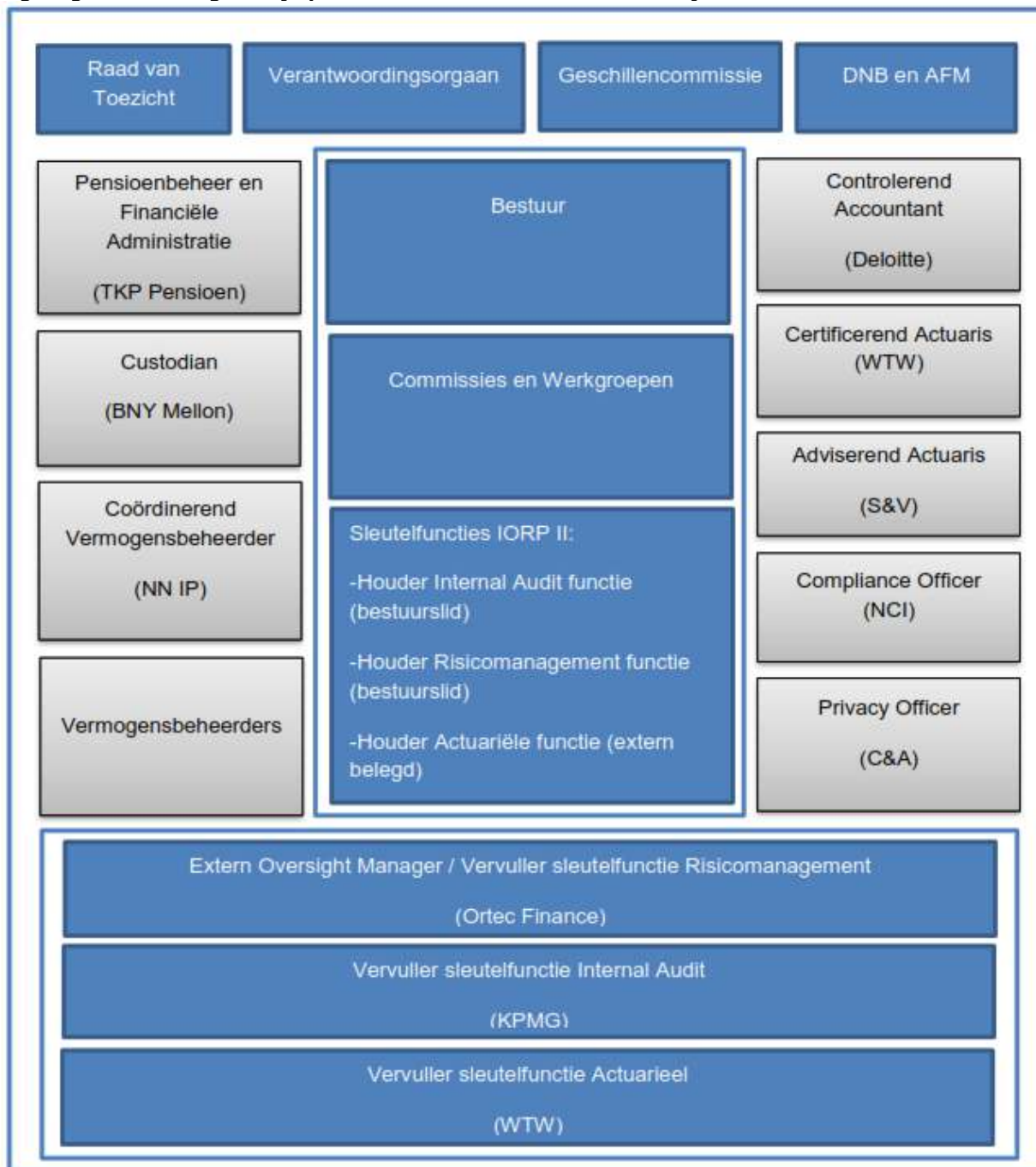
Compliance officer

De heer A. de Jong en mevrouw S. Overdeest (Nederlands Compliance Instituut)

Privacy Officer

Mevrouw E. Hoving (Compliance & Advisory)

Organogram Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf



3 Financiële positie, beleid, risicobeheer en interne audit in 2021

3.1 Financiële opzet en positie

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft het pensioenvermogen als percentage van de contante waarde van de pensioenverplichtingen weer. De dekkingsgraad kan wijzigen door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het beleggingsresultaat, verzekeringstechnische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de marktrente. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de twaalf maanddekkingsgraden naar de meest actuele inzichten. De beleidsdekkingsgraad is ultimo 2021 98,2% (2020 88,5%). Derhalve is eind 2021 sprake van een vermogenstekort.

Korte termijn korting

De huidige beleidsdekkingsgraad (98,2%) ligt onder de minimale vereiste dekkingsgraad (104,2%). Hierdoor is op 31 december 2021 het zevende meetmoment waargenomen waarop de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het pensioenfonds heeft wederom gebruik gemaakt van de eind 2020 door Minister Koolmees aangereikte vrijstellingsregeling. Derhalve is een MVEV korting niet noodzakelijk in 2022. Het gebruik van de vrijstellingsregeling is onderbouwd door het fonds in het kader van evenwichtige belangenafweging.

Herstelplan

In maart 2022 heeft het pensioenfonds een geactualiseerd herstelplan bij DNB ingediend. Uit het herstelplan blijkt dat, uitgaande van de in dit herstelplan gehanteerde veronderstellingen, het pensioenfonds binnen de gekozen hersteltermijn herstelt tot het vereist eigen vermogen.

De ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds gedurende het jaar wordt hieronder weergegeven.

	2021	2020
Dekkingsgraad 1 januari	92,5%	95,5%
Effect premies	-0,3%	-0,3%
Effect uitkeringen	-0,1%	-0,1%
Effect toeslagverlening	0,0%	0,0%
Effect wijziging rente	6,7%	-12,5%
Effect beleggingsresultaat	4,1%	8,9%
Effect aanpassing actuariële grondslagen	0,0%	2,6%
Effect overige oorzaken	0,1%	-1,6%
Dekkingsgraad 31 december	103,0%	92,5%

Effect premies

Het effect op premies wordt veroorzaakt doordat de feitelijke premie lager was dan de actuariële benodigde premie.

Effect toeslagverlening

In 2021 is door het Bestuur besloten om geen toeslagen toe te kennen.

Effect wijziging rente

De wijziging van de rentetermijnstructuur (RTS) heeft een positief effect gehad op de dekkingsgraad van 6,7%. Het rente-effect op de beleggingen is meegenomen onder rendement.

Effect beleggingsresultaat

Het netto rendement, inclusief het rendement door afdekking van de rente, bedroeg in 2021 4,1%. Dit rendement was (na aftrek van beleggingskosten) hoger dan het rendement benodigd om de aangroei van de voorziening te financieren (-0,533%). De dekkingsgraad is hierdoor met 4,1%-punt toegenomen.

Effect aanpassing actuariële grondslagen

Ultimo 2021 is een grondslagwijziging doorgevoerd.

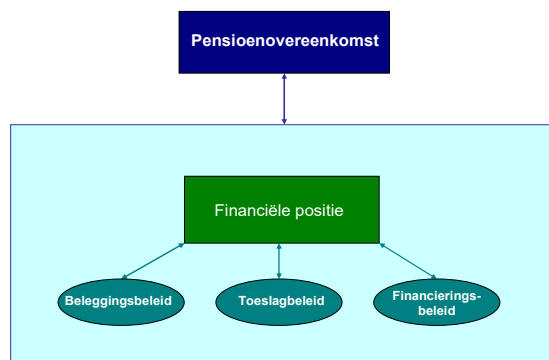
- Overstap naar nieuw opbouwpercentage 1,30% in 2022 (was 1,35% in 2021) die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2,4 miljoen en de IBNR van € 0,4 miljoen.

Effect overige oorzaken

Onder overig worden de effecten op de dekkingsgraad als gevolg van wijzigingen inzake waardeoverdrachten, kosten, sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige mutaties en correcties verwerkt.

3.2 Beleid en beleidskeuzes

Het Bestuur heeft beleid ontwikkeld op het gebied van financiering, beleggingen en toeslagen om de risico's en de financiële positie van het pensioenfonds te beheersen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenovereenkomst zoals door de cao-partijen overeengekomen.



3.2.1 Toeslagbeleid

Voor de pensioenaanspraken van actieve, arbeidsongeschikte en gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen van pensioengerechtigden wordt bij de bepaling van het indexatiepercentage uitgegaan van de ontwikkeling van een prijsindexcijfer (CPI voor alle huishoudens, afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april van het jaar waarop de indexatie betrekking heeft.

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstaffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad * (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

*) De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex).

3.2.2 Financieringsbeleid

Financieringssysteem en ABTN

De wijze waarop de kostendekkende premie en de verschuldigde premie bij het fonds wordt vastgesteld wordt hierna nader toegelicht.

Vaststelling van de kostendekkende premie

De kostendekkende premie wordt jaarlijks bepaald als de som van:

De jaarinkoop (gedisconteerd met de reële rendementscurve) benodigd voor de in het boekjaar te verkrijgen aanspraken op (tijdelijk/extra) ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen, vermeerderd met de risicopremies voor arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling) en overlijden (partnerpensioen en wezenpensioen) en vermeerderd met een opslag voor uitvoeringskosten.

De solvabiliteitsopslag in de premie is gelijk aan nul, tenzij het Vereist Eigen Vermogen horende bij de jaarinkoop hoger is dan de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. In deze situatie is de solvabiliteitsopslag gelijk aan het

Vereist Eigen Vermogen verminderd met de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. Het Vereist Eigen Vermogen is het conform het standaardmodel van DNB berekende percentage ultimo voorgaand boekjaar.

Voor de berekening van de kostendekkende premie wordt uitgegaan van de reële rendementscurve. De reële rendementscurve wordt vastgesteld als het verwachte fondsrendement verminderd met een afslag voor indexatie en staat in beginsel voor een periode van 5 jaar vast. Per 1 januari 2021 is een nieuwe 5-jaarsperiode in gegaan. Bij het vaststellen van de reële rendementscurve is rekening gehouden met de maximale parameters, zoals vastgelegd in artikel 23a eerste lid van het besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen. De reële rendementscurve is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 30 september 2020 op het moment dat het bestuur de premie voor 2021 heeft vastgesteld.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de reële rendementscurve zijn door het bestuur getoetst aan de resultaten in de ALM-studie uit 2019. Het verwachte reële fondsrendement in de ALM-studie kan per saldo gelijk gesteld worden aan het verwachte reële fondsrendement op basis van de maximale parameters en de overige wettelijke aannames betreffende verwacht rendement op vastrentende waarden en inflatie.

Voor het overige worden bij de kostendekkende premie de actuariële veronderstellingen gehanteerd, die ook bij de bepaling van de technische voorziening worden gebruikt. De opslag voor premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid bedraagt 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw. De opslag voor dekking van de jaarlijkse administratiekosten bedraagt 1,1% van de som van het pensioengevend loon.

De verschuldigde premie

De bijdrage die het pensioenfonds met betrekking tot de regeling inzake ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen (inclusief premievrijstelling) ontvangt, bedraagt per deelnemer een percentage van het pensioengevend salaris. Het uitgangspunt is dat deze verschuldigde premie minimaal gelijk is aan de kostendekkende premie als hiervoor omschreven. Met ingang van 1 januari 2014 bedraagt dit percentage 14,0% van de salarissom. Het nabestaandenpensioen vindt bij het pensioenfonds plaats op kapitaalbasis.

Vanaf 1 januari 2016 wordt dit percentage jaarlijks vertaald naar een percentage van de pensioengrondslag (PG). Voor 2021 is de bijdrage vastgesteld op 25,7% van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag wordt gevormd door het salaris minus de franchise van € 14.544.

De werkgever is gerechtigd een gedeelte van deze premie te verhalen op de werknemer volgens de afspraken die daarover zijn gemaakt in de geldende cao. Uitgangspunt is een sluitende financiële opzet van de pensioenregeling.

Verloop pensioenpremie en overige premies

De afgelopen vijf jaar hebben de premies zich als volgt ontwikkeld:

	2021	2020	2019	2018	2017
Pensioenpremie in % van de PG	25,7	25,2	24,5	24,4	24,4

Excedentregeling

De premie voor de aanvullende excedent-verzekeringen komt volledig ten laste van de werkgever. Deze actuariële premie is afhankelijk van het geslacht en leeftijd van de deelnemer. De premie wordt voor de excedentregeling wordt als volgt vastgesteld:

Overlevingsgrondslagen	: Prognosetafel AG2020, rekening houdend met ervaringssterfte. Per 1 januari 2021 wordt startjaar 2021 gebruikt. Het startjaar wordt jaarlijks één jaar doorgeschoven;
Marktrente	: rentetermijnstructuur van 30 september voorafgaand aan het jaar waarvoor de premie wordt vastgesteld;
Excassokosten:	: 2,7% van de nominale jaarinkoop;
Administratiekosten	: 1,1% van het pensioengevend (excedent)salaris;
Arbeidsongeschiktheid	: 4,8% van de nominale jaarinkoop;
Wezenopslag	: 1,0% van de actuariële benodigde (risico)koopsom;
Solvabiliteitsopslag	: 14,0% van de nominale jaarinkoop.

3.2.3 Beleggingsbeleid

Algemeen

De doelstelling van het beleggingsbeleid is de ingelegde premies zo goed mogelijk te beleggen teneinde een optimaal rendement te behalen. Hierbij spelen risico, kwaliteit en diversificatie een belangrijke rol. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Asset Liability Management

Om te komen tot een optimale samenstelling van de assetmix van de portefeuille op hoofdlijnen is gebruik gemaakt van de uitkomsten van een Asset Liability Management (ALM)studie. In deze studie wordt rekening gehouden met het toeslagenbeleid, het premiebeleid en de pensioenverplichtingen. Zodoende worden het beleggingsbeleid, het financieringsbeleid en het pensioenbeleid op elkaar afgestemd. In 2019 is de meest recente ALM-studie uitgevoerd.

Matching- & returnportefeuilles

De inrichting van de portefeuillestructuur is gebaseerd op de doelstellingen en risicokaders van het pensioenfonds. Deze structuur is daarom functioneel en eenvoudig. De normwegingen van de portefeuillestructuur bestaan uit: 55% matchingportefeuille en 45% returnportefeuille.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille is primair gericht op de uitvoering van de strategische renteafdekking. Naast renteswaps worden in deze portefeuille beleggingen in obligaties en geldmarktfondsen aangehouden om onder andere te kunnen voldoen aan de 'collateral' (onderpand) verplichtingen van deze renteswaps. Er vindt een dagelijkse bewaking van het onderpand plaats die wordt uitgevoerd door specialisten. Met deze portefeuille wordt geen outperformancedoelstelling nagestreefd. De benchmark voor de matchingportefeuille wordt opgesteld op basis van de jaarlijkse uitkeringsprognose. In samenwerking met de administrateur zal maandelijks een aanpassing worden verwerkt op basis van de geschatte technische voorziening, balans en dekkingsgraad van het pensioenfonds. De matchingportefeuille belegt daarnaast in bedrijfsobligaties, green bonds en hypotheek.

Returnportefeuille

De returnportefeuille beoogt de indexatieambitie van het pensioenfonds te realiseren en is gespreid over diverse beleggingscategorieën en regio's. Daarbij wordt aansluiting gezocht met de visie voor het betreffende jaar en het verwachte economische regime. De portefeuille is belegd in hoogrentende bedrijfs- en staatsobligaties, aandelen, onroerend goed en private equity.

Strategische verdeling normportefeuille

Hieronder is de strategische verdeling voor 2021 weergegeven met de bijbehorende indices (de total return variant; inclusief netto dividend).

MATCHING PORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
Nominale matching incl. cash	36,5%	Combinatie geldmarkttrendement, langlopende Nederlandse en Duitse staatsobligaties en renteswaps
Green Bonds	2,5%	Barclays MSCI Euro Green Bond Index
NL Hypotheken	11,0%	JPM GBI Traded Netherlands
Euro Bedrijfsobl.	5,0%	Barclays Euro-Aggregate Corporates Index
Totaal	55,0%	
RETURN PORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
<i>Hoogrentende Obligaties</i>	10,0%	
Hoogr Bedrijfsobligaties	3,5%	BofA ML US High Yield Master II Index euro hedged
Obligaties Opk Markten HC	2,6%	JP Morgan EMBI Global Diversified euro hedged
Obligaties Opk Markten LC	3,9%	JPM GBI-EM Global Diversified
<i>Aandelen</i>	28,0%	
Wereldwijd	24,0%	MSCI World Net
Opkomende Markten	4,0%	MSCI Emerging Markets ND
<i>Onroerend Goed</i>	4,0%	
Niet beursgenoteerd OG	4,0%	37,5% Nederland, 32,5% Europa, 30% Verenigde Staten
<i>Alternatieve investeringen</i>	3,0%	
Private Equity	3,0%	5-jaars eurosrap +200 bp
Totaal	45,0%	

In hoofdstuk 4 'Beleggingen' wordt nader ingegaan op de uitkomsten van de gemaakte beleidskeuzes.

3.3 Risicobeheer

3.3.1 Beleidsuitgangspunten en Risicohouding

Kwalitatieve risicohouding financieel risico

Het Bestuur van het fonds heeft een risicobewuste houding. Het fonds streeft er naar om de nominale aanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het langetermijnkarakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslag behouden blijft. Beleggingsrisico kan acceptabel zijn in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale aanspraken niet geheel na kunnen worden gekomen.

De mate van risicoacceptatie van het Bestuur is onder andere gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen die zijn afgestemd met sociale partners:

- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering een belangrijke bron van inkomen voor deelnemers van het fonds.
- Er wordt gestreefd naar een stabiele premie en een stabiele opbouw.
- Bij de afweging tussen hoogte van het opbouwpercentage en de mate van indexatie prevaleert binnen redelijke grenzen de hoogte van het opbouwpercentage.
- Het fonds streeft naar een zo veel als mogelijk waardevast pensioen, dit met een minimale ambitie van 50% van de prijsindex.
- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie is het Bestuur bereid om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het Bestuur het uitlegbaar dat volledige toekenning van toeslag niet realiseerbaar is. Het Bestuur streeft ernaar kortingen op de pensioenaanspraken en –uitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen en als uiterste middel in te zetten. Daarbij is het uitgangspunt dat eventuele kortingen over de maximale hersteltermijn die binnen de wettelijke kaders mogelijk is worden gespreid.

De risicobereidheid van het Bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van sociale partners nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

Risicobereidheid deelnemers

In 2019 is er een onderzoek geweest onder deelnemers waarin ook gekeken is naar de risicobereidheid. De uitkomsten waren vergelijkbaar met het voorgaande onderzoek uit 2014 waarbij de deelnemers aangaven het risicoprofiel bij voorkeur niet te willen verhogen. Het Bestuur heeft in de communicatie richting deelnemers sinds 2017 meer aandacht gegeven aan de voorlichting over beleggingsrisico's o.a. door berichtgeving op de website over de gestegen kans op korten als gevolg van de gedaalde dekkingsgraad.

Kwalitatieve risicohouding niet-financiële risico's

Het Bestuur hanteert een lage risicotolerantie ten aanzien van niet-financiële risico's, omdat deze naar verwachting niet worden beloond met een risicopremie. Bij de bepaling van de mate van beheersing van dergelijke risico's maakt het bestuur een afweging tussen de kans dat het risico zich voordoet, de mogelijke impact ervan en de kosten die gepaard gaan met de beheersing.

Kwantitatieve risicohouding

De kwantitatieve risicohouding wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (het Vereist Eigen Vermogen en de grenzen van de haalbaarheidstoets). Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een kwalitatieve discussie, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment.

Pensioenresultaat: Pensioenuitkeringen geïndexeerd en gekort conform beleid Fonds
Pensioenuitkeringen (o.b.v. volledige pensioenopbouw) geïndexeerd met volledige prijsinflatie

Dit pensioenresultaat wordt door middel van een haalbaarheidstoets per geboortecohort vastgesteld en vervolgens op basis van gewogen aantallen vertaald naar een pensioenresultaat op fondsniveau. Bij de vaststelling van dit pensioenresultaat wordt geen rekening gehouden met nieuwe toetreders, maar wel met toekomstige opbouw en ontslag- en pensioneringskansen van huidige actieven.

Het Bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij dekkingsgraad gelijk is aan Vereist Eigen Vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 80%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 75%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

Het Bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het Vereist Eigen Vermogen: het Vereist Eigen Vermogen afgeleid van de werkelijke asset mix van het Fonds mag niet meer dan 2,5% (zowel positief als negatief) afwijken van het Vereist Eigen Vermogen afgeleid van de strategische asset mix.

Haalbaarheidstoets

De risicohouding is tevens getoetst in de aanvangshaalbaarheidstoets. Deze toets is verplicht voor ieder pensioenfonds vanuit wet- en regelgeving. In de aanvangshaalbaarheidstoets die in september 2015 is uitgevoerd is de risicohouding voor de lange termijn bepaald voor verwachtingen ten aanzien van het pensioenresultaat. De risicohouding op korte termijn is bepaald door het vereist eigen vermogen en de bandbreedte hieromheen. In 2020 is de risicohouding getoetst in de jaarlijkse haalbaarheidstoets. In deze toets wordt gekeken of het mediane pensioenresultaat en de afwijking t.a.v. het pensioenresultaat in een slechtweerscenario aan de gestelde grenzen voldoen. Onderstaande tabel toont de grenzen die tijdens de aanvangshaalbaarheidstoets zijn vastgesteld. De grenzen worden overschreden als het mediaan pensioenresultaat lager dan 75% uitkomt en als de relatieve afwijking van het slechtweerscenario hoger dan 35% uitkomt.

	Grens	Aanvangs- haalbaarheids toets 2015	Jaarlijkse haalbaarheids toets 2020	Jaarlijkse haalbaarheids Toets 2021
Mediaan pensioenresultaat	75%	89%	89%	82%
Slecht-weer-scenario pensioenresultaat	-	63%	65%	62%
Relatieve afwijking slechtweerscenario	35%	30%	27%	25%

De resultaten van de haalbaarheidstoets 2021 liggen binnen de gestelde grenzen. Ondanks een hogere aanvangsdekkingsgraad, zijn de resultaten ten opzichte van 2020 verslechterd. Dit was het gevolg van aanpassingen aan de wettelijk voorgeschreven scenarioset waarop de berekeningen zijn gebaseerd waarin wordt uitgegaan van lagere toekomstige rendementen op de beleggingen.

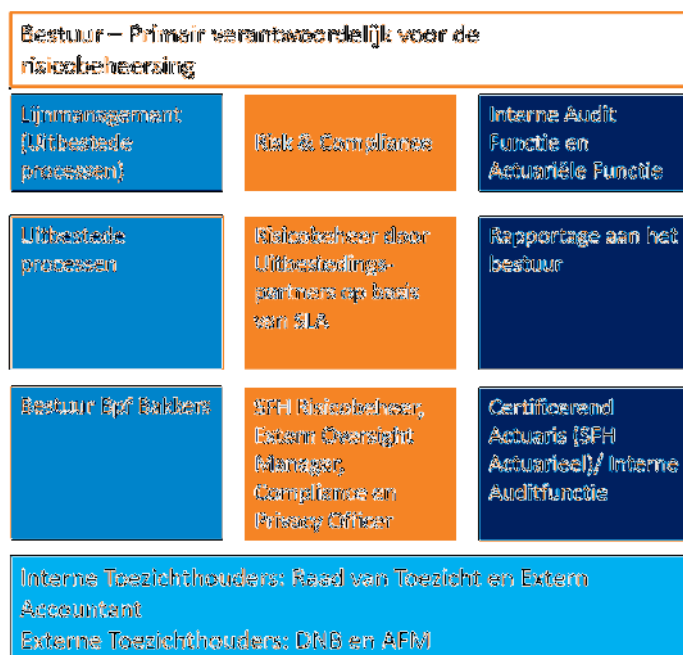
Aanpassing risicoprofiel

Het strategisch beleggingsbeleid van Pensioenfonds Bakkers is gebaseerd op ALM studies uit 2015 en 2019. Het bestuur heeft in 2015 besloten om gebruik te maken van de eenmalige ruimte die in 2015 is geboden door staatssecretaris Klijnsma om het risicoprofiel te verhogen, ondanks dat een fonds in reservetekort zit. Tot en met eind 2021 lag de beleidsdekkingsgraad echter onder het minimaal vereist eigen vermogen. Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille is daarom nog niet aangepast. Als op enig moment de beleidsdekkingsgraad boven het minimaal vereiste eigen vermogen komt, zal het Bestuur op dat moment beoordelen of de aanpassing van het risicoprofiel nog opportuun is.

Het pensioenfonds krijgt de komende jaren ook de maken met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Aanpassingen aan regelgeving (transitie-ftk) en het mogelijk invaren van bestaande rechten in het nieuwe stelsel maken dat horizon en risicobereidheid veranderen. Bij besluitvorming over aanpassing van het risicoprofiel worden o.a. de risico's op het doorvoeren van kortingen op aanspraken afgewogen tegen de doelstelling van indexatie. Hiertoe zal onder de deelnemers in 2022 een risicopreferentieonderzoek worden uitgevoerd.

3.3.2 Risicogovernance

Het pensioenfonds hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. De inrichting van het onafhankelijk risicomanagement is gebaseerd op het gedachtengoed van de drie verdedigingslinies. Dit gaat uit van adequate functiescheiding om te voorkomen dat risicolimieten overschreden worden en is in het volgende schema weergegeven.



Sleutelfunctie Risicomanagement

In lijn met de IORP II wetgeving heeft het pensioenfonds een sleutelfunctie risicomanagement ingesteld bestaande uit een Sleutelfunctiehouder (bestuurslid) en een vervuller. De Sleutelfunctie Risicomanagement, met ondersteuning van de Risicoadviescommissie, is verantwoordelijk voor overkoepelend risicobeleid. Voor specifieke risico's worden daarnaast specialisten gebruikt, zoals de compliance en privacy officer. De taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctie zijn opgenomen in het Risicobeleid van het pensioenfonds.

Risicoadviescommissie (RAC)

De risicoadviescommissie ondersteunt de sleutelfunctie risicomanagement. De houder van de sleutelfunctie risicomanagement is tevens voorzitter van de risicoadviescommissie (RAC). De samenstelling, taakomschrijving, vergaderfrequentie en ondersteuning van deze commissie zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement. De RAC bereidt formeel het risicobeleid voor en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het Bestuur over de onderwerpen gerelateerd aan risicomanagement. Minimaal één maal per kwartaal komt deze commissie bijeen. De leden van de Risicoadviescommissie rapporteren aan het voltallige Bestuur over de benoemde aangelegenheden, uitmondend in een advies waarna het Bestuur op basis van die rapportages en adviezen beslissingen kan nemen.

Externe Oversight manager

Ortec Finance fungeert als vervuller van de sleutelfunctie risicomanagement en ondersteunt het Bestuur op het gebied van risicomanagement en houdt toezicht op de uitbestede diensten. Hierbij gaat Ortec Finance na of de dienstverlening wordt uitgevoerd conform het beleid en conform de afspraken die gemaakt zijn in contracten en Service Level Agreements. Ortec Finance ondersteunt daarnaast het Bestuur in besluitvorming door het opstellen van onafhankelijke oplegnotities bij voorstellen en adviezen die door de adviserend actuaris (Sprenkels & Verschuren), coördinator vermogensbeheer (NN IP) en pensioenuitvoerder (TKP) aan het Bestuur ter besluitvorming worden voorgelegd. Ten slotte stelt Ortec Finance maandelijks en op kwartaalbasis een Integraal Risico Dashboard op, op basis waarvan het Bestuur zowel de financiële als niet-financiële risico's monitort. Het Bestuur is en blijft eindverantwoordelijk voor de door haar genomen beslissingen.

'Soft controls' en risicobewustzijn

Het Bestuur bespreekt bij iedere Bestuursvergadering het beschikbare Integraal Risico Dashboard. Dit bevordert het risicobewustzijn bij Bestuursleden. Daarnaast is er bij nieuwe besluitvorming op bijvoorbeeld beleggingsonderwerpen altijd ruim aandacht voor de risico-aspecten, o.a. op basis van de notities vanuit Ortec Finance. De Sleutelfunctie Risicomanagement geeft bij alle materiële bestuursbesluiten een advies vanuit risico-oogpunt. Ook heeft het Bestuur in 2021 stilgestaan bij de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (de 'SIRA').

Onafhankelijk risicomanagement binnen uitvoeringsorganisaties

Het pensioenfonds heeft een belangrijk deel van haar werkzaamheden uitbesteed aan externe partijen. De belangrijkste uitbestedingspartijen zijn de pensioenuitvoerder (TKP), fiduciair manager (NN IP ICS) en custodian (BNYM). In het Uitbestedingsbeleid heeft het pensioenfonds de voorwaarden vastgelegd waaraan uitbestedingspartijen moeten voldoen, inclusief eisen ten aanzien van risicomanagement. Het is gebruikelijk binnen financiële ondernemingen en andere uitvoeringsorganisaties om in de eigen organisatie tevens een functiescheiding conform het model van drie verdedigingslinies aan te houden. In lijn met het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is dit ook het geval binnen de organisatie van de fiduciair manager en de pensioenuitvoerder. Daarnaast leveren de uitvoeringsorganisaties informatie aan ten behoeve van het risicomanagement, o.a. via periodieke rapportages.

3.3.3 Risico-identificatie en beheersmaatregelen

De risico's voor het Fonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het Risicobeleid. De belangrijkste risico's worden ook in de ABTN toegelicht. In de ABTN heeft het Fonds ook een crisisplan opgenomen. Het crisisplan voorziet zowel in een financiële crisis (conform wettelijke vereisten) als een meer generieke crisissituatie, zoals een pandemie.

Strategische risico's

Het pensioenfonds heeft de risico's ingedeeld in strategische, financiële en niet-financiële risico's. In februari 2021 heeft het bestuur voor het eerst een Eigen Risico Beoordeling (ERB), zoals vereist vanuit de IORP II wetgeving vastgesteld. In de ERB zijn de volgende risico's als meest belangrijk voor de realisatie van de strategische doelstellingen van het pensioenfonds geïdentificeerd en beoordeeld

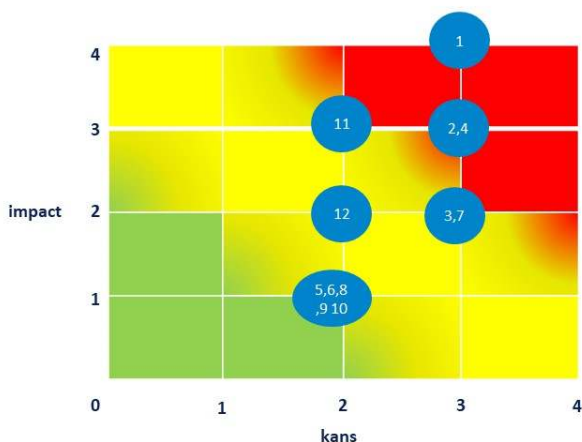
- **Nieuwe Pensioenstelsel:** de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is een complex en groot vraagstuk, met grote impact op deelnemers en sociale partners. Om de risico's van het project goed te beheersen, is er een projectstructuur opgezet, waarin sociale partners zijn betrokken. Tevens wordt periodiek een beoordeling van de projectrisico's gemaakt. Op dit moment ziet het pensioenfonds een goede communicatie met betrokkenen en deelnemers, als ook de tijdigheid van realisatie van benodigde veranderingen in de uitvoering bij TKP als grootste risico's. Vanuit de communicatieadviescommissie, het project en het reguliere toezicht op de pensioenuitvoerder, wordt hier extra aandacht aan besteedt. Het constructieve overleg met sociale partners heeft ertoe geleid dat deze eind december 2021 een intentie hebben uitgesproken om een solidaire pensioenregeling te voeren in het nieuwe stelsel. In het traject naar de nieuwe Pensioenregeling hebben veel (externe) partijen invloed.
- **Economische ontwikkelingen:** verslechtingen in de economische omgeving kunnen leiden tot een substantiële daling van de dekkingsgraad, waardoor het pensioenfonds over moet gaan tot kortingen van aanspraken, zeker bij het mogelijk invaren van bestaande aanspraken in de nieuwe (solidaire) regeling. Ten tijde van de analyse werd, mede door de Covid-19 pandemie, een stagnatie scenario als voornaamste risico gezien. In een stagnatiescenario blijven groei en inflatie laag voor lange tijd, waardoor ook beleggingsrendementen worden gedrukt. Daarnaast wordt een stagflatie scenario (hoge inflatie met lage groei) als risico gezien, met name voor de waardevastheid van de pensioenen. Gelet op de ontwikkelingen gedurende 2021, is de waarschijnlijkheid van het stagflatiescenario toegenomen, maar wordt als meest waarschijnlijk scenario beschouwd een economische ontwikkeling van langdurig lage rente en lage groei.. De beleggingsadviescommissie (BAC) monitort de economische ontwikkelingen nauwgezet.

Daarnaast is het pensioenfonds in 2021 gestart met een herijking van het risico beheersraamwerk (RiskControFramework, RCF). Volgend uit de opzet van het RCF, heeft Bestuur in 2021 een herijking van de scoring van zowel de financiële als de niet-financiële risico's uitgevoerd. In deze paragraaf worden de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's, de mogelijke impact op de doelstellingen van het pensioenfonds, de trend in de afgelopen jaren en de beheersing toegelicht.

Financiële risico's

De uitkomst van de risicoscoring van de financiële risico's is in onderstaande figuur opgenomen.

Overzicht totale scores netto risico



#	Risico	#	Risico
1	Solvabiliteitsrisico	7	Kredietrisico
2	Renterisico	8	Tegenpartijrisico
3	Inflatierisico	9	Liquiditeitsrisico
4	Marktrisico	10	Concentratierisico
5	Actief risico	11	Verzekeringstech. Risico
6	Valutarisico	12	ESG Risico

Kans	Beschrijving	Toelichting
1	Laag	Onwaarschijnlijk dat het risico zich voordoet in de komende 5 jaar
2	Beperkt	Het risico doet zich mogelijk voor in de komende 2 tot 5 jaar
3	Aanzienlijk	Het risico komt mogelijk elk jaar voor, of zeer waarschijnlijk op lange termijn
4	Hoog	Het risico treedt redelijkerwijs binnen een half jaar op, of met zekerheid op de lange termijn

Impact	Beschrijving	Definitie
1	Laag	Nauwelijks impact op financiële situatie en/of reputatie
2	Beperkt	Enige financiële schade en/of licht beschadigde reputatie
3	Aanzienlijk	Significante financiële schade en/of beschadigde reputatie
4	Hoog	Ernstige impact op financiële situatie en/of reputatie: missie, visie en strategie kunnen niet worden gerealiseerd

De meest materiële risico's (kans x impact score van 4 of hoger) worden hieronder toegelicht

- Solvabiliteitsrisico (Balansrisico)

Een belangrijk risico is dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen na te kunnen komen, ook wel het solvabiliteitsrisico genoemd. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, kan het pensioenfonds de premie verhogen binnen de kaders van de uitvoeringsovereenkomst en kan er geen of minder ruimte voor toeslagverlening zijn. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds de pensioenaanspraken en pensioenrechten moet korten.

De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten op basis van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. In 2021 is de beleidsdekkingsgraad gestegen van 88,5 per 1 januari 2020 tot 98,3% per 31 december 2021. De actuele dekkingsgraad liet gedurende vrijwel het gehele jaar een positieve ontwikkeling zien. De stand van de actuele dekkingsgraad per einde 2021 van 103,0% is zodanig, dat het pensioenfonds niet vanuit de wet gedwongen is om in 2022 kortingen van aanspraken door te voeren, doch indexaties zijn ook niet mogelijk.

De dekkingsgraad is echter ook dusdanig laag, dat er een reëel risico blijft dat er in komende jaren alsnog kortingen doorgevoerd moeten worden. De in 2019 uitgevoerde ALM studie illustreerde de bestaande solvabiliteitsrisico's, en de jaarlijkse ALM toets in 2021 bevestigde deze conclusie.

Het pensioenfonds heeft in 2020 een bestendig beleid opgesteld voor de premiedekkingsgraad. Hiermee wordt voorkomen dat de opbouw van nieuwe aanspraken en te groot negatief effect heeft op de dekkingsgraad van het fonds. Gevolg van dit beleid is wel dat de opbouw in 2021 verder is verlaagd naar 1,35% en voor 2022 uitkomt op 1,30%. Doordat sociale partners in 2021 niet tot overeenstemming kwamen over een nieuwe cao, is een verwachte premieverhoging en daarmee een opwaartse aanpassing van het opbouwpercentage vooralsnog niet mogelijk gebleken.

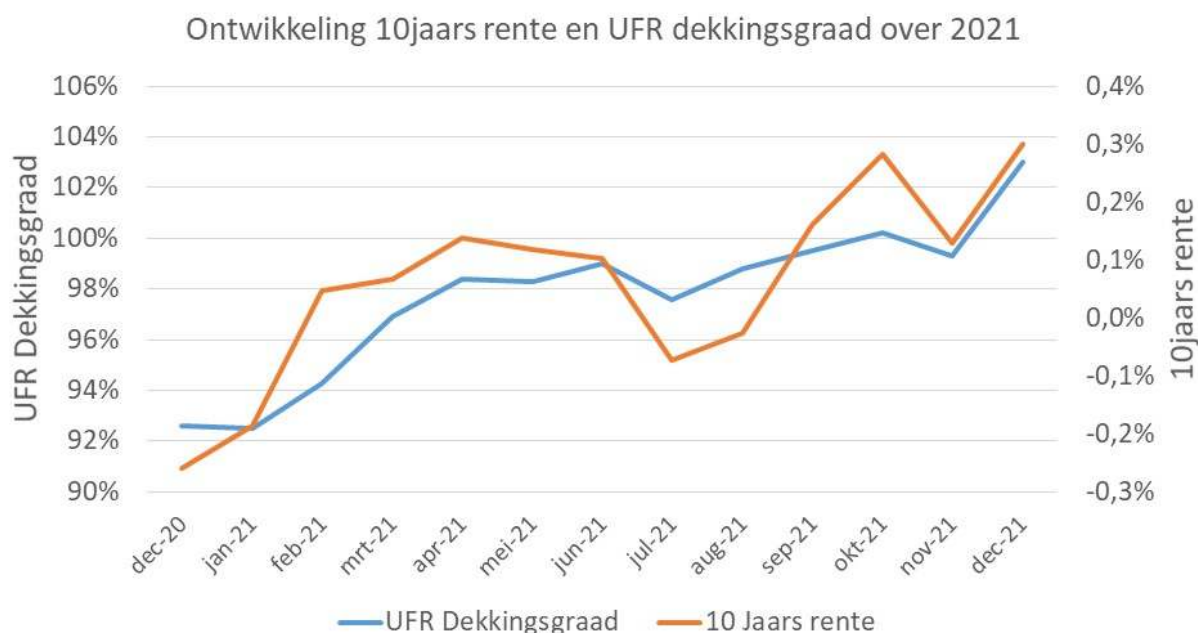
- Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de DV01. Dit is de waardeverandering van een instrument bij een verandering in de rente van 0,01%. Het renterisico op de balans van het pensioenfonds is conform het strategische beleggingsbeleid vanaf februari 2021 voor 50% afgedekt. Het

pensioenfonds hanteert een staffel op basis van renteniveaus ten aanzien van de renteafdekking. Deze staffel zorgt ervoor dat bij toename van de rente, er ook meer renterisico wordt afgedekt, tot een maximum van 90%.

De matchingportefeuille is gericht op het afdekken van het renterisico en bestaat uit een LDI (Long Duration Overlay) portefeuille, bedrijfsleningen, groene obligaties (green bonds) en de hypotheekbeleggingen, allen in euro. De LDI portefeuille wordt geheel in staatsobligaties en staatsgerelateerde obligaties belegd met een minimale kredietrating van AA van een van de bekende ratingbureaus, aangevuld met beleggingen in geldmarktinstrumenten en renteswaps met een beperkt aantal solide tegenpartijen, waarbij dagelijks onderpand wordt uitgewisseld. Daarnaast wordt bij de renteafdekking rekening gehouden met de rentegevoeligheid over verschillende looptijden.

Omdat het renterisico niet volledig is afgedekt zal een stijging in de rente een positieve impact hebben op de dekkingsgraad van het fonds en vice versa. Bij een stijging van de rente daalt de waardering van de posities die zijn ingenomen voor de renteafdekking (obligaties en rentederivaten). De waardering van de voorziening pensioenverplichting leidt echter tot een grotere daling waardoor de impact op de dekkingsgraad positief is. In 2021 is de rente per saldo flink gestegen. Deze stijging heeft een positieve impact gehad op de actuele UFR-dekkingsgraad en daaruit volgend ook de beleidsdekkingsgraad. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de UFR-dekkingsgraad afgezet tegen de ontwikkeling in de 10-jaars euro swaprente.



De bewaking van de renteafdekking vindt plaats op dagelijkse basis.

- Marktrisico (koersrisico)

Marktrisico is het risico dat de marktprijs van financiële instrumenten en effecten daalt. Dit wordt veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten.

Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico's omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hoger rendement wordt verwacht dan de risicovrije rentevoet. Het koersrisico van met name de returnportefeuille (aandelen, hoogrentende obligaties, vastgoed en private equity) wordt beheerst door diversificatie over verschillende beleggingscategorieën, volgens de overeengekomen beleggingsrichtlijnen. Bovendien wordt binnen elke beleggingscategorie een zorgvuldige spreiding over individuele effecten of andere beleggingsobjecten gewaarborgd, zodat de beleggingsportefeuille als geheel nooit bovenmatig wordt blootgesteld aan het koersrisico van één of enkele specifieke beleggingen.

De monitoring van het koersrisico vindt plaats op dagelijkse basis door de coördinator vermogensbeheer, waarbij niet alleen de actuele posities, maar ook diverse stress-scenario's in ogenschouw worden genomen met een schatting van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en van de balans van het pensioenfonds.

- **Kredietrisico**

Het pensioenfonds neemt bewust kredietrisico door het kopen van obligaties van diverse overheden en bedrijven omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hogere return dan de risicovrije rente wordt verwacht. Dit risico wordt onder controle gebracht door enerzijds een zorgvuldige selectie van individuele effecten, landen en ondernemingen op basis van kredietwaardigheid en verhandelbaarheid. De vastrentende waardenportefeuille is belegd in Europese staats- en staatsgerelateerde leningen, Nederlandse hypotheekleningen en bedrijfsleningen met een minimale rating van BBB. Er is een beperkte allocatie opgenomen naar hoogrentende leningen in de returnportefeuille. Er wordt voldoende spreiding in acht genomen bij de portefeuilleconstructie zodat nooit teveel schade kan worden opgelopen indien ondanks alles een uitgevende instelling toch in de problemen komt.

Monitoring van het kredietrisico vindt op dagbasis plaats door de daartoe aangestelde vermogensbeheerders.

- **Verzekeringstechnisch risico**

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. In de actuariële analyse worden de afwijkingen geanalyseerd. Gezien de omvang van het pensioenfonds, wordt het verzekeringstechnisch risico niet herverzekerd. De belangrijkste actuariële risico's zijn het langlevensrisico, het overlijdensrisico (kortleven) en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Van de actuariële risico's heeft het langlevensrisico het meeste impact. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen mogelijk niet voor de uitkering van de pensioenverplichting aan deze langer levende deelnemers. Door toepassing van de meest recente AG-prognosetafel (2020) is bij het pensioenfonds het langlevensrisico voor een belangrijk deel gewaardeerd in de voorziening pensioenverplichtingen.

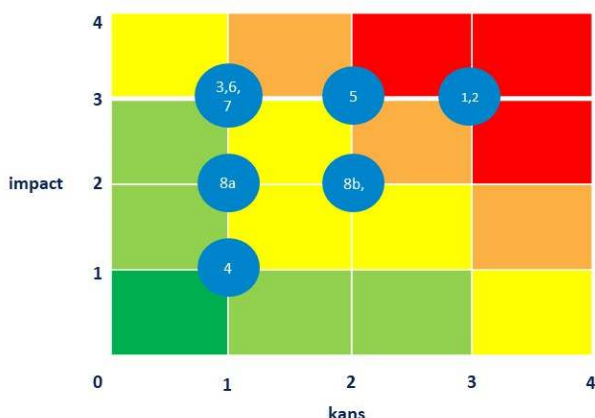
- **ESG risico**

De wereld ervaart steeds meer de gevolgen van klimaatverandering. Hiermee is er nog meer aandacht gekomen voor de risico's gerelateerd aan milieu, sociale omstandigheden en governance van bedrijven. Het pensioenfonds heeft de ambitie om meer dan wettelijk noodzakelijk, bij te dragen aan verbeteringen op dit gebied, zie ook de paragraaf 4.9. Vanuit risico-oogpunt wordt er op toegezien dat het fonds zich bewust is van de relevante risicoscenario's op dit gebied, en continue verbetering wordt aangebracht. Het gevoerde ESG beleid wordt ten minste jaarlijks beoordeeld en waar nodig aangescherpt. In lijn met het door het pensioenfonds ondertekende IMVB convenant, wordt in 2022 o.a. een concrete CO2 reductiedoelstelling bepaald.

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's loopt het pensioenfonds ook niet-financiële risico's die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen. Deze risico's kunnen uiteindelijk ook een financiële invloed hebben. Conform het Risk Control Framework zijn deze risico's dit jaar als volgt beoordeeld. De vetgedrukte risico's (in het oranje en rode vlak, score 4 of hoger op kans x impact) worden als meest materieel gezien en onder het overzicht nader toegelicht.

Overzicht totale scores netto risico 2021



#	Risico
1	Strategisch Risico
2	Omgevingsrisico
3	Communicatierisico
4	Operationeel risico
5	Uitbestedingsrisico
6	Integriteitsrisico
7	Juridisch & Fiscaal risico
8a	IT-risico
8b	Cyberisico

Legenda: zie tabel bij financiële risico's

- **Strategisch risico**

Het strategisch risico betreft het risico dat het pensioenfonds om welke reden dan ook, niet in staat is haar strategische doelstellingen zoals verwoord in de missie, visie en strategie te realiseren. Hieronder worden ook risico's verstaan ten aanzien van de governance van het fonds. De financiële positie van het fonds is eind 2021 nog

kwetsbaar, in de zin dat er nog steeds een reële kans is op kortingen in de aankomende jaren. In 2022 herijkt het bestuur de missie, visie en strategie.

- **Omgevingsrisico**

Het omgevingsrisico betreft het risico op ontwikkelingen in de externe omgeving die een impact kunnen hebben op de doelstellingen van het pensioenfonds. Meest relevant in dit kader zijn de ontwikkelingen inzake het nieuwe pensioenstelsel. In 2020 is het pensioenakkoord gesloten tussen de regering en sociale partners nader uitgewerkt. Dit akkoord geeft de contouren van het toekomstige pensioenstelsel, maar het is wachten op de exacte wetgeving. Het Bestuur heeft een stuurgroep met sociale partners ingesteld die zich richt op de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord en de daaruit volgende consequenties voor het pensioenfonds, teneinde op een geschikt moment over te kunnen stappen naar één van de nieuwe contracten.

Een ander middel om de pensioenen in de toekomst betaalbaar te houden is het zoeken naar schaalvoordelen. Bovenal wordt hierbij de samenwerking met Bpf Zoetwaren gezocht, met een mogelijkheid om, na implementatie van het nieuwe pensioencontract door beide fondsen, samen te gaan. Daarnaast zoekt het pensioenfonds ook op ad hoc basis de samenwerking met andere fondsen, waar dit kostenvoordelen oplevert.

- **Uitbestedingsrisico**

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel worden geschaad. Het uitbestedingsrisico wordt gemitigeerd door de afspraken (kwaliteitseisen) in de uitvoeringsovereenkomst en de daaraan verbonden Service Level Agreement (SLA). Monitoring van de uitvoering door het Bestuur vindt plaats op basis van de periodieke rapportages van TKP en NN IP over de uitgevoerde werkzaamheden. Ook worden periodiek evaluatiegesprekken gevoerd met de verschillende dienstverleners.

- **IT-risico - cyberrisico**

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen. Het pensioenfonds maakt hierbij onderscheid tussen cyberrisico's en de overige IT-risico's. Reden hiervoor is de mate van controle die het pensioenfonds heeft voor het beheersen van deze risico's. IT als geheel neemt een steeds kritiekere positie in, in de bedrijfsvoering. Dit vraagt om een hoge mate van risicobeheersing. Sinds het eerste onderzoek naar IT-risico in 2017 vindt er een continue verbetering plaats op het gebied van IT risicobeheersing, o.a. door een jaarlijkse update van het IT-risicobeleid. Veel van de maatregelen zijn gericht op preventie en detectie zodat voorkomen kan worden dat IT-incidenten zich voordoen. Cyberrisico's worden met name gedreven door bedreigingen van buitenaf. De uitvoeringsorganisaties investeren nadrukkelijk in het voorkomen van cybercrime en adequate reactie bij een eventueel incident. Het voorkomen van alle hacks is in de praktijk echter onmogelijk, gelet op de professionaliteit van diverse hackersgroepen. Omdat het IT-landschap en bijbehorende risico's zich erg snel ontwikkelen, zal ook in de komende jaren IT-risico een belangrijk risico blijven is de verwachting. De risico's voor het Fonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicobeleid en IT-beleid.

Risicohouding niet-financiële risico's

Het Bestuur hanteert de volgende uitgangspunten met betrekking tot de niet-financiële risico's:

- Het Bestuur streeft naar een goede reputatie en betrouwbaarheid teneinde het draagvlak voor de uitvoering van de eigen regeling te behouden en verder te versterken. Het Bestuur besteedt daarom alleen werkzaamheden uit aan integere en professionele partijen.
- Het Bestuur bewaakt en monitort de operationele uitbestedingsrisico's aan de hand van verschillende rapportages, waaronder het Integraal Risico Dashboard. Daarnaast worden in SLA's met uitbestedingspartijen key performance-indicatoren afgesproken om uitbestedingsrisico's te beheersen en te monitoren. Het beheersen van operationele risico's gaat gepaard met kosten. De mate van beheersing wordt daarom altijd bezien in relatie tot de kosten, waarbij het Bestuur geen bovenmatige risico's accepteert.
- Het Bestuur heeft een strikte gedragscode waar verbonden personen aan gebonden zijn. Alle verbonden personen voldoen aan eisen met betrekking tot integriteit, deskundigheid en professionaliteit. Het Bestuur accepteert geen risico's met betrekking tot het niet naleven hiervan.
- Het Bestuur hecht waarde aan bewustwording omtrent integriteitsrisico's en voert daarom periodiek een uitgebreide systematische integriteitsrisicoanalyse uit (de zogenaamde 'SIRA').

Risicomonitoring

Risico's zijn veranderlijk over tijd, zowel qua identificatie als kans en impact van optreden. Bpf Bakkers hanteert daarom een monitoringscyclus voor alle risico's, waarbij deze ten minste op kwartaalbasis worden beoordeeld door de Sleutelfunctie Risicobeheer. Daarnaast wordt er, afhankelijk van de mate van verandering in het risico, met een frequentie van tenminste 1 tot 3 jaar een uitgebreide analyse van het risico gemaakt door aangewezen eigenaren van risico's. Indien uit de rapportages of analyse blijkt dat risico's buiten de gehanteerde tolerantie voor desbetreffende risico's komen, wordt door het bestuur besloten over eventuele aanvullende beheersmaatregelen.

3.3.4 Risicobeheer in 2021

Nadat 2020 in het teken had gestaan van de eerste twee golven van de COVID-19 pandemie, was de hoop dat er in 2021 weer een meer normale bedrijfsvoering mogelijk zou zijn. Dit bleek helaas niet mogelijk door de opkomst van nieuwe varianten van het corona-virus, doch dit heeft geen wezenlijke impact gehad op de bedrijfsvoering. Bestuur, sleutelfuncties en uitbestedingspartijen waren allen inmiddels gewend aan thuiswerken en vergaderingen via videoverbindingen. Het pensioenfonds heeft derhalve het crisisteam zoals gebruikt in 2020 niet opnieuw in actie hoeven roepen en zich kunnen focussen op haar doelstellingen voor 2021. Het hoofdthema voor 2021 was het versterken van de aantoonbaarheid en continue verbetering van het risicomanagement, met de volgende doelstellingen:

- 1) *Vaststellen eerste volwaardige Eigen Risico Beoordeling (ERB)*: Na een uitgebreide voorbereiding in 2020, is in februari 2021 de eerste volwaardige ERB vastgesteld door het bestuur en ingediend bij de toezichthouder.
- 2) *Audit Risicomanagement*: in het tweede kwartaal heeft de Sleutelfunctie Interne Audit (SFIA) de volwassenheid van de risicomanagementfunctie binnen het pensioenfonds beoordeeld. De conclusies waren dat het risicobeheer goed functioneert, met een verbetermogelijkheid in de opzet en aantoonbaarheid van een risk control framework. De bevindingen van de SFIA zijn door de Sleutelfunctie risicobeheer en het bestuur onderkent.
- 3) *Risk Control Framework*: reeds voordat de aanbevelingen vanuit de audit op risicomanagement bekend waren, is de sleutelfunctie risicomanagement gestart met het verder uitwerken en opzetten van een Risk Control Framework voor het pensioenfonds. Hierbij zijn o.a. de volgende stappen gezet:
 - Herijken risicomanagementproces, risicotaxonomie (welke risico's zijn er), toewijzen risico-eigenaren en gestructureerde vastlegging van bijbehorende controls en bewijslast.
 - Standaardisatie in scores (bruto en netto) van risicoscenario's (de Risk Self Assessments ofwel RSA's)
 - Expliciet maken van eigenaarschap van risico's en beheersmaatregelen.
 - Opstellen en evalueren van RSA's.

De eerste twee doelstellingen zijn in 2021 gerealiseerd. Het risk control framework en bijbehorende toetsing van de uitvoering van beheersmaatregelen zijn nog niet volledig afgerond, maar worden in 2022 verder opgepakt door de risicoadviescommissie (RAC). Daarnaast zijn er zowel beleidsmatig, uitvoerend, als in de monitoring (rapportage) en bijsturing verbeteringen doorgevoerd. Onderstaande lijst geeft een samenvatting van de belangrijkste resultaten:

- Beleidsmatig: reguliere updates van risico- en IT beleid
- Uitvoerend: diverse RSA's opgesteld, waaronder voor juridische en fiscale risico's.
- Monitoring: aansluiten van risicorapportage op gehanteerde risicotaxonomie.
- ESG-Risico: het pensioenfonds heeft deelgenomen aan een deep-dive onderzoek van DNB over ESG risicobeheersing, zodat DNB sectorbrede good practices op kan stellen. Eind 2021 heeft het pensioenfonds hier de individuele terugkoppeling van ontvangen. Daarbij zijn enkele punten geïdentificeerd die verdere verbetering wensen. De BAC agendaert deze voor 2022, de RAC beoordeelt ook de consequenties van de aanbevelingen voor het overall risicobeheer.
- Uitbestedingsrisico:
 - Monitoring van ontwikkelingen op risicogebied bij uitbestedingspartijen. Er is o.a. met NNIP gesproken over het uitbestedingsbeleid van NNIP (onderuitbestedingen voor het pensioenfonds) en met TKP over de risicobereidheid van TKP.
 - Incidenten: er zijn diverse incidenten in de uitvoering door uitbestedingspartijen gemeld. Het meest ernstige incident betrof het niet volledig rapporteren aan toezichthouders van valutatransacties door een vermogensbeheerder. Omdat de eventuele financiële schade hiervan onder de aansprakelijkheid van de desbetreffende vermogensbeheerder valt, is er, net als bij andere incidenten, geen directe financiële schade voor het pensioenfonds.

Vooruitblik 2022

Het nieuwe pensioenstelsel en het mogelijke samengaan met Bpf Zoetwaren zijn de belangrijkste strategische doelstellingen voor het pensioenfonds voor de komende jaren. Voor het samengaan met Zoetwaren is in 2020 al een eerste risico-assessment gemaakt. In de ERB heeft het pensioenfonds al een eerste analyse van de risico's verbonden aan het nieuwe pensioenstelsel gemaakt, in de komende jaren zal het pensioenakkoord en de inbedding ervan in de regeling, het beleid en de processen van het pensioenfonds veel aandacht vragen. Het belangrijkste aandachtspunt hierbij is de voorbereiding van de pensioenadministratie, gezien de vele parallelle veranderingen die bij TKP worden doorgevoerd. Hierbij is er specifiek aandacht voor de IT risico's die deze verandering met zich meebrengt. Daarnaast wil het pensioenfonds in 2022 het risk control framework compleet maken.

3.4 Interne Audit in 2021

1. Algemeen

De heer Tingelaar was gedurende de eerste 11 maanden van 2021 primair verantwoordelijk voor de rol van vervuller interne audit namens KPMG. Vanaf 1 december 2021 is deze rol namens KPMG overgenomen door de heer Raven.

De werkzaamheden van de Interne Auditfunctie (IAF) van Bpf Bakkers worden ingevuld in nauwe samenwerking met de IAF van Bpf Zoetwaren. Hiertoe vindt regelmatig overleg en afstemming plaats met de sleutelfunctiehouder Interne Audit (SFH IA) van Bpf Zoetwaren en KPMG.

De activiteiten zoals opgenomen in het auditplan 2021 zijn voor wat betreft de eigen audit gerealiseerd. Ultimo 2021 is één audit in het kader van multi-cliënt audit TKP (hierna: MCA-TKP) gerealiseerd in plaats van de geplande twee.

2. **Audit Risicobeheerproces**

In het voorjaar van 2021 is door de IAF een full audit uitgevoerd van het risicobeheerproces. Het doel van deze interne audit is inzicht te bieden in hoeverre de risicobeheerprocessen voldoen aan de daaraan te stellen eisen en waar ruimte is voor verbetering. Het normenkader van deze audit is gebaseerd op het door DNB ontwikkelde referentiekader voor integraal risicomanagement.

Op basis van de bevindingen is het eindoordeel van de audit "Goed". Op grond van de verrichte werkzaamheden is één bevinding gerapporteerd, met als weging "Midden". Bij deze bevinding is een aanbeveling verstrekt, die door het bestuur is overgenomen als verbetermaatregel. De bevinding en aanbeveling hebben betrekking op het ontwikkelen en implementeren van een Risk en Control Framework.

Het rapport is allereerst op 18 juni 2021 in conceptvorm besproken met het bestuur. Vervolgens heeft de Risico Advies Commissie een managementreactie voorgesteld bij de gegeven aanbeveling, waarna op 3 september 2021 het definitieve rapport is vastgesteld door het bestuur.

3. **Auditactiviteiten in het kader van MCA-TKP**

a. **Multi-cliënt audit TKP algemeen**

In 2021 is er ten aanzien van het uitvoeren van audits bij TKP verdere invulling gegeven aan de samenwerking tussen pensioenfondsen die klant zijn bij TKP. Gedurende 2021 heeft TKP de MCA-groep over diverse onderwerpen geïnformeerd. Dit waren onder andere:

- uitkomsten DNB-onderzoek Uitbestedingen;
- uitkomsten inventariserend DNB-onderzoek IT-Strategie;
- uitkomsten DNB-onderzoek Datakwaliteit.

In de zomer van 2021 is het reglement Afstemmingsorgaan MCA-TKP gewijzigd. Het betreffen geen materiële wijzigingen.

Na een gehouden pilot met de eerst gehouden audit bij TKP, is besloten om de volgende audits uit te laten voeren door een andere externe partij (BDO).

Ultimo 2021 is besloten dat pensioenfondsen in het vervolg aan het begin van het jaar dienen aan te geven aan welke audits uit het MCA auditplan het pensioenfonds wil deelnemen en niet langer vlak voor de uitvoering van de audit.

b. **Multi-cliënt audit TKP auditplan 2021**

Op basis van een risicoanalyse is een MCA auditplan 2021 samengesteld. De IAF heeft hiervoor input geleverd. Voor drie onderwerpen is vooraf vastgesteld dat ze in het auditplan werden opgenomen en voor drie onderwerpen diende nadere informatie ingewonnen te worden. Het betroffen de volgende onderwerpen:

- Informatieketens;
- Incidentmanagement;
- Betrouwbaarheid managementinformatie;
- Handmatige processen en End-user-computing (nadere informatie);
- HRM (nadere informatie);
- Compliance (nadere informatie).

In juni 2021 is besloten dat de audit Incidentmanagement als eerste uitgevoerd zou worden en is uitvraag gedaan bij de aangesloten pensioenfondsen naar de interesse in en prioritering van de overige onderwerpen.

Namens het pensioenfonds heeft de IAF aangegeven te willen deelnemen aan de audit Incidentmanagement, de audit Betrouwbaarheid managementinformatie en de audit Handmatige processen en End-user-computing (EUC).

Voor wat betreft de audit Handmatige processen en EUC is door de IAF input gegeven op de onderzoeksopzet. Deze audit is in januari 2022 gestart.

De audit Betrouwbaarheid van managementinformatie is doorgeschoven naar 2022 en is de eerste audit die in 2022 als onderdeel MCA auditplan 2022 zal plaatsvinden. Deze audit staat onder de benaming Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie gepland voor het tweede kwartaal 2022.

c. **Multi-cliënt audit TKP Connect**

In het voorjaar van 2021 is de audit van TKP Connect afgerond en gerapporteerd. Het doel van het onderzoek van TKP Connect is het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid of de beheersingsmaatregelen binnen het programma

TKP Connect op afdoende wijze zijn opgezet en effectief werken gedurende de verslagperiode van 1 januari 2020 tot en met 30 september 2020. De overall conclusie was "Voldoende", waarbij voor vier onderdelen relevante afwijkingen zijn geconstateerd en aanbevelingen zijn gegeven.

TKP heeft de gegeven aanbevelingen onderschreven en aangegeven hier opvolging aan te geven. Tijdens de bespreking van het rapport heeft de IAF aangegeven dat de opvolging van de aanbevelingen concreter verwoord dient te worden in acties, actiehouders en streefdatum van afronding. De monitoring van de opvolging van de aanbevelingen is belegd bij de eerste en tweede lijn van het pensioenfonds.

d. Multi-cliënt audit TKP Incidentmanagement

De audit Incidentmanagement TKP is namens de SFH's van de aangesloten pensioenfonds uitgevoerd door BDO. Op 14 december 2021 is hierover het definitieve rapport uitgebracht. De conclusie van de audit is dat TKP in *opzet* voldoende borgt dat incidenten tijdig, juist en volledig worden geïdentificeerd, gemeld en onderzocht. Hierbij heeft BDO geconstateerd dat verbeteringen noodzakelijk zijn om ook in *bestaan en werking* het incidentmanagementproces voldoende te borgen. TKP heeft hierbij aangegeven op een aantal punten van mening te verschillen met de auditor. Op de door TKP geaccepteerde bevindingen zal TKP de toegezegde verbeteracties uitvoeren en monitoren.

Over deze audit is door de IAF een afzonderlijke notitie met suggesties, naar aanleiding van de aanbevelingen van BDO, opgesteld en verstrekt aan het bestuur. De suggesties richten zich met name op de uitbreiding van de melding en behandeling van incidenten in de kwartaalrapportage door TKP.

4. Overige activiteiten door IAF

- Op 20 april 2021 heeft de SFH IA met de externe accountant gesproken over het auditplan 2021 en de voortgang van het jaarwerk 2020. Tevens is de accountant geïnformeerd over de uitkomsten van de audit Uitbestedingsproces pensioenadministratie en de opvolging van de aanbevelingen door het bestuur. Dit overleg heeft samen met de SFH IA van Bpf Zoetwaren plaatsgevonden.

- Op 23 december 2021 heeft de SFH IA met de externe accountant gesproken over het auditplan 2022 en de voorbereiding van het jaarwerk 2021. Tevens is gesproken over de uitkomsten van het DNB-onderzoek Uitbestedingen. Ook dit overleg heeft samen met de SFH IA van Bpf Zoetwaren plaatsgevonden.

5. Auditplannen 2022

a. Auditplan 2022 Bpf Bakkers

Na beoordeling van het bestaande meerjarenplan, bestudering van diverse fondsdocumenten, het in acht nemen van actuele en relevante onderwerpen en overleg met de SFH IA van Bpf Zoetwaren, zijn een auditplan voor 2022 en meerjarenplan 2022-2024 opgesteld. Het meerjarenplan 2022-2024 is vastgesteld in de bestuursvergadering van 12 november 2021 en het auditplan 2022 is vastgesteld in de bestuursvergadering van 10 december 2021.

De geplande werkzaamheden bestaan enerzijds uit algemene interne auditactiviteiten en anderzijds uit het uitvoeren van interne audits. Voor wat betreft het uitvoeren van interne audits zijn een review audit Uitbestedingsproces vermogensbeheer en een quick scan Projectorganisatie ten behoeve van het nieuwe pensioenstelsel gepland. Daarnaast zijn twee multicliënt audits bij TKP voorzien.

b. Multi-cliënt audit TKP auditplan 2022

Op basis van een risicoanalyse is een MCA auditplan 2022 samengesteld. De IAF heeft hiervoor input geleverd. Het MCA auditplan 2022 is in november 2021 vastgesteld. In het plan zijn de volgende drie onderwerpen opgenomen:

1. Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie;
2. Werking beheersmaatregelen cloud (voorwaardelijk);
3. Programma-assurance implementatie Wet Toekomst Pensioen (voorwaardelijk).

De onderwerpen 2 en 3 zijn voorwaardelijk in het plan opgenomen omdat ze afhankelijk zijn van een tweetal ontwikkelingen, te weten:

- of er in Q4/2022 voldoende modules en/of fondsen zijn gemigreerd naar de cloudomgeving van AWS om de effectieve werking van de beheersmaatregelen te kunnen toetsen;
- de mate waarin TKP zelf onafhankelijke programma-assurance aan zijn klanten gaat aanbieden voor wat betreft het implementatieprogramma WTP als onderdeel van het generieke assurance-dossier. Aan TKP is het verzoek gedaan in het eerste kwartaal van 2022 hierover een voorstel aan de klanten te doen waarna het MCA-overleg in mei 2022 besluit deze audit al dan niet in plaats dan wel naast audit nummer 2 uit te voeren.

De SFH IA heeft in december 2021 van het bestuur toestemming gekregen zelf keuzes te maken ten aanzien van deelname aan de multi-cliënt audits bij TKP. Het auditplan van het pensioenfonds biedt hiervoor het mandaat.

6. Status aanbevelingen en verbetermaatregelen

Ultimo 2020 stond de invulling van vier aanbevelingen open. Het ging om aanbevelingen voortvloeiende uit de audit Uitbestedingsproces pensioenadministratie. Ten aanzien van twee aanbevelingen wilde het bestuur overwegen of opvolging zinvol is. De andere twee aanbevelingen zijn door het bestuur overgenomen als verbetermaatregel.

Het betreffen de volgende aanbevelingen ter overweging:

1. overwegen of het opnemen van KRI's in de SLA met TKP zinvol en mogelijk is;
2. overwegen een definitie van klacht en incident in de SLA met TKP op te nemen zodat een en ander duidelijker vastligt.

Aan de IAF is medegedeeld dat de overweging van aanbeveling 1 heeft geleid tot het besluit geen KRI's in de SLA 2022 met TKP op te nemen. Tevens is aan de IAF medegedeeld dat de overweging van aanbeveling 2 heeft geleid tot het besluit een definitie van klacht en incident in de SLA 2022 met TKP op te nemen.

Het betreffen de volgende verbetermaatregelen:

1. het verkrijgen van meer zicht op de betrouwbaarheid van de totstandkoming van kwartaalrapportages bij TKP als onderdeel van een mogelijk in te richten proces van operational due diligence (ODD);
2. een analyse uitvoeren of en hoe een ODD moet worden uitgevoerd bij TKP en de andere belangrijke uitbestedingspartijen.

Aan de IAF is medegedeeld dat beide verbetermaatregelen zijn opgevolgd.

In 2021 is door de IAF de audit Risicobeheerproces uitgevoerd. Deze audit leverde één verbetermaatregel op waarvan aan de IAF is medegedeeld dat deze in 2021 is opgevolgd.

Hierbij worden de volgende opmerkingen gemaakt:

1. De status van aanbevelingen en verbetermaatregelen is gebaseerd op mededelingen van de actiehouders. De IAF zal op een later moment zelfstandig de opvolging van aanbevelingen en verbetermaatregelen vaststellen.
2. De opvolging van verbetermaatregelen die voortvloeien uit audits in het kader van de MCA-TKP wordt door de eerste en tweede lijn van het pensioenfonds bewaakt.

4 Beleggingen

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een feitelijke uiteenzetting gegeven van de marktontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de beleggingen. Verder zal per deelcategorie en voor de portefeuille als geheel worden ingegaan op de resultaten van het gevoerde beleggingsbeleid. Vervolgens worden een aantal thema's en trends benoemd die van invloed kunnen zijn op de toekomstige beleggingen. Ten slotte wordt ingegaan op het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

4.1 Marktontwikkelingen

Macro economische ontwikkelingen 2021

Door een gunstig samenspel van factoren ontstond gedurende 2021 in vele landen een bovengemiddelde economische groei. Cruciaal daarbij was de heropening van de economieën door de wereldwijde uitrol van vaccins tegen de in 2020 uitgebroken pandemie. Consumenten konden hierdoor het extra spaargeld dat vanaf het voorjaar van 2020 was opgebouwd weer uitgeven. De financiën van huishoudens zagen er ook zeer gezond uit en er was volop krediet beschikbaar. Daarnaast was de winstgevendheid van bedrijven sterk aangetrokken en was het vertrouwen van ondernemers bovengemiddeld. De expansieve stemming in het bedrijfsleven kwam ook tot uiting in een zeer sterke vraag naar arbeid, die vervolgens ook gunstig was voor de consumentenbestedingen en het vertrouwen. Centrale banken in de ontwikkelde wereld hielden ondertussen vast aan hun monetaire beleidssteun, terwijl overheden additioneel voor een stevige begrotingsimpuls zorgden. In de VS ontstond deze steun na de verkiezingswinst en de brede meerderheid van de Democraten.

Een aantal opkomende markten bleef echter nog duidelijk worstelen met de pandemie. De lage vaccinatiegraad in die regio is niet gunstig voor de groei. In het laatste kwartaal van het jaar kwamen daar nog het risico bij van een groeivertraging in China als gevolg van problemen bij vastgoedgigant Evergrande en stroomuitval.

Bij een krachtig herstel van de vraag bleef er door het virus evenwel sprake van aanbodbeperkingen. Dit laatste ontstond mede door de opkomst van de deltavariant van het coronavirus. De onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod voor verschillende goederen en diensten resulteerde vanaf de tweede helft van het jaar in een groeivertraging en had een opwaarts effect op vele prijzen. Vooral de energieprijzen stegen in 2021 sterk. Centrale bank zinspeelden vanaf het midden van het jaar op afbouw van de steunaankopen, bedoeld om de inflatieverwachtingen te beheersen.

Financiële markten 2021

In het eerste deel van 2021 omarmden beleggers het inflatiethema (hogere groei en inflatie onder invloed van een ondersteunend monetair en begrotingsbeleid) volledig. Economische steun, verbeterende macrocijfers, de uitrol van vaccins en sterke winstcijfers zorgden voor koersstijgingen op de aandelenmarkten. Ook cyclische grondstoffen profiteerden van deze trend. Vastgoed bleef door stijgende rentes achter bij aandelen. Ook structurele veranderingen, het door de pandemie toenemende thuiswerken en de groei van e-commerce, drukten op de prestaties van vastgoed.

De stijging van de rentes op staatsobligaties beperkte echter de rendementen op vastrentende waarden. Meer risicovolle obligaties deden het beter dan veilige staatsobligaties. Op de laatste categorie werden sterk negatieve rendementen behaald. Opkomende markten bleven achter bij de beleggingen in de ontwikkelde landen. Dit kwam onder meer omdat een aantal opkomende markten bleef worstelen met de pandemie.

Aan het einde van het jaar zwakte het reflatiethema duidelijk af door wat zwakkere macrocijfers, een hogere inflatie en een piek in de winstgroei. Dit zorgde vooral voor aandelen in grotere koersschommelingen.

Samenvattend was 2021 een (zeer) goed jaar voor aandelen, waarbij er duidelijk onderscheid was tussen de ontwikkelde en opkomende markten. Per saldo zijn de obligatierentes gedurende 2021 gestegen. Dat geldt ook voor de rente die als basis wordt gebruikt voor het verdisconteren van de verplichtingen: de Europese swaprente. Zo is de 20-jaars swaprente gestegen van circa 0 naar 55 basispunten. Aangezien het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet volledig heeft afgedekt, heeft dit een positief effect gehad op de dekkingsgraad.

4.2 Resultaten beleggingsportefeuille

Rendement 2021 ten opzichte van de benchmark

De portefeuille behaalde over 2021 een rendement van 4,1%. Het rendement van de normportefeuille bedroeg over dezelfde periode 0,8%. De portefeuille bleef daarmee een ruime 3,3% voor op de benchmark. Deze goede resultaten zijn te danken aan meerdere beleggingen. De multifactorstrategie die in 2020 nog voor negatieve resultaten zorgde herstelde sterk in 2021. Tevens droeg de private equity portefeuille met een rendement van 43% sterk bij aan het resultaat. Andere categorieën, zoals green bonds, hypotheeklen en vastgoed rendeerden ook boven hun respectievelijke benchmarks.

In onderstaande tabel wordt de performance van de portefeuille op hoofdcategorieën weergegeven.

Beleggingscategorie	Portefeuille (%)	Benchmark (%)
Matchingportefeuille	-9,2	-10,4
Hoogrentende Obligaties	-0,4	0,1
Aandelen	31,5	27,2
Niet-beursgenoteerd Vastgoed	13,7	11,5
Private Equity	43,1	1,7
Totaal	4,1	0,8

4.3 Matchingportefeuille

De Matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is met ingang van 2021 verhoogd naar 50% met een bandbreedte van plus 5% en min 2%. De renteafdekking vindt plaats met renteswaps en Euro-staatsobligaties met hoge kredietwaardigheid. De verhoging van de renteafdekking is gebaseerd op de overtuiging van het bestuur dat renterisico een onbeloofd risico is en met oog op de onvoorspelbaarheid van de rente. Met de verhoging wordt het renterisico enigszins verlaagd en de kwetsbare dekkingsgraad beter beschermd tegen rentedalingen met oog op een mogelijk kortingsrisico op de kortere termijn.

Daarnaast belegt het Fonds in bedrijfsobligaties met een solide kredietwaardigheid en in Nederlandse woninghypotheken. De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het Fonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging. In 2021 is de rente op de kapitaalmarkten op langere looptijden gestegen van -0,02% (30-jaars swaprente) naar 0,48%, een stijging van 0,50% in een jaar. Dit levert op de renteafdekking een negatief resultaat op, maar op balansniveau een verbetering van de financiële positie (dekkingsgraad) van het Fonds.

De beleggingen in bedrijfsobligaties en green bonds werden ook geraakt door de rentestijging waardoor het rendement uitkwam op respectievelijk -1,2% en -2,5%. Hypotheken rendeerden 2,4%, omdat de rentestijgingen zich niet vertaalden in hogere hypotheekrentes. De gehele matchingportefeuille rendeerde -9,2% (versus -10,4% voor de benchmark).

4.4 Aandelen

De aandelenportefeuille bestaat ultimo 2021 voor 89% uit aandelen ontwikkelde markten en 11% in opkomende markten. De aandelenportefeuille van ontwikkelde markten rendeerte in 2021 met 36,5% substantieel beter dan die van opkomende markten die op 3,9% bleef steken, onder andere door zorgen over de Chinese economie. De totale aandelenportefeuille behaalde over 2021 een rendement van 31,5%. Het rendement van de normportefeuille bedroeg over dezelfde periode 27,2%.

Het pensioenfonds belegt een deel van de aandelenbeleggingen in een multifactorstrategie. In 2021 is een deel hiervan omgezet naar zogenoemd passief beheer omdat de strategie de afgelopen 2 jaren niet succesvol is gebleken. De multifactorportefeuille behaalde overigens dit jaar wel een positief resultaat.

4.5 Hoogrentende obligaties

De hoogrentende obligaties zijn voor circa 36% belegd in Amerikaanse bedrijfsobligaties met een hoger risicoprofiel. Het andere deel is belegd in staatsobligaties van opkomende landen. Deze laatste categorie had last van het negatief sentiment ten aanzien van opkomende markten. Na afdekking van het US-dollar-risico rendeerden de hoogrentende obligaties -0,4% versus een benchmarkrendement van 0,1%.

4.6 Vastgoedbeleggingen

Het bestuur heeft een strategisch vastgoedplan uitgewerkt dat uitgaat van een allocatie naar Nederlandse woningen (37,5%), Europees vastgoed (multisector, 32,5%) en Amerikaans vastgoed (multisector, 30%). De portefeuille rendeerte in 2021 13,7% versus 11,5% voor de benchmark.

4.7 Overige beleggingen

4.7.1 Private Equity

De private equity-portefeuille bestaat voornamelijk uit directe investeringen in private equity-fondsen. Voor de verdere invulling van het private equity-programma wordt jaarlijks een investeringsschema opgesteld dat rekening houdt met de gewenste exposure naar de beleggingsklasse en de te verwachten uitkeringen in de loop der tijd. De portefeuille wordt beheerd door een extern team van specialisten en behaalde over 2021 een rendement van 43,1%. Doordat in deze assetklasse een performance fee wordt betaald bij goede resultaten weerspiegelt zich het uitzonderlijk hoge (netto)rendement ook in hoge prestatiebeloningen die door de private equity managers over 2021 in rekening mogen worden gebracht. Daarmee is deze assetklasse de hoofdoorzaak van de stijging van de indirecte kosten van vermogensbeheer ten opzichte van het voorgaand jaar. Het bestuur is zich bewust van de discussies over performance fees en heeft dit terdege afgewogen tegen het belang van een goed rendement voor het pensioen van haar deelnemers. Aan de beleggingen in deze assetklasse stelt zij met het oog op risicospreiding, reputatie en duurzaamheid hoge eisen.

4.7.2 Z-score 2021 en performancetoets

Bedrijfstakpensioenfonds met een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven verplichtstelling, zijn wettelijk verplicht de beleggingsperformance van het pensioenfonds vast te stellen.

Voor deze toetsing is een gestandaardiseerde norm, de z-score ontwikkeld. De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het bedrijfspensioenfonds vastgestelde rendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement). Als de performancetoets – die is gebaseerd op vijf opeenvolgende z-scores – onder de nul uitkomt, staat het bedrijven vrij om een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsregeling. De formule voor de z-score is als volgt:

$$z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,14\%)}{E_j}$$

Om de z-score te berekenen wordt het feitelijke rendement (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het beoogde of normrendement (R_n) wordt (nadat het is gecorrigeerd voor de genormeerde beleggingskosten van 0,14%), in mindering gebracht op het feitelijke rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (E_j). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden en zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille.

De uitkomst van de statistische 5-jaars toets wordt verhoogd met 1,28, zodat een score <0 betekent dat het pensioenfonds gezakt is voor de performancetoets en een score >0 betekent dat het pensioenfonds geslaagd is voor de performancetoets en dat ondernemingen in de bakkersbranche dus niet kunnen verzoeken om een vrijstelling op basis van de beleggingsresultaten van het fonds.

Voor de afgelopen 5-jaars periode bedraagt de gewogen score 2,04.

Periode 2017-2021 van het pensioenfonds

Z-score	2017	2018	2019	2020	2021	Toets
R_fonds	3,95	-1,38	15,68	8,58	4,09	
K_fonds	0,23	0,19	0,07	0,13	0,14	
R_bench	3,13	-0,54	15,60	9,43	0,83	
a_vastr	0,61	0,64	0,66	0,67	0,63	
b_zakelijk	0,39	0,36	0,34	0,33	0,37	
E	1,40	1,31	1,27	1,27	1,34	
Z	0,53	-0,69	0,10	-0,66	2,43	2,04

4.8 Vooruitzichten

De economische normalisatie zet het komend jaar naar verwachting door. Verstoringen in de toeleveringsketen en geopolitieke spanningen (Rusland, China) kunnen echter voor volatiliteit blijven zorgen. De noodsteun door centrale banken wordt naar verwachting langzaam afgebouwd om een verdere stijging van de inflatie te beteugelen. Op de middellange termijn zal de duurzaamheid van het herstel afhangen van de virusontwikkelingen, het tijdelijke karakter van de hoge inflatie, de bereidheid van beleidsmakers om accommoderend te blijven en het vrijkomen van extra spaargelden en private investeringen. Door een gebrek aan winstgevendende alternatieven blijven beleggers risicovolle beleggingen omarmen en de markten opdrijven. In lijn met de te verwachten volatiele macro ontwikkelingen is enige terughoudendheid echter op zijn plaats.

4.9 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds maakt onderdeel uit van de maatschappij en heeft haar eigen verantwoordelijkheden. Dit betekent dat thema's als milieu, sociale aspecten en goed bestuur (ESG) een belangrijke plek innemen in het beleggingsbeleid. Wij verwachten van duurzame beleggingen op lange termijn een betere rendement/risico verhouding dan van niet-duurzame beleggingen. Wij geloven dat beleggingen alleen goed kunnen renderen als samenlevingen zich goed kunnen ontwikkelen. Daarom willen wij op het gebied van ESG meer dan wettelijke vereiste prestatie leveren.

We doen dit door:

In de beleggingsportefeuille rekening te houden met duurzaamheidsrisico's en kansen

We eisen van onze vermogensbeheerders om bij het beheer rekening te houden met duurzaamheidskenmerken, zoals de uitstoot van broeikasgassen. Waar mogelijk leggen we dit vast in de beheeropdracht. De uitstoot van broeikasgassen van de portefeuille was ultimo 2021 lager dan die van de benchmark.

Bedrijven waarin we investeren aan te zetten tot maatschappelijk verantwoord handelen

Dit doen we door (samen met andere beleggers) bedrijven aan te spreken op specifieke thema's, zoals betrokkenheid bij ernstige en structurele schendingen van internationale principes. Dit zijn bijvoorbeeld de VN Principes voor het Bedrijfsleven en Mensenrechten en de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen. Ook gebruiken we onze invloed als aandeelhouder door het uitoefenen van ons stemrecht op voor ons belangrijke thema's.

Het in toenemende mate investeren en stimuleren van activiteiten die een positieve bijdrage leveren aan een meer duurzame wereld

Met het oog hierop beleggen we in toenemende mate bijvoorbeeld in Groene obligaties van landen en ondernemingen. Daarmee dragen we bij aan de financiering van de energietransitie.

Maatschappelijk ongewenste activiteiten niet te financieren

Dit doen we door bedrijven uit te sluiten die in hun bedrijfsvoering of producten en diensten niet aan de minimale eisen voor een duurzaam beleid voldoen. We hebben hiervoor een aantal criteria gedefinieerd. Dit uitsluitingsbeleid wordt onverkort toegepast op alle beleggingsmandaten. Bij fondsbeleggingen maakt een beoordeling van het uitsluitingsbeleid van de fondsbeheerder deel uit van het selectie- en evaluatietraject.

Sustainable Development Goals

Het Bestuur heeft op basis van de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties en de uitkomsten van een deelnemersonderzoek in 2019 besloten de focus te leggen op doel 3 (goede gezondheid en welzijn), doel 7

(betaalbare schone energie) en doel 12 (verantwoordelijke consumptie en productie). Deze focus komt met name tot uitdrukking in de keuze voor deelname aan dialoogprogramma's die directe raakvlakken hebben met deze SDGs.

Klimaat

Het Bestuur heeft in 2020 het Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord ondertekend. Ons klimaatbeleid (onderdeel van het MVB-beleid) beschrijft de stappen die we zetten naar een lagere uitstoot van broeikasgassen in onze beleggingsportefeuille.

IMVB-convenant

Het Bestuur heeft in 2018 het IMVB-convenant ondertekend. Dit convenant is het resultaat van een samenwerking tussen ngo's, vakbonden, overheid en pensioenfondsen. Deze samenwerking draagt bij aan maatschappelijk draagvlak van het verantwoord beleggingsbeleid van pensioenfondsen en kan bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke dilemma's. Het doel van het convenant is het versnellen van de implementatie van twee richtlijnen: de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen voor multinationals. Concreet betekent dit dat deze richtlijnen worden verankerd in het beleid en in contracten met derden en dat er volgens deze richtlijnen wordt gehandeld.

VBDO-ranglijst

Jaarlijks onderzoekt de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling het duurzaamheidsbeleid van de grootste pensioenfondsen in Nederland. In 2021 was het pensioenfonds voor het tweede jaar op rij het best presterende fonds in de omvangscategorie tot 5 miljard euro. Op de lijst van 50 fondsen eindigde het pensioenfonds als 11^e (gelijk aan vorig jaar) en een erkenning voor de inspanningen die in de afgelopen jaren zijn gedaan om het duurzaamheidsbeleid verder uit te werken.

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

In een apart Jaarverslag Verantwoord Beleggen gaan we dieper in op ons beleid en de uitvoering hiervan in 2021.

5 Pensioenen

5.1 Communicatie

Onze communicatie is erop gericht om de zelfredzaamheid van onze deelnemers te vergroten. Dat doen we door ze meer inzicht te geven in hun pensioensituatie en de acties die zij zelf kunnen ondernemen. Daarnaast werken we aan een goede relatie met deelnemers én werkgevers, door het vertrouwen in ons pensioenfonds te versterken. Om deze ambities te realiseren hebben wij in 2021 opnieuw stappen gezet in onze pensioencommunicatie. In dit hoofdstuk geven wij een toelichting op de belangrijkste communicatieactiviteiten in 2021 en blikken we vooruit naar het komende jaar.

Communicatie over wel/niet verlagen pensioenen

De financiële situatie van ons pensioenfonds was in 2020 niet goed. De vraag of de pensioenen gekort zouden moeten worden in 2021 was daarom lange tijd actueel. In aanloop naar 2021 hadden wij onze deelnemers hierop voorbereid via mailingen en op de website. Ook hadden wij een communicatieplan opgesteld voor het geval de pensioenen verlaagd moesten worden. Uiteindelijk was korten niet nodig en hoefde het communicatieplan niet in werking te treden. We hebben deelnemers via de website, een digitale mailing en de voorbrief bij het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) geïnformeerd dat we de pensioenen in 2021 niet hoefden te verlagen.

Inzet van de pensioenconsulent

Onze pensioenconsulent helpt om pensioen begrijpelijk en inzichtelijk te maken voor werknemers én werkgevers (HR-medewerkers). De pensioenconsulent gaat bij werkgevers langs voor pensioenbijeenkomsten en persoonlijke gesprekken met werknemers. In verband met COVID-19 konden deze bijeenkomsten pas vanaf het najaar 2021 weer worden hervat. Dit was, samen met de annulering van Bakkersvak in 2021, aanleiding om onze dienstverlening uit te breiden met online videogesprekken voor deelnemers.

Nieuw kanaal: online videogesprekken

De videogesprekken hebben we eerst als pilot onder de aandacht gebracht bij een deel van de actieve deelnemers van 58 jaar en ouder. Zij hebben vaak de meeste behoefte aan een persoonlijk gesprek over hun naderende pensioen en de keuzemogelijkheden die zij hebben. De belangstelling was boven verwachting en de eerste resultaten lieten zien dat deelnemers het videogesprek gemiddeld beoordeelden met een 9,6. Hieruit bleek dat dit nieuwe communicatiekanaal voorziet in de behoefte aan informatie op persoonlijk niveau. Daarom zullen we de videogesprekken in 2022 voortzetten, waarbij we streven naar een structurele inzet om in te kunnen spelen op een groeiende behoefte aan persoonlijke begeleiding, onder meer met oog op de nieuwe wettelijke maatregelen (zie 5.4).

Activerende campagnes rondom pensioen

In 2021 hebben we naast onze reguliere pensioencommunicatie diverse doelgroepgerichte campagnes ingezet om deelnemers actief aan de slag te laten gaan met hun pensioen. Zo hebben we voor het eerst een speciale campagne uitgevoerd voor jongere deelnemers van 25 tot en met 35 jaar. Daarbij activeerden wij ze om te checken wanneer ze iets moeten regelen voor hun pensioen en hun kennis te toetsen in een digitale quiz. Verder hebben we opnieuw meegedaan met de jaarlijkse, landelijke Pensioen3daagse van 'Wijzer in geldzaken'. Het thema was wederom: 'Later goed geregeld? Check het nu!'. De campagne activeerde deelnemers in de leeftijd 30-60 jaar om de website mijnpensioenoverzicht.nl te bezoeken en daar hun pensioen te checken.

Toename digitale bereikbaarheid

Het Bakkers Pensioenfonds streeft ernaar om een digitaal pensioenfonds te worden. Daarom willen we zoveel mogelijk communiceren per e-mail, waarbij we doorverwijzen naar de persoonlijke omgeving op onze website. Om deze doelstelling verder te realiseren, is in 2021 opnieuw de campagne 'e-mailadressen verzamelen' ingezet. De doelgroep van de campagne bestond uit alle deelnemers van wie nog geen e-mailadres bekend was. De doelgroep ontving een brief met de oproep om het e-mailadres door te geven via de website van het pensioenfonds en te kiezen voor digitale post. Daardoor is de digitale bereikbaarheid van onze deelnemers verder toegenomen met 9,8%. Deze ligt nu tegen de 55% voor actieven en ruim boven de 55% voor pensioengerechtigden. Bij slapers blijft de digitale bereikbaarheid met 38% nog achter.

Communicatie over duurzaam beleggen

Op onze website is veel informatie te vinden over ons duurzaam beleggingsbeleid. In de praktijk blijken deelnemers vooral behoefte te hebben aan beknopte informatie. Omdat het ESG-jaarverslag vrij uitgebreid is, hebben we deelnemers – en werkgevers – via een themamailing met infographic geïnformeerd over de belangrijkste speerpunten. Tegelijkertijd verplicht de nieuwe SFDR-regelgeving ons om volgens strengere richtlijnen te rapporteren over duurzaam beleggen en informatie beschikbaar te stellen op onze website. In het eerste kwartaal van 2021 hebben wij het level-1 gedeelte van de nieuwe regelgeving ingevoerd in onze communicatie.

Nieuw pensioenstelsel

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel brengt belangrijke communicatiemomenten met zich mee. Daarbij willen we zoveel mogelijk relevant communiceren naar onze deelnemers: dus die informatie verstrekken die zij op dat

moment nodig hebben. In verband met het uitstel van de wetgeving en de beslismomenten, hebben we in 2021 vooral op hoofdlijnen gecommuniceerd over het nieuwe stelsel. Hiervoor hebben we een themapagina ingericht op de website die we actief zullen bijhouden met nieuwe informatie. Daarnaast hebben we onze deelnemers en werkgevers via het digitaal pensioennieuws op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen.

Reguliere pensioencommunicatie

Naast bovengenoemde extra activiteiten houden wij onze deelnemers en werkgevers via de reguliere communicatiekanalen op de hoogte van pensioen. In januari hebben pensioengerechtigden hun jaaropgaaf en uitkeringsspecificatie ontvangen. In 2021 hebben wij de bijbehorende toelichting voor het eerst op de website geplaatst; deze was te bereiken via een link in de brief. In mei en juni hebben onze deelnemers hun jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht (UPO) ontvangen. Tot slot is in 2021 wederom het digitaal pensioennieuws verstuurd naar onze werkgevers, actieve deelnemers en pensioengerechtigden.

Reputatieonderzoek: dit vinden werkgevers van ons pensioenfonds

In 2021 kwam het rapport van het kwalitatief reputatieonderzoek onder werkgevers beschikbaar. Hieruit bleek dat werkgevers weinig betrokkenheid ervaren bij het pensioenfonds en dit ook niet per se nodig vinden. Deze inzichten zullen we benutten om de communicatie en de relatie met onze werkgevers te versterken. Bijvoorbeeld door in de communicatie aan te sluiten bij thema's die zij als belangrijk hebben benoemd en communicatie persoonlijker te maken. We zien ook daarvoor een belangrijke rol weggelegd voor de pensioenconsulent.

Samenwerking met NVB en NBOV

We hebben aan de brancheorganisaties NVB en NBOV ook dit jaar gevraagd ons te helpen om pensioen onder de aandacht te brengen bij werkgevers. Eén van de middelen die we daarvoor inzetten zijn de digitale nieuwsbrieven van beide organisaties. Daarnaast brengen ze onze pensioenconsulent bij werkgevers onder de aandacht. Vlak voor de nieuwe coronamaatregelen is via NVB voor HR-managers een kennisbijeenkomst met de pensioenconsulent georganiseerd. Mede daardoor weten de grotere werkgevers de pensioenconsulent steeds vaker te vinden. Wel is gebleken dat het zinvol is om de diensten van de pensioenconsulent continu onder de aandacht te blijven brengen van werkgevers. In 2022 willen we nagaan hoe we de pensioenconsulent extra onder de aandacht kunnen brengen bij de kleinere werkgevers.

Samenwerking met Pensioenfonds Zoetwaren

Net als in voorgaande jaren hebben we onze nauwe samenwerking met Pensioenfonds Zoetwaren voortgezet. De communicatieadviescommissies van beide pensioenfonds vergaderen meerdere keren per jaar samen en stemmen waar mogelijk communicatie-uitingen met elkaar af. Op deze manier kunnen we efficiënt en kostenbesparend werken en onze kennis delen. Een voorbeeld daarvan is het gezamenlijke gebruik van de online tool voor de videogesprekken en de themamailing duurzaam beleggen, die in samenwerking met Pensioenfonds Zoetwaren tot stand is gekomen.

Vooruitblik

Ons strategisch communicatiebeleid heeft sinds 2019 geen vastgesteld eindpunt meer. Om in te spelen op actuele ontwikkelingen kunnen we het beleidsplan waar nodig bijstellen. Het beleidsplan biedt daarmee ruimte voor de ontwikkeling van activiteiten op basis van actualiteiten en onderzoeksresultaten. Ook in 2021 heeft een actualisatie van ons beleid plaatsgevonden.

Onze ambities blijven in de basis gelijk:

- Onze deelnemers en werkgevers hebben een sterke relatie met het pensioenfonds. Dit realiseren we door te bouwen aan vertrouwen, maar ook door de (digitale) bereikbaarheid verder te vergroten.
- Onze deelnemers zijn zelfredzaam: ze hebben inzicht in hun pensioen en komen in actie als dat nodig is. Onze communicatieacties gaan daarom verder dan alleen informeren: ze hebben tot doel om deelnemers te activeren om met hun pensioen aan de slag te gaan.
- Onze werkgevers zijn zelfredzaam: ze hebben inzicht in de pensioenregeling en weten wanneer zij of hun werknemers in actie moeten komen. Lang niet alle werkgevers hebben de tijd om zich te verdiepen in pensioen. Voor deze werkgevers is het vooral belangrijk dat we ze ontzorgen door de juiste middelen aan te reiken.

Om hier invulling aan te geven stellen we jaarlijks een communicatiejaarkalender op. In de communicatiejaarkalender staan de projecten voor dat jaar met bijbehorende actieplannen omschreven. Enkele speerpunten voor 2022 zijn:

- Aansluiting bij Digitale Dienstverlening Deelnemers
- Continueren van videogesprekken en inzet pensioenconsulent
- Activerende, doelgroepgerichte campagnes
- Pensioenkeuzes en de nieuwe keuze 'bedrag ineens' (per 2023)
- Communicatie rondom het nieuwe pensioenstelsel en samengaan met Pensioenfonds Zoetwaren.

5.2 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze worden onderverdeeld in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer. Het Bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en AFM. Hieronder volgt een totaal overzicht van de ratio's zoals aanbevolen door de pensioenfederatie.

	2021	2020
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer)	€ 131	€ 138
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer inclusief slapers)	€ 49	€ 51
Directe Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,15%	0,16%
Indirecte Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (beleggingsfondsen /schatting)	0,50%	0,25%
Totaal van directe en indirecte kosten vermogensbeheer	0,65%	0,41%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (schatting)	0,12%	0,08%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,77%	0,49%

Bedragen x € 1.000	2021	2020
Pensioenuitvoeringskosten conform jaarrekening (incl. algemene kosten)	8.349	8.612
Waarvan algemene kosten	1.598	1.802
Pensioenuitvoeringskosten excl. algemene kosten	6.751	6.810
Verdeelsleutel voor de algemene kosten:		
Pensioenbeheer	51,2%	51,8%
Vermogensbeheer	48,8%	48,2%
Derhalve:		
Algemene kosten toe te rekenen aan pensioenbeheer	818	934
Algemene kosten toe te rekenen aan vermogensbeheer	780	868
Kosten pensioenbeheer excl. algemene kosten	6.751	6.810
Toerekening algemene kosten	818	934
Totaal kosten pensioenbeheer na toerekening algemene kosten	7.569	7.744
/ Aantal actieven en gepensioneerden	57.749	56.199
= Uitvoeringskosten per deelnemer (in euro per deelnemer)	131	138
Kosten vermogensbeheer conform jaarrekening	6.434	6.325
Toerekening algemene kosten aan kosten vermogensbeheer	780	868
Kosten vermogensbeheer na toerekening algemene kosten	7.214	7.193
/ Gemiddeld belegd vermogen	4.920.095	4.622.646
= Directe vermogensbeheerkosten	0,15%	0,16%

Toerekening algemene kosten

De algemene kosten betreffen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan de pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Deze kosten betreffen kosten voor Bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. De algemene kosten worden verdeeld over pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten. Deze toerekening van kosten is niet in de jaarrekening van toepassing. In de jaarrekening worden al deze toegerekende kosten onder pensioenuitvoeringskosten verantwoord.

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

Deze kosten betreffen de integrale kosten van pensioenuitvoering door TKP. Verder bestaan de kosten van pensioenbeheer uit communicatiekosten en toegerekende algemene kosten. De pensioenuitvoeringskosten worden gerapporteerd in euro's per deelnemer, waarbij het aantal deelnemers de som is van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden. De onderstaande aantallen zijn hierbij gebruikt.

Deelnemersaantallen

	2021 (natuurlijke personen)	2020 (natuurlijke personen)
Actieven	34.046	33.400
Gepensioneerden	23.703	22.799
Slapers	95.529	94.353

Toelichting op de uitvoeringskosten per deelnemer

De uitvoeringskosten pensioenbeheer per deelnemer zijn ten opzichte van 2020 met € 7 gedaald. Hieraan liggen de volgende oorzaken ten grondslag:

De algemene kosten zijn in 2021 in vergelijking met 2020 afgenomen van € 1.802 naar € 1.598. In 2021 zijn er minder kosten gemaakt op het gebied van advisering maar ook de btw-vrijstelling op de vergoeding voor bestuur/v.o. en RvT leidde tot een afname van de algemene kosten.

Daarnaast is ook de verhouding in deelnemersaantallen anders in 2020. Ultimo 2021 is het totaal van actieve en gepensioneerde deelnemers met 2,8% toegenomen naar 57.749. Ultimo 2020 bedroeg het totaal 56.199 actieve en gepensioneerde deelnemers. De toegenomen populatie heeft een gunstig effect op de verdeling van de kosten per deelnemer (het scheelt € 4 per deelnemer).

Tenslotte is de verhouding tussen de pensioenuitvoeringskosten en de kosten van vermogensbeheer anders. Hierdoor worden naar verhouding meer kosten doorbelast aan de kosten van vermogensbeheer. Ook dit draagt positief bij aan de uitvoeringskosten per deelnemer.

De uitvoeringskosten pensioenbeheer hangen tevens samen met het afgesproken serviceniveau. Het pensioenfonds biedt een volledig pakket diensten aan de deelnemers aan, inclusief de diensten van een pensioenplanner en van een pensioenconsulent.

Het pensioenfonds heeft in 2021 wederom deelgenomen aan de LCP Benchmark. Dit onafhankelijk onderzoek geeft inzicht in de in 2020 gemaakte uitvoeringskosten en het gerealiseerd rendement, in vergelijking tot pensioenfonds van gelijke omvang. Uit dit onderzoek blijkt dat andere pensioenfonds met een vergelijkbare omvang in 2020 een gemiddelde (over de jaren 2018-2020) lieten zien van € 161 waarbij 27 fondsen hogere kosten hadden en 4 fondsen lagere kosten.

Oordeel bestuur over de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer

De ambitie van het fonds is om de kosten maximaal met 0,5% per jaar te laten stijgen. De daling van € 7 wordt deels als incidenteel beschouwd. Mede gezien de toekomst en de op hande zijnde wetgeving en ontwikkeling van het nieuwe pensioenstelsel en de immer toenemende complexiteit voorziet het bestuur in de komende jaren een stijging. Het bestuur vindt de uitvoeringskosten van € 131 per deelnemer acceptabel, zeker gezien de toenemende complexiteit en toekomstvraagstukken waarmee pensioenfonds geconfronteerd worden. Tevens wordt gezocht naar samenwerking met Bpf Zoetwaren en worden waar mogelijk de kosten gedeeld. De uitkomsten van het LCP benchmark onderzoek bevestigen de indruk van het bestuur op de juiste weg te zijn.

Uitvoeringskosten vermogensbeheer

De directe kosten vermogensbeheer worden gerapporteerd als % van het gemiddeld belegd vermogen. Het betreft die kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt en de waarde aansluit bij de staat van baten en lasten van de jaarrekening. Voor de bepaling van het gemiddeld belegd vermogen zijn de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd.

De indirecte kosten vermogensbeheer worden weergegeven als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. De (geschatte) transactiekosten worden gerapporteerd als % van het gemiddeld belegd vermogen (conform aanbevelingen van de Pensioenfederatie).

Indien werkelijke cijfers niet beschikbaar waren wat betreft de transactiekosten voor beleggingen in aandelenfondsen, is gewerkt volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De totale kosten vermogensbeheer bedroegen in 2021 € 37.270 (2020: € 21.613).

Kosten vermogensbeheer					
2021	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheer- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	1.045	95	-		1.140
Vastrentende waarden	5.014		2.204		7.218
Aandelen	6.329	14.670	3.620		24.619
Derivaten	273		134		407
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	12.661	14.765	5.958		33.384
Overige kosten vermogensbeheer					
Kosten fiduciair beheer	1.276				1.276
Overige vermogensbeheer				2.610	2.610
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.276			2.610	3.886
Totaal kosten vermogensbeheer	13.937	14.765	5.958	2.610	37.270

Kosten vermogensbeheer					
2020	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheer- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	413				413
Vastrentende waarden	4.745		1.617		6.362
Aandelen	6.924	2.062	971		9.957
Derivaten	246		1.077		1.323
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	12.328	2.062	3.665		18.055
Overige kosten vermogensbeheer					
Kosten fiduciair beheer	1.263				1.263
Overige vermogensbeheer				2.295	2.295
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.263			2.295	3.558
Totaal kosten vermogensbeheer	13.591	2.062	3.665	2.295	21.613

Toelichting op de totale kosten vermogensbeheer

De toename van de totale kosten vermogensbeheer naar € 37.270 (2020: € 21.613) heeft een aantal redenen. De toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat ook het rendement op private equity aanzienlijk was. Dit heeft effect op de performance fee die daarvoor in rekening wordt gebracht (meer rendement betekent meer vergoeding voor het behalen van dat rendement). In 2021 bedroegen deze kosten € 14.670. Anderzijds is het belegd vermogen toegenomen waardoor ook de kosten van vermogensbeheer stijgen omdat deze veelal uitgedrukt worden in een percentage van het belegd vermogen.

Uit het onafhankelijk LCP benchmark onderzoek blijkt dat de vermogensbeheerkosten bij pensioenfonds Bakkers naar verhouding hoger liggen dan bij pensioenfondsen met een vergelijkbare omvang.

Oordeel bestuur over de kosten van vermogensbeheer

Het meetkundig gewogen gemiddeld 5-jaars rendement (2016-2020) van de peergroup is gelijk aan 8,6% bij 0,49% kosten (inclusief transactiekosten). Bij Pensioenfonds Bakkers was dat over dezelfde periode 7,5% rendement bij 0,45%. Deze kosten hangen nauw samen met de door het bestuur gekozen beleggingscategorieën (meer actief dan passief), de mate van renteafdekking en het risico wat daarbij wordt gelopen en zijn daarom in theorie niet één op één met andere pensioenfondsen te vergelijken. Door de lage dekkingsgraad kan het pensioenfonds zich niet permitteren meer beleggingsrisico te lopen en profiteert daardoor in iets mindere mate van gunstige marktontwikkelingen. Toch geeft de kostenbenchmark van LCP een goede indicatie dat deze kosten in lijn liggen met vergelijkbare pensioenfondsen met een omvang en asset mix vergelijkbaar met die van pensioenfonds Bakkers indien deze aanvullende criteria worden meegenomen. Het bestuur vindt de kosten acceptabel.

5.3 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling vloeit voort uit het overleg tussen cao-partijen. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

Pensioenregeling 2021

Pensioensysteem	Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op het salaris dat gemiddeld verdiend is tijdens de deelnemingsperiode.
Pensioenleeftijd	Pensioenleeftijd 68 jaar.
Toetredingsleeftijd	Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.
Pensioengevend salaris	Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering Sociale verzekeringen in het boekjaar.
Grenssalaris	Het maximum in aanmerking te nemen pensioensalaris. Het grenssalaris is € 57.900,-;
Excedent-salaris	Het excedentsalaris is fiscaal gemaximeerd op € 112.189,-.
Franchise	Het franchisebedrag bedraagt € 14.544,-
Opbouwpercentage middelloon Ouderdomspensioen	1,35% van de pensioengrondslag.
Opbouwpercentage excedentregeling ouderdomspensioen	1,875% van het excedentdeel.
Nabestaandenpensioen	Het nabestaandenpensioen (op opbouwbasis) bedraagt maximaal 70% van het te behalen ouderdomspensioen.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Indien het kind na zijn 18 ^e verjaardag een dagopleiding volgt aan een mbo-, een hbo- of een universitaire instelling of een daarmee (naar het oordeel van het bestuur) gelijk te stellen opleiding, dan het wordt wezenpensioen uitgekeerd zolang de opleiding wordt gevolgd. In ieder geval zal het wezenpensioen niet langer worden uitgekeerd dan tot het einde van de maand waarin het kind zijn 27 ^e verjaardag bereikt. Als beide ouders overlijden wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA- of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.
Toeslagverlening	Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, kan het Bestuur de ingegane pensioenen, de premievrije aanspraken van gewezen deelnemers en de opgebouwde aanspraken van actieve deelnemers aanpassen. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Er is geen recht op toeslagverlening en het is op de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal

	plaatsvinden. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Deze wordt gefinancierd uit de beleggingsrendementen.
Financiering	De deelnemersbijdrage in de pensioenregeling is in de cao voor het Bakkersbedrijf opgenomen. De bijdrage van de onderneming wordt geregeld in de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds.
Flexibele elementen	De pensioenregeling heeft een aantal flexibele elementen: Flexibele ingangsdatum 55-70 jaar; Flexibele aanwendingsmogelijkheden, hoog-laag constructie; Uitruilen ouderdomspensioen in partnerpensioen en omgekeerd. Het Bestuur is bevoegd de flexibiliseringsfactoren periodiek aan te passen op advies van de actuaar.

Aanpassing pensioenregeling per 1 januari 2021

- Het opbouwpercentage voor de 'basisregeling' is verlaagd van 1,45% naar 1,35%;
- De doorwerkeis is vervallen, daardoor kunnen Gewezen deelnemers het pensioen ook uitstellen tot na de pensioenrichtleeftijd;
- Deelnemers bouwen meteen vanaf indiensttreding pensioen op, de wachttijd van 2 maanden is vervallen (de grens van 20 jaar geldt hierbij nog wel);
- Er is duidelijker verwoord dat er geen onderscheid is in de toeslagverlening tussen Deelnemers en Gewezen deelnemers;
- Voor afkoop van kleine pensioenaanspraken hanteerde het fonds de helft van het afkoopgrens. Door de waardeoverdracht van kleine pensioenaanspraken, is dit niet meer nodig en is de halve afkoopgrens vervallen.

Excedentregeling

Het pensioenfonds kent een aanvullend reglement excedentvoorziening die door middel van actuariële premie wordt gefinancierd. De grondslagen voor de vaststelling van de voorziening zijn gelijk aan de grondslagen van de basisregeling. Voor de excedentregeling is vanaf 2022 besloten om een premie te hanteren die altijd minimaal kostendekkend is. Dit komt overeen met een minimale premiedekkingsgraad van 100%. Indien een beleidsdekkingsgraad onder de 100% uitkomt, is de premiedekkingsgraad in de excedentregeling dan tenminste 100%. Bij een beleidsdekkingsgraad van b.v. 110% is de solvabiliteitsopslag 10% zodanig dat de premiedekkingsgraad ook 110% bedraagt. Aanvullend is vastgesteld dat de solvabiliteitsopslag niet negatief/minder dan 0% mag zijn. Hiermee wordt beoogd de regeling niet onnodig uit de markt te prijzen.

Vrijwillige aansluiting

Deze regeling is van toepassing op bedrijven die niet direct onder de werkingssfeer van het pensioenfonds vallen, maar qua karakter van het bedrijf en de aard van de werkzaamheden wel "branche-specifiek" genoemd kunnen worden. Op grond van deze regeling worden pensioenaanspraken geadmistreerd overeenkomstig de basisregeling van het pensioenfonds.

Voor de benodigde premie worden de fondsgrondslagen toegepast, de verschuldigde premie is gelijk aan de doorsnee premie van de basisregeling.

Enkele bijzondere aspecten

Het pensioenfonds kent een regeling voor vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw na beëindiging van de deelneming anders dan door overlijden of ingang ouderdomspensioen. De cao voor het Bakkersbedrijf kent vanaf 1 januari 2016 een vitaliteitsregeling waarbij de in aanmerking komende deelnemer 80% werkt, 90% salaris ontvangt en 100% pensioenopbouw verkrijgt over de periode van de vitaliteitsregeling. Het pensioenfonds regelt hierbij de 100% voortzetting van pensioenopbouw van de betreffende deelnemer.

Toeslagverlening

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstaffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.

> Toeslagverleningsdekkingsgraad (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is (vermogen boven dekkingsgraad gelijk aan de toeslagverleningsdekkingsgraad) mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.
--------------------------------------	--

*De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex)

5.4 Nieuwe wetgeving

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor de komende periode besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

Als vervolg op het pensioenakkoord uit 2019 zal naar verwachting in 2022 een formeel wetsvoorstel voor de Wet toekomst pensioenen bij de Tweede Kamer worden ingediend.

De 'Wet toekomst pensioenen', of in ieder geval een aantal onderdelen daarvan, zal op 1 januari 2023 in werking treden.

Het wetsvoorstel bestaat uit onder meer de volgende onderdelen:

- **Het pensioencontract**
De premieovereenkomst zal de enige soort pensioenovereenkomst zijn. De premieovereenkomst zal twee vormen kennen, waarvan de een nieuw is en meer collectief van aard en de ander meer individueel en gestoeld op de bestaande verbeterde premieregeling.
- **Transitie naar nieuwe pensioenovereenkomst**
Er komt een transitie-FTK voor pensioenfondsen die van plan zijn bestaande aanspraken en rechten in te varen. Het is niet verplicht om hiervan gebruik te maken. Hierbij zal een ondergrens gelden voor de dekkingsgraad van 90%: staat deze per einde jaar onder de 90%, dan moet worden gekort tot 90%. In aanloop naar de overgang naar de nieuwe pensioenovereenkomst moeten pensioenuitvoerders diverse besluiten nemen. Zij moeten onder andere een implementatieplan opstellen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, besluiten of het invaren van bestaande rechten daarvan onderdeel uitmaakt en hoe het vermogen van pensioenfondsen over de rechthebbenden wordt verdeeld.
- **Fiscale wetgeving**
De beschikbare premie kent een voor iedereen gelijk maximum, dus geen staffelpremies. Er komen ook nieuwe fiscale grenzen voor partner- en wezenpensioenen.
- **Nabestaandenpensioen en partnerdefinitie**
Het partner- en wezenpensioen onder het nieuwe contract zal op risicobasis zijn voor pensioendatum en na ingang is het kapitaalgedekt. Er komen nieuwe fiscale maxima voor deze pensioenen. Er komt een nieuwe, wettelijke definitie van het begrip 'partner' voor het partnerpensioen en van het begrip gezamenlijke huishouding.

Wetsvoorstel uitkering ineens

In 2021 heeft het parlement ingestemd met de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen. Voor pensioenuitvoerders meest relevant is het onderdeel dat een deelnemer aan een pensioenregeling het recht geeft om bij pensioeningang 10% van de waarde van zijn aanspraken op ouderdomspensioen ineens te kunnen ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel bleek dat het voor het netto te genieten bedrag ineens verschil maakt in welke maand een deelnemer AOW-gerechtigd wordt. De AOW-datum is vaak de datum waarop het ouderdomspensioen ingaat en daarmee ook de datum waarop het bedrag ineens genoten kan worden. Wie in januari AOW-gerechtigd wordt, betaalt in het jaar van AOW-ingang en daarmee van het genieten van het bedrag ineens, minder inkomstenbelasting/premies volksverzekeringen dan iemand die later in het kalenderjaar AOW-gerechtigd wordt.

Om die verschillen te niet te doen, wilde de Tweede Kamer dat de wet wordt aangepast: deelnemers moesten de mogelijkheid krijgen om de uitkering uit te stellen en te genieten in het jaar na het jaar van AOW-ingang.

Het wetsvoorstel voor deze wijziging wordt naar verwachting in het tweede kwartaal 2022 ingediend. Het is de vraag of dan de gewenste ingangsdatum van 1 januari 2023 nog gehaald kan worden, gelet op de tijd die nodig is voor pensioenuitvoerders om de benodigde aanpassingen te doen in processen en administratie.

(Geen) Korting van pensioenaanspraken en –uitkeringen – Eerder indexeren

Ook voor 2022 heeft het ministerie van SZW bepaald dat de vrijstellingsregeling van toepassing zal zijn. Dat betekent dat pensioenfondsen die anders in 2022 de pensioenen zouden moeten korten, deze korting niet hoeven door te voeren, althans niet in 2022.

Voor MVEV-kortingen geldt dat deze korting voor 2022 van de baan is, als een fonds op het zesde meetmoment van 31 december 2021 een dekkingsgraad boven 90% heeft.

Voor VEV-kortingen geldt dat de hersteltermijn van 10 jaar wordt verlengd tot 12 jaar. De kans dat een fonds de vereiste beleidsdekkingsgraad binnen de gestelde termijn bereikt, en dus geen VEV-korting hoeft door te voeren, wordt hierdoor groter.

Vooruitlopend op de invoering van de Wet toekomst pensioen wil de regering het mogelijk maken dat pensioenfondsen onder voorwaarden al bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 105% (gedeeltelijk) kunnen indexeren. In januari 2022 is er een internetconsultatie gehouden over de voorgenoemde regeling.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De behandeling van dit wetsvoorstel heeft de afgelopen jaren steeds meer vertraging opgelopen. De opvolger van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding zou oorspronkelijk op 1 januari 2021 in werking treden. De behandeling van het wetsvoorstel is inmiddels al zo vaak uitgesteld dat er begin 2022 geen reële verwachting kan worden gegeven over de inwerkingtreding.

Complicerende factor is het voorstel voor de Wet toekomst pensioenen dat in 2022 zal worden ingediend. Naast een geheel nieuw pensioencontract voorziet die wet ook in wijziging van het partnerbegrip en een vorm van het nabestaandenpensioen die sterk afwijkt van het nu meest voorkomende partnerpensioen, defined benefit op opbouwbasis. Het wetsvoorstel voor pensioenverdeling bij scheiding is geënt op de bestaande partnerpensioenen: een wijziging van het meest voorkomende partnerpensioen zou een efficiënte implementatie van de Wet pensioenverdeling bij scheiding lastiger maken. Ook een wijziging van het partnerbegrip kort na invoering van de Wet pensioenverdeling bij scheiding zou opnieuw leiden tot wijziging van de administratie van pensioenuitvoerders. Er is daarom een lobby gestart om het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij scheiding in samenhang met het wetsvoorstel Toekomst pensioenen te behandelen.

De hoofdlijnen van het wetsvoorstel zijn als volgt:

Standaard: conversie

Het wetsvoorstel gaat uit van conversie van de helft van de waarde van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen in een eigen aanspraak op ouderdomspensioen op het leven van de ex-partner. De ex-partner kan ervoor kiezen het aandeel in het partnerpensioen buiten de conversie te laten: hierdoor ontstaat een aanspraak op bijzonder partnerpensioen, uit te keren aan de ex-partner bij overlijden van de deelnemer. Dit bijzonder partnerpensioen is volgens de nieuwe wet kleiner dan het huidige bijzonder partnerpensioen. Dit omvat nu ook nog het partnerpensioen dat vóór het huwelijk is opgebouwd. Conversie is bij pensioenfondsen Bakkers overigens niet als mogelijkheid opgenomen in de pensioenregeling.

Beide ex-partners kunnen samen een afwijkende verdeling overeenkomen: een andere verdeling dan 50/50 of de periode waarop de verdeling betrekking heeft verruimen of beperken. De pensioenuitvoerder mag weigeren hieraan mee te werken, als partijen meer pensioen aan de ex-partner willen toekennen dan volgens de standaardverdeling het geval is, maar dit kan alleen als er een vermoeden van misbruik bestaat.

Samenwonenden

Volgens het wetsvoorstel krijgt een ex-partner bij het einde van een samenwoonrelatie geen recht op conversie. Deze groep houdt wel recht op een bijzonder partnerpensioen op grond van de Pensioenwet.

Kleine pensioenen

Als het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen lager is dan de afkoopgrens van € 520,35 (2022) per jaar, dan heeft de ex-partner geen recht op een aandeel in het pensioen van de deelnemer. De ex-partner heeft dan wel recht op een gering bijzonder partnerpensioen. Dit kan vervolgens op verzoek van de ex-partner (of door de pensioenuitvoerder, mits de ex-partner geen bezwaar maakt) worden omgezet in een klein ouderdomspensioen op leven van de ex-partner.

Inwerkingtreding

Het is onzeker wanneer de Tweede- en Eerste Kamer het wetsvoorstel behandeld zullen hebben. Waarschijnlijk treedt de Wet pensioenverdeling bij scheiding niet eerder dan op 1 januari 2023 in werking.

Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

Deze wet is bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en de oude pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de

kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe uitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen.

Eind december 2021 is een wetsvoorstel ingediend dat ervoor moet zorgen dat pensioenuitvoerders in meer gevallen kleine aanspraken kunnen overdragen: ook als een kleine aanspraak is ontstaan bij het einde van de verwerving van aanspraken bij een bepaalde uitvoerder (de werkgever heeft gekozen voor een andere pensioenuitvoerder waarde deelneming wordt voortgezet), kan de oude pensioenuitvoerder de kleine aanspraak overdragen.

De wetswijziging treedt in werking op een nader te bepalen tijdstip.

6 Actuariële analyse

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar de mening van de waarmerkend actuaris slecht, vanwege een dekkingstekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangaande tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2021	2020
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	357.703	-717.061
Resultaat beleggingsopbrengsten	208.673	406.825
Resultaat premie	-23.527	-19.654
Resultaat waardeoverdrachten	-583	-1.204
Resultaat kosten	2.340	1.892
Resultaat uitkeringen	-1.610	-633
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	3.166	512
Resultaat toeslagverlening	0	0
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	111	145.286
Resultaat overige (incidentele) mutatie technische voorziening	630	-199
Resultaat andere oorzaken	228	-344
Totaal resultaat	547.131	-184.580

Het vereist eigen vermogen eind 2021 is 115,2% en is gebaseerd op de strategische portefeuille per 31 december 2021.

Kostendekkende premie

Pensioenfonds zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt:

Bedragen x € 1.000	Zuiver	Gedempt
Actuarieel benodigde koopsom voor de inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst (incl. risicodekking)	106.674	79.469
Opslag voor vereist eigen vermogen	16.654	7.230
Opslag voor uitvoeringskosten	7.755	7.755
Actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst	7.395	3.599
Totaal resultaat	138.478	98.053

De feitelijke premie voor het jaar 2021 bedraagt € 98,7 miljoen.

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

7 Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving

7.1 Algemeen

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling wordt door de cao-partijen bepaald.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling, de missie, visie en strategie van het pensioenfonds.

Missie

De missie van het fonds geeft aan waarvoor het fonds staat, wat de identiteit en de waarden zijn. Het fonds heeft zijn missie als volgt geformuleerd:

‘Wij staan voor de verantwoordelijkheid om op basis van solidariteit en collectiviteit te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden.’

Visie

Bij de missie hoort een visie die de basis vormt voor de positionering van het fonds:

‘We werken samen aan een duurzaam en toekomstig bestendig pensioenfonds.

Wij gaan voor een uitvoering van een pensioenregeling die is afgestemd op de behoeften van deelnemers én werkgevers. Het fonds neemt in de uitvoering zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid op duurzaamheidsthema's. In al onze activiteiten zijn we kostenbewust.

Door samen te werken of samen te gaan met andere pensioenfonds in ambachtelijke/industriële sectoren realiseren we schaalvoordelen die op termijn leiden tot een hoger pensioenresultaat.’

Kernwaarden

Onze kernwaarden beschrijven de principes van ons fonds. Het zijn de waarden waarop onze organisatie is gebouwd en vormen de rode draad van ons handelen. Zij benadrukken de kern waar wij voor staan.

Onze kernwaarden zijn:

- Toekomstbestendig
- Kostenbewust
- Herkenbaar

Zorgvuldig

In de uitvoering streeft het fonds naar een evenwichtige belangenafweging van alle belanghebbenden bij het fonds.

Strategie

Om de missie en visie te bereiken hanteren we een strategie die de volgende speerpunten kent. Speerpunt betekent dat dit een prioriteit is in al ons handelen.

Onze strategische speerpunten zijn:

1. Een beheerste transitie naar het nieuwe pensioenstelsel
2. Weten wat bij deelnemers speelt
3. Realiseren schaalvergroting
4. Verder vormgeven rendements- en duurzaamheidsdoelstellingen
5. Toekomstbestendige besturing van het pensioenfonds

7.2 Bestuursaangelegenheden

7.2.1 Algemeen

In het kader van goed pensioenfondsbestuur is statutair bepaald dat de Bestuursleden een zittingstermijn van vier jaar hebben. Na afloop van een zittingstermijn is er de mogelijkheid tot herbenoeming. Om automatische herbenoemingen te voorkomen vindt voor het periodiek aftreden van het Bestuurslid, een evaluatie van het functioneren plaats door het Bestuur.

In de samenstelling van het Bestuur zijn in 2021 wijzigingen doorgevoerd.

De heer Deuling is per 26 maart 2021 benoemd als Bestuurslid met aandachtsgebied vermogensbeheer. Hij heeft zitting in de Beleggingsadviescommissie en de Risicoadviescommissie.

Begin 2021 heeft het Bestuur besloten dat vertegenwoordiging van pensioengerechtigden in het Bestuur wordt uitgebreid van één zetel naar twee zetels, waarbij de werknemersvertegenwoordiging wordt teruggebracht van vier naar drie zetels. Nadat deze wijziging statutair van kracht is geworden, is medio 2021 een verkiezing georganiseerd voor invulling van de tweede zetel namens de pensioengerechtigden. De heer Dik is gekozen en per 3 september 2021 formeel benoemd als Bestuurslid met aandachtsgebied juridisch. Hij heeft zitting in de Pensioen- en Uitbestedingsadviescommissie en Communicatieadviescommissie.

Vanwege het aftreden van de heer Volkeri per 26 maart 2021, is gezocht naar een opvolger die de vrijgekomen zetel namens de NBOV kon invullen. Hiertoe is de heer Van Ophem voorgedragen en per 1 oktober 2021 formeel benoemd als Bestuurslid met aandachtsgebied risicomanagement. Hij is tevens benoemd als sleutelfunctiehouder Risicobeheer. Vanwege het feit dat de heer Borghouts per 1 september 2021 is afgetreden en hij zitting had op een zetel namens pensioengerechtigden, is in het najaar van 2021 opnieuw een verkiezingsprocedure gestart. Begin 2022 is gebleken dat zich geen kandidaten hebben gemeld en het bestuur beraadt zich op vervolgstappen in verband met deze vacante zetel.

Het Bestuur is onafhankelijk in de uitoefening van zijn functie en zorgt ervoor dat de belangen van alle belanghebbenden op een evenwichtige wijze afgewogen worden. Het Bestuur vindt het belangrijk inzicht te hebben in het eigen functioneren. Om inzicht te krijgen in het eigen functioneren, evalueert het Bestuur periodiek of Bestuursleden bijvoorbeeld voldoende kennis hebben van alle aandachtsgebieden binnen het fonds en of het Bestuur voldoende zorg draagt voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds.

In het verslagjaar heeft het Bestuur acht reguliere Bestuursvergaderingen belegd, waarbij het onderwerp 'beleggingen' iedere vergadering uitgebreid aan de orde is geweest. Op 15 januari 2021 is een extra Bestuursvergadering ingelast om de dekkingsgraad ultimo 2020 te bespreken.

7.2.2 Bestuursvergaderingen

15 januari

Tijdens deze extra belegde bestuursvergadering heeft het bestuur de uitkomst van de dekkingsgraad ultimo 2020 besproken. Het was de vraag of de actuele dekkingsgraad ultimo 2020 zich boven of onder de 90% bevond, aangezien daarmee wel of geen sprake zou zijn van het moeten doorvoeren van een korting. Doordat de dekkingsgraad hoger uitkwam dan 90%, was geen korting aan de orde. Het Bestuur had in dit kader een beroep gedaan op de vrijstellingsregeling van DNB.

In deze vergadering heeft het bestuur zich eveneens gebogen over de uitgewerkte conceptversie van de Eigen Risicobeoordeling (ERB). Met verwerking van het beperkt aantal gemaakte op- en aanmerkingen op deze ERB, is deze vervolgens ter vaststelling behandeld de bestuursvergadering van 5 februari 2021.

Voorts is in deze vergadering verder gesproken over de uitkomsten van de bestuurlijke zelfevaluatie en de opvolgingen hieruit.

5 februari

De heer Zaghdoudi (WtW) is benoemd als Sleutelfunctiehouder Actuarieel. Wijzigingen in de ABTN zijn verwerkt en vastgesteld en de ERB is formeel vastgesteld. Deze ERB is vervolgens op 8 februari ingediend bij DNB. Wijzigingen in het IT-beleid zijn vastgesteld.

Het bestuur heeft besloten om het aantal zetels namens pensioengerechtigden in het bestuur uit te breiden van één naar twee, waarbij de werknemersvertegenwoordiging wordt teruggebracht van vier naar drie zetels. Door deze wijziging was sprake van een nieuwe vacature in het Bestuur die middels een verkiezingsprocedure zal worden ingevuld. De procedures zijn daarvoor opgestart.

26 maart

In deze bestuursvergadering is onder meer het jaarrapport van de Sleutelfunctiehouder Internal Audit besproken. Een update van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) is besproken en vastgesteld. Gelet op het feit dat de relatie tussen het bestuur en het VO voor verbetering vatbaar is, heeft het bestuur een zogenaamd 'Governance herstelplan' opgesteld. De jaarrapportages van de compliance officer en de RvT zijn besproken en de Naleving van de Code pensioenfonds is geüpdatet. Het bestuur heeft het herstelplan 2021 vastgesteld, onder voorbehoud van het advies van het Verantwoordingsorgaan. Na het positieve advies van het Verantwoordingsorgaan is dit herstelplan vóór 1 april ingediend bij DNB.

21 mei

In deze Bestuursvergadering heeft het Bestuur zich een oordeel gevormd over de conceptambitie ESG, waarna de Beleggingsadviescommissie dit vervolgens verder zal gaan uitwerken. Inzake risicobeheer is gesproken over uniforme aanpak van Risk Self Assessments (RSA's) en de periodiciteit van deze cyclus inzake Risicomanagement. Tevens is verder gesproken over het al dan niet instellen van een bestuursbureau en de diverse varianten die er in dit kader mogelijk zijn. De inzet van videosprekken voor deelnemers verloopt naar wens en daar is relatief veel animo voor. Het Bestuur heeft het Governance Herstelplan vastgesteld en dit vastgestelde plan geldt als input voor gesprekken hierover met de fondsorganen. Er is goedkeuring verkregen van de RvT op het gewijzigde beloningsbeleid. De Niet-Financiële Risico's-vragenlijst van DNB is ingevuld en vastgesteld ter indiening bij de toezichthouder.

18 juni

Deze Bestuursvergadering stond onder meer in het teken van de behandeling en vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2020. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn in aanwezigheid van onder meer de accountant, actuaire en de RvT vastgesteld.

Inzake de in gang gezette verkiezingsprocedure voor een pensioengerechtigde in het Bestuur, is slechts één kandidaat op de kandidatenlijst terechtgekomen. Er waren twee aanmeldingen binnengekomen, waarvan een kandidaat niet aan de vereisten voldeed. Gelet op het feit dat er slechts één kandidaat overbleef en er één vacante zetel in te vullen was, werd de kandidaat geacht te zijn gekozen. Het Bestuur heeft de kandidaat vervolgens onder voorbehoud van toetsing door DNB en de RvT benoemd als Bestuurslid. De toetsingsprocedure is in gang gezet.

Voor een andere vacature in het Bestuur op een zetel namens de NBOV is een kandidaat voorgedragen met aandachtsgebied Risicomanagement. Daarnaast is deze kandidaat eveneens beoogd als sleutelfunctiehouder Risicobeheer. Het Bestuur heeft deze kandidaat beoordeeld en heeft hem benoemd onder het voorbehoud van het oordeel van DNB en de RvT.

De uitkomst van de Audit op het Risicobeheerproces is eveneens besproken. De tender voor het vinden van een nieuwe compliance officer en privacy officer per 1 januari 2022 is in gang gezet. Ten aanzien van het al dan niet inzetten van een Bestuursbureau is besloten om een externe partij aan te trekken die het fonds hierin kan begeleiden bij de diverse vraagstukken die dit met zich meebrengt. De jaarlijkse haalbaarheidstoets is vastgesteld en deze is voor 1 juli bij DNB ingediend. De vergaderplanning 2022 is besproken.

3 september

In deze Bestuursvergadering heeft het Bestuur de heer Dik formeel benoemd als Bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Na het doorlopen van de verkiezingsprocedure is de heer Dik gekozen en DNB heeft ingestemd in zijn benoeming.

Het Bestuur heeft nogmaals goed gekeken naar het resultaat op arbeidsongeschiktheid en heeft bepaald dat de huidige methodiek voor het inschatten van het resultaat op arbeidsongeschiktheid voldoende prudent is ingevuld. Aan de adviserend actuaire wordt meegegeven om dit onderwerp te blijven monitoren en indien er aanleiding toe is dit opnieuw in het Bestuur aan de orde te stellen.

De lijst met scoring van de Niet-Financiële Risico's is op enkele punten bijgewerkt. Wijzigingen in het Beleid Sleutelfunctie Risicomanagement zijn akkoord bevonden. Naar aanleiding van de uitgevoerde audit op risicomanagement (door de sleutelfunctiehouder Internal Audit) heeft het Bestuur een managementreactie geformuleerd. Het Bestuur heeft inzake de excidentregeling bepaald dat de solvabiliteitsopslag aangepast wordt. Het Bestuur is van mening dat het beste moment voor het doorlopen van een ALM-studie niet in 2021 is. Mede in het licht bezien van het toewerken naar het nieuwe pensioenakkoord, denkt het Bestuur dat in de loop van 2022 in dit kader wellicht meer ins en outs bekend zullen worden en het derhalve wellicht verstandiger is om een ALM-studie in de loop van 2022 in te plannen.

Door het Bestuur zijn wijzigingen doorgevoerd in de statuten die betrekking hebben op belet en ontstentenis van een of meerdere Bestuursleden en RvT-leden. Deze wijzigingen zijn aan de notaris worden voorgelegd ter verlijding. Er is gesproken over een functieprofiel voor de vacature in het Bestuur namens de pensioengerechtigden.

1 oktober

Het Bestuur heeft de heer Van Ophem benoemd als Bestuurslid met aandachtsgebied Risicomanagement. Hij is tevens benoemd als sleutelfunctiehouder Risicobeheer. Door het Bestuur is gesproken over de ESG-ambitie op basis waarvan de beleggingsadviescommissie vervolgens het ESG-beleid verder kan uitwerken.

Ten behoeve van de vacante zetel namens pensioengerechtigden is een verkiezingscommissie ingesteld. Het functieprofiel is voor deze vacature eveneens vastgesteld. Dit profiel is vervolgens aan de RvT voorgelegd ter goedkeuring. Ten aanzien van de implementatie van 'Bedrag ineens' heeft het Bestuur een werkgroep geformeerd om dit nader uit te werken.

12 november

Het Bestuur heeft akkoord gegeven op het voorliggende jaarplan 2022 en het meerjarenplan inzake intern audit. Ten aanzien van de premie 2022 voor de basisregeling heeft het Bestuur besloten om de twee meest waarschijnlijke uitkomsten ter advies aan het verantwoordingsorgaan voor te leggen, te weten:

- de mogelijke uitkomst waarbij de premie door cao-partijen niet verhoogd wordt en het Bestuur zich genooddaakt ziet om de pensioenopbouw te verlagen van 1,35% naar 1,30%; en
- de mogelijke uitkomst waarbij de premie met minimaal 0,9%-punt wordt verhoogd door cao-partijen, zodat het opbouwpercentage van 1,35 gehandhaafd kan blijven.

Ten aanzien van de premie 2022 excidentregeling heeft het Bestuur het genomen besluit van 3 september ingetrokken om de solvabiliteitsopslag aan te passen. Dit is vervangen door een voorgenomen besluit omdat het verantwoordingsorgaan daarover een adviesrecht heeft. Hoewel de intentie van het Bestuur van meet af aan was om dit in december gelijktijdig met de premie voor de basisregeling ter advies voor te leggen aan het verantwoordingsorgaan, was abusievelijk in het proces verzuimd om aan te geven dat het om een voorgenomen besluit ging. Het bestuur begrijpt dan ook dat dit tegen de borst van het verantwoordingsorgaan stuitte en daarvoor zijn excuses gemaakt.

Op basis van het beleidskader en de beleidsdekkingsgraad van 95,6% per eind september 2021 heeft het Bestuur moeten besluiten dat de pensioenen niet verhoogd kunnen worden. Tevens zijn de parameters voor 2022 vastgesteld.

Het gaat hierbij om onder meer het maximum salaris, de franchise, de afkoopgrens, de afkoopfactoren en flexibiliseringsfactoren.

Inzake belet en ontstentenis zijn in de statuten wijzigingen aangebracht en de statuten zijn ter verlijding voorgelegd aan de notaris. Het functieprofiel voor de vacante zetel namens de pensioengerechtigden is definitief vastgesteld na de verkregen goedkeuring van de RvT. Het Bestuur heeft wijzigingen en de gedragscode en het integriteitsbeleid vastgesteld. Er is een partij geselecteerd die het Bestuur gaat begeleiden inzake het onderzoek naar de mogelijkheden voor het instellen van een Bestuursbureau. Daarnaast is een nieuwe partij geselecteerd die de rollen van compliance officer en privacy officer gaat vervullen voor het pensioenfonds. Wijzigingen in het beloningsbeleid zijn onder voorbehoud van advies van het verantwoordingsorgaan en de goedkeuring van de RvT. Tevens zijn wijzigingen in het diversiteitsbeleid vastgesteld.

10 december

Ten aanzien van de premie 2022 heeft het Bestuur het volgende voorgenomen besluit genomen: Bij de huidige gelijkblijvende premie (van 25,8% van de pensioengrondslag) zal het opbouwpercentage aangepast worden naar 1,30% en als het GO op 20 december wel een premiebesluit neemt waarbij de premie minimaal 0,9%-punt hoger wordt vastgesteld, dat dan alsnog die hogere premie vastgesteld wordt en dat het opbouwpercentage dan weer op 1,35% vastgesteld kan worden. Dit voorgenomen besluit is vervolgens aan het verantwoordingsorgaan voorgelegd. Het verantwoordingsorgaan heeft hierop positief geadviseerd. Cao-partijen hebben de premie op 20 december niet verhoogd, waarmee het voorgenomen besluit om dan het opbouwpercentage vast te stellen op 1,30% definitief is geworden.

Er zijn wijzigingen in het Beleid Duurzaam Beleggen doorgevoerd. Het Bestuur heeft besloten dat kan worden aangesloten bij Climate Action 100+. Dit is een internationaal samenwerkingsverband van zo'n 600 investeerders en vermogensbeheerders met als doel de activiteiten van de 167 meest CO2-intensieve bedrijven in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs. Het strategisch beleggingsbeleid en beleggingsplan 2022 zijn vastgesteld. Eveneens is de z-score en de normportefeuille vastgesteld.

Er heeft een herijking van het communicatiebeleid plaatsgevonden en onder voorbehoud van een advies van het verantwoordingsorgaan is dit vastgesteld. Daarnaast zijn de communicatiejaarkalender 2022 en de bijbehorende begroting vastgesteld. Er heeft een update van het pensioenreglement plaatsgevonden.

22 december

Naar aanleiding van het voorgenomen besluit inzake de premie excedentregeling 2022 om bij de vaststelling van solvabiliteitsopslag uit te gaan van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad, is op 17 december een negatief advies van het verantwoordingsorgaan ontvangen. Naar aanleiding hiervan heeft het Bestuur zich nogmaals gebogen over dit voorgenomen besluit. Conform het advies van het verantwoordingsorgaan is besloten te kiezen voor een premie voor de excedentregeling die altijd minimaal kostendekkend is. Dit komt overeen met het uitgaan van een minimale premiedekkingsgraad van 100% bij het vaststellen van de solvabiliteitsopslag. Bij een beleidsdekkingsgraad onder de 100% is de premiedekkingsgraad in de excedentregeling dan altijd tenminste 100%. De premiedekkingsgraad wordt in principe afgeleid van de beleidsdekkingsgraad per 30 september en is altijd tenminste 100%.

7.3 Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies

Het Bestuur werkt met vaste commissies en werkgroepen. Al naar gelang de ter besluitvorming voor te bereiden onderwerpen, kunnen eveneens ad hoc werkgroepen of commissies worden geformeerd met daarin specifiek op die onderwerpen deskundige Bestuursleden.

De taken en mandaten van alle commissies en het Dagelijks Bestuur zijn beschreven en vastgesteld. In paragraaf 2.3 van dit jaarverslag zijn de commissies weergegeven.

7.4 Geschillencommissie

De wijze waarop het pensioenfonds omgaat met klachten en geschillen is vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling. De klachtenregeling is opgenomen in de pensioenregeling en is beschikbaar op de website van het fonds en derhalve voor alle belanghebbenden toegankelijk. In een reglement geschillencommissie is vastgelegd hoe met geschillen omgegaan dient te worden en dit reglement is eveneens beschikbaar gesteld op de website van het fonds. Hiertoe heeft het pensioenfonds een geschillencommissie ingericht. Belanghebbenden kunnen zich tot deze commissie wenden indien zij het niet eens zijn met een besluit van het pensioenfonds over de toepassing van het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement. Voor de procedure gelden nadere voorwaarden die zijn vastgelegd in het reglement van de geschillencommissie.

In 2021 zijn er geen geschillen aanhangig gemaakt die door de geschillencommissie in behandeling zijn genomen.

7.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Geschikt pensioenfondsbestuur behelst het integer en transparant handelen door het Bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van geschikt pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet.

Het Bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd.

In december 2021 heeft het bestuur onder voorbehoud van het advies van het Verantwoordingsorgaan onder meer de premie voor 2022 vastgesteld.

Voor wat betreft het intern toezicht maakt het pensioenfonds gebruik van een Raad van Toezicht.

Met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is, met inachtneming van hun specifieke taken, in het verslagjaar constructief overleg gevoerd. De voorzitters van het Bestuur, de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan stemmen periodiek met elkaar af over zaken die de diverse organen aangaan. Zowel de Raad van Toezicht als het Verantwoordingsorgaan hebben aangegeven dat de onderlinge samenwerking tussen fondsorganen voor verbetering vatbaar is. Hiertoe is door het Bestuur een governance herstelplan opgesteld en toegepast.

7.5.1 Code Pensioenfondsen

In de Code Pensioenfondsen is een aantal opgenomen onderwerpen nader uitgewerkt met betrekking tot onder meer benoeming, deskundigheid, geschiktheid en diversiteit. De Code Pensioenfondsen is geen doel op zich, maar een middel om pensioenfondsen beter te laten functioneren. Ook moet de Code Pensioenfondsen zorgen voor meer vertrouwen van de belanghebbenden in het bijzonder en van de maatschappij in het algemeen. Deskundigheid, betrokkenheid en goede samenwerking vormen de basis voor goed bestuur van een pensioenfonds. Goed pensioenfondsbestuur heeft overigens niet alleen betrekking op het Bestuur, maar ziet op alle organen van het pensioenfonds.

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn een aanvulling op Wet- en regelgeving. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn weliswaar leidend, maar de Code Pensioenfondsen laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. De pensioenfondsen mogen de Code Pensioenfondsen daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Het pensioenfonds wil echter zoveel als mogelijk de Code volgen.

Hieronder zijn de aanbevelingen uit de Code Pensioenfondsen opgenomen waaraan niet (volledig) wordt voldaan en de eventuele acties die het Bestuur heeft genomen:

Zittingsduur Bestuursleden (Norm 34)

In de code is opgenomen dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar mag bedragen, waarbij een bestuurslid maximaal twee keer kan worden herbenoemd. In de statuten heeft het bestuur bewust opgenomen dat het

bestuur bevoegd is om op grond van gewichtige redenen (bijvoorbeeld continuïteit en de borging van deskundigheid binnen het bestuur) af te wijken van de maximale zittingsperiode van twaalf jaar. Het Bestuur wil zoveel als mogelijk de code volgen.

Het Bestuur wijkt op grond van gewichtige redenen met de herbenoeming van de heer Van Straten per 1 december 2020 af van de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Het bestuur overwoog hem als sleutelfunctiehouder internal audit te gaan inzetten vanuit het Bestuur. Dat zou alleen logisch en zinvol zijn als hij dit voor langere tijd zou kunnen invullen. De gedegen kennis van de heer Van Straten over het pensioenfonds was in dit kader een belangrijke pré bij het invullen van de sleutelfunctie. Doordat het bestuur in de afgelopen tijd diverse nieuwe Bestuursleden heeft verwelkomd, achtte het bestuur het wenselijk om over te gaan tot herbenoeming van de heer Van Straten zodat onder meer kennis over de historie van het pensioenfonds in voldoende mate behouden blijft. Tevens vormt hij in discussies en besluitvormingsprocessen binnen het Bestuur onder meer het geheugen en geweten van het fonds. Naast zijn specifieke juridische kennis, vertegenwoordigt hij bij uitstek de gewenste countervailing power ten opzichte van de BAC.

Er is in dit kader in een vroeg stadium afstemming geweest met de Raad van Toezicht. Nadat de Raad deze voorgenomen herbenoeming niet heeft belet, is vervolgens in een vroeg stadium het voornemen tot herbenoeming aan DNB voorgelegd. Na hierop een positieve reactie van DNB te hebben ontvangen, is overgegaan tot het herbenoemen als Bestuurslid en het benoemen tot sleutelfunctiehouder internal audit.

7.6 Raad van Toezicht

7.6.1 Verslag Raad van Toezicht

7.6.2 Inleiding

Bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf is per 1 juli 2014 een Raad van Toezicht ingesteld. De Raad van Toezicht (hierna: Raad) rapporteert jaarlijks schriftelijk zijn bevindingen over het functioneren van het bestuur respectievelijk het fonds. Dit document bevat een samenvatting van het uitgebrachte rapport.

Met de samenvatting wil de Raad op hoofdlijnen inzicht geven in zijn werkzaamheden en de daaruit voortvloeiende bevindingen.

Algemeen

Het toezicht van de raad omvat het gehele bestuurspectrum. Iedere vergadering toetst en beoordeelt de raad het functioneren van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds.

De raad is ter uitoefening van het intern toezicht viermaal formeel bijeengekomen in 2021 en er heeft meerdere keren informeel overleg plaatsgevonden.

Na elke vergadering van de raad wordt door de voorzitter telefonisch contact onderhouden met de voorzitters van het bestuur om het besprokene terug te koppelen.

De voorzitters van het bestuur, van de raad en van het verantwoordingsorgaan hebben daarnaast in 2021 een aantal malen voorzittersoverleg gehad. Tevens hebben diverse vergaderingen met het verantwoordingsorgaan plaatsgehad, naast diverse malen telefonisch informeel overleg met de voorzitter van dit orgaan.

Daarnaast hebben leden van de raad commissievergaderingen van het bestuur en themadagen bijgewoond.

Aan het begin van 2021 heeft de raad een toezichtsplan opgesteld met daarin specifieke, voor het pensioenfonds, relevante toezichtthema's. Dit plan is van tevoren afgestemd met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. Per toezichtthema heeft de raad normen opgesteld waaraan het bestuur toetst. Deze normen zijn mede op basis van de Code Pensioenfonds en zijn opgesteld. Bij het toezicht neemt de raad de VITP-toezichtcode in acht. Naast het uitoefenen van intern toezicht heeft de raad ook zijn advies- en goedkeuringstaken uitgeoefend.

Intern toezicht uitoefenen

De onderwerpen die de raad in 2021 aan zijn toezicht heeft onderworpen worden hieronder kort weergegeven en besproken.

De raad conformeert zich bij de uitoefening van zijn taak aan de 'VITP-Toezichtcode'.

Wat betreft de werkwijze van de raad betekent dit dat hij de principes van de VITP-Toezichtcode bij zijn oordeel betreft. Bij de beoordeelde thema's wordt telkens het gehanteerde normenkader aangegeven. Het uitoefenen van het intern toezicht doet de raad door het voeren van een continue dialoog met het bestuur, zowel mondeling als schriftelijk, het voeren van overleg en het afleggen van verantwoording aan het verantwoordingsorgaan. De bevindingen uit het gevoerde toezicht worden vastgelegd in het (uitgebreide) rapport.

Goedkeuringsrechten

Naast het bestuursverslag en jaarrekening heeft het bestuur de raad in 2021 twee profielen voor bestuurders ter goedkeuring voorgelegd. Eind 2021 is de raad gevraagd om goedkeuring te verlenen aan het gewijzigde beloningsbeleid. De raad heeft begin januari 2022 het beloningsbeleid goedgekeurd.

In het kader van zijn goedkeuringstaak bij het vaststellen van de jaarrekening door het bestuur heeft de raad op 23 mei 2022 gesproken met de waarmede actuaire en de onafhankelijk accountant aangaande hun rapportage en bevindingen ten aanzien van het jaarwerk van het pensioenfonds.

Verantwoording afleggen

Met betrekking tot toezichtjaar 2021 heeft de raad verantwoording afgelegd over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan. Daarbij is er regelmatig contact geweest tussen de voorzitter van de raad en de voorzitter van het verantwoordingsorgaan; zowel telefonisch als in het voorzittersoverleg, waarin ook de voorzitters van het bestuur participeren. Tevens heeft in 2021 viermaal formeel overleg met het verantwoordingsorgaan plaatsgevonden.

Intern toezicht: bevindingen en aanbevelingen

Hieronder geeft de raad per specifiek toezichtthema zijn belangrijkste bevindingen en zijn daarnaast alle door de raad gegeven aanbevelingen opgesomd.

A. Eigen missie en visie, specifiek: nog steeds magneetfonds?

Bevindingen

In 2021 is door alle partijen een intentieverklaring voor het samengaan van de fondsen getekend. Het risico dat de strategie niet gerealiseerd kan worden, is hoog als gevolg van de niet-optimale relatie tussen verantwoordingsorgaan en het bestuur en het ontbreken van het bewustzijn bij het bestuur om alle partijen adequaat mee te nemen. In 2021 heeft het bestuur gewerkt aan een verfijning van missie, visie en strategie, maar heeft nog geen aanpassing van de missie, visie en strategie plaatsgevonden. Het fonds geeft geen publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie door bijvoorbeeld vermelding hiervan op de website. Missie, visie en strategie zijn wel vermeld in het bestuursverslag 2020.

Aanbevelingen

- Zorg voor een uitwerking van de intentie om samen te gaan met BPF Zoetwaren en definieer de bijbehorende kritische succesfactoren en zet dit ook af in een tijdslijn waarin tevens de verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen (bestuur; verantwoordingsorgaan; RvT) wordt aangegeven.
- Geef publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie door deze op de website te plaatsen.
- Monitor de risico's van het samengaan met BPF Zoetwaren.
- Actualiseer de (in 2018 opgestelde) business case voor het samengaan met BPF Zoetwaren, geef inzicht in de tot en met 2021 door de samenwerking gerealiseerde voordelen en geef inzicht in de voortgang van de ambitie tot groei naar magneetfonds.
- Betrek het verantwoordingsorgaan en de raad actief bij de strategie en bij de voortgang.

B. Beleid, monitoring en evaluatie

Bevindingen

Het pensioenfonds beschikt over een beleids- en verantwoordingscyclus waarmee het eigen beleid wordt geëvalueerd. Daarin is duidelijk aangegeven wat de frequentie en timing van de evaluaties is. Het fonds heeft in strijd met haar eigen beleid geen jaarplan opgesteld met doelstellingen voor 2021. Het bestuur heeft de effectiviteit van zijn beleid in 2021 niet geëvalueerd.

Aanbeveling

- Stel een jaarplan met de doelstellingen voor 2022 op en toets de effectiviteit van het beleid.

C. Vermogensbeheer

Bevindingen

De algemene indruk is dat het bestuur het vermogensbeheer goed voor elkaar heeft. Het bestuur hanteert een zakelijke, rationele benadering waar op basis van gedegen onderzoek rendement, kosten, risico's en complexiteit worden afgewogen. Zowel beleid als uitvoering worden regelmatig geëvalueerd. De governance is goed op orde met voldoende countervailing power en functiescheiding. In het bestuur is de kennis op een hoog niveau. Het vermogensbeheer is duidelijk gericht op het financiële belang van de deelnemer met een goed pensioen als doel. Op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen is het bestuur voortvarend te werk gegaan, maar hier is ontwikkeling nodig om hetzelfde niveau te bereiken. Er ligt een goede ESG-risico self assessment, maar onduidelijk is hoe het duurzaamheidsbeleid de geïdentificeerde risico's adresseert. Dit beleid heeft een filosofisch insteek en wil "bijdragen aan een leefbare wereld". Een afweging van rendement/risico/kosten/complexiteit/ uitvoerbaarheid ontbreekt. Onduidelijk is hoe het duurzaamheidsbeleid bijdraagt aan een goed pensioen. Ten slotte is er een ESG-risicorapportage, maar die sluit niet aan bij het beleid of de risico self assessment.

Aanbevelingen

- Hanteer een zakelijke, rationele benadering van maatschappelijk verantwoord beleggen waarbij duidelijk is dat de waarden in het belang van de aanspraak- en pensioengerechtigden belegd worden met een goed pensioen als uiteindelijk doel.
- Benader duurzaamheidsbeslissingen zoals andere beleggingsonderwerpen zoals effectenbelening, valutarisico of actief beheer waarbij het bestuur een gedegen proces hanteert waar rendement/risico/kosten/complexiteit/uitvoerbaarheid worden afgewogen. Hanteer instrumenten zoals stresstests, scenarioanalyse en/of andere kwalitatieve en kwantitatieve analyses. De analyse over de klimaatbenchmarks en de ESG-risico self assessment zijn goede voorbeelden.
- Maak duidelijk hoe de risico self assessment, het duurzaamheidsbeleid en de ESG-risicorapportage op elkaar ingrijpen.
- Definieer specifieke targets voor het duurzaamheidsbeleid zodat aan de hand van van tevoren vastgestelde evaluatiecriteria beoordeeld kan worden of het beleid effectief is en bijdraagt aan een goed pensioen voor de deelnemer.
- Werk aan rapportages op basis van de taxonomie.

D. Pensioenakkoord, specifiek samenwerking met sociale partners en voorbereiding (proces) komende jaren

Bevindingen

Het fonds heeft een gedegen projectinrichting met een voorbereidingsgroep vanuit Bakkers en Zoetwaren en een gezamenlijke stuurgroep met sociale partners.

De in het projectplan opgenomen tijdslijnen van besluitvorming zijn niet gehaald. Snelle besluitvorming van de kant van sociale partners is noodzakelijk om de, in de projectplanning opgenomen tijdslijnen, te kunnen blijven halen. Er bestaat (nog) geen alternatief voor uitvoering door TKP.

Aanbevelingen

- Zorg voor goed contact met en voldoende kennis bij sociale partners en de fondsorganen om de voortgang van het traject niet te doen vertragen.
- Zorg voor (zicht op) een alternatief voor het geval implementatie bij TKP niet doorgang kan vinden of dit ongewenst wordt.
- Pas de planning van het stappenplan aan en houd dan de nieuwe planning aan.
- Houd goed zicht op en monitor goed de risico's en handel als dat nodig is.

E. Financiële positie pensioenfonds, specifiek premiedekkingsgraad, dekkingsgraad, korten

Bevindingen

Het pensioenfonds heeft een zwakke financiële positie. Dekkingsgraad onder het minimum eigen vermogen, lage premiedekkingsgraad en langdurig geen indexatie.

Door de lage dekkingsgraad is het samengaan met Zoetwaren binnen de huidige wet- en regelgeving niet mogelijk.

Aanbevelingen

- Geef de belanghebbenden inzicht in de gemiste indexaties.
- Ontwikkel als onderdeel van de (groei)strategie financieel beleid en kritische succesfactoren.

F. Governance algemeen: waaronder deskundigheid bestuur, gedrag & cultuur en diversiteit

Bevindingen

Het bestuur heeft over 2020 een zelfevaluatie uitgevoerd onder leiding van een externe deskundige en daar gevolgen aan verbonden in de vorm van een teamcontract. Hierin is uitgebreid gedrag en cultuur besproken met nu al zichtbare opbrengst ten aanzien van effectief besturen en vergaderen.

Geschiktheid in de zin van kennis is voor het tweede jaar op rij niet behandeld tijdens de zelfevaluatie, terwijl dit wel een verplicht jaarlijks onderdeel is volgens de Code Pensioenfonds en de raad hier vorig jaar al op had gewezen. Geschiktheid is echter wel bij het opstellen van functieprofielen van nieuwe bestuurders in kaart gebracht.

Aanbevelingen

- Met de evaluatie van gemaakte afspraken, vooral over gedrag en cultuur, tijdens de zelfevaluatie is een goede stap gezet. Houd het voldoende concreet en blijf hieraan werken.
- Blijf de bestuursvergaderingen evalueren aan de hand van het contract en stuur zo nodig bij aan de hand van de bevindingen.
- Voer ook over het jaar 2021 individuele gesprekken met de bestuurders – ook met de voorzitters – kijk waar een opleidingsbehoefte bestaat, waar gedrag en of dynamiek moet worden bijgestuurd en pak dit aan.
- Neem in de zelfevaluatie over 2021 ook het kennisniveau van het bestuur mee (deze aanbeveling heeft de raad ook over 2020 gedaan en is toen niet opgevolgd).
- Vraag bij de zelfevaluatie over 2021 ook input van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.
- Zorg voor voldoende informatie (tijdsplanning, geschiktheidsmatrix, motivatie) en een volledig en passend functieprofiel, zodat de raad de benodigde taken met betrekking tot het benoemen van nieuwe bestuurders goed kan verrichten.

G. Versterken governance

Bevindingen

Op verzoek van de raad heeft het bestuur een governance herstelplan opgesteld met een interactieagenda die later in het jaar, naar tevredenheid van de raad, is aangescherpt.

De samenwerking met het verantwoordingsorgaan is niet optimaal geweest in 2021.

De raad ziet echter een goede intentie en sinds eind 2021 een verhoogde inzet van het bestuur om verbetering te bereiken.

Aanbevelingen

- Beoordeel bij elk voorgenomen besluit of het VO adviesrecht heeft.
- Wees als bestuur de verstandige "ouder" richting het VO.

- Neem het VO, het georganiseerd overleg en de raad regelmatig mee. Zoek dialoog met alle partijen in de overgang naar het nieuwe pensioencontract en de samenwerking met Zoetwaren, zodat alle partijen zich inzetten en focussen op hetzelfde doel en besluitvorming conform planning gerealiseerd kan worden.
- Leg in de notulen en voorleggers nadrukkelijk vast wanneer het een voorgenomen besluit betreft en of/dat het VO adviesrecht heeft.
- Benoem in de voorlegger of het VO een adviesrecht heeft.
- Borg de pro-actieve sturing en interactie binnen het bestuur, zodat bij alle (voorgenomen) besluiten wordt bewaakt dat VO, georganiseerd overleg en RvT tijdig worden meegenomen en waar nodig tijdig om advies worden gevraagd.
- Houd een zelfevaluatie binnen het bestuur onder leiding van een externe, waarbij in ieder geval gedrag en cultuur richting het VO een belangrijk onderwerp is en waarbij de externe hiervoor input verzamelt bij het VO en de raad. De zelfevaluatie dient uit te monden in een actielijst voor verbetering.
- Laat de bestuursvergaderingen gedurende tenminste een jaar bijwonen door een jurist met kennis op het gebied van governance en de wet, voor wat betreft de rechten van het VO, zodat het bestuur geen (advies)rechten van het VO over het hoofd kan zien. Als alternatief kan het bestuur een jurist zowel voorafgaand aan een bestuursvergadering (op basis van de agenda) als na afloop (op basis van de besluitenlijst) de (voorgenomen) besluiten en overige zaken beoordelen op mogelijke betrokkenheid van het VO.
- Organiseer een teambuildingsactiviteit met bestuur, VO en de raad van toezicht die zal moeten bijdragen aan het elkaar beter leren kennen, het krijgen van (meer) respect voor elkaar als persoon en voor elkaars rol. De raad gaat er daarbij vanuit dat alle drie de organen hierin actief participeren.
- Organiseer een dag(deel) waarbij onder leiding van een externe over de rollen en taken van de diverse gremia wordt gesproken, in aanwezigheid van alle gremia. (Een dergelijke dag is een aantal jaar geleden al eens georganiseerd).

7.6.3 Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht

Allereerst bedankt het bestuur de raad van toezicht voor de samenwerking in 2021.

Voor wat betreft het door de raad benoemde risico dat de strategie van het pensioenfonds niet gehaald kan worden omdat de relatie met het verantwoordingsorgaan niet optimaal is, kan aangegeven worden dat het bestuur zich hiervan terdege bewust is. Er wordt, na de start in 2021, ook in 2022 ingezet op verbetering van deze relatie. Alle fondsorganen worden actief betrokken en periodiek geïnformeerd over de voortgang van het project om het samengaan met pensioenfonds Zoetwaren te realiseren. Voor 2022 heeft het bestuur hiertoe in een jaarplan onder meer doelstellingen geformuleerd die zien op dit project en het nauw betrekken van alle fondsorganen. Ondanks een wat later dan geplande stelselkeuze door sociale partners loopt dit project op schema. Een geplande fysieke bijeenkomst voor aanscherping van missie/visie/doelstellingen is door corona-maatregelen in 2021 uitgesteld, maar begin 2022 alsnog ingevuld. Voor wat betreft maatschappelijk verantwoord beleggen kan aangegeven worden dat het bestuur continu verfijningen en verbeteringen doorvoert om dit aspect binnen het vermogensbeheer naar een steeds volwassener niveau te brengen. Bij de afwegingen inzake maatschappelijk verantwoord beleggen houdt het bestuur terdege rekening met de uitkomsten van een deelnemersonderzoek en stelt het bestuur de belangen van zijn deelnemers centraal.

In het toewerken naar het nieuwe pensioencontract werkt het bestuur onder meer nauw samen met sociale partners. Tevens zal het bestuur de fondsorganen in dit kader periodiek op de hoogte stellen van de voortgang van het project. Er zal in dit kader helder uiteengezet worden wanneer de fondsorganen hierin rollen en taken hebben. Ten behoeve van de fondsorganen en de sociale partners zullen dan ook diverse kennissessies georganiseerd worden, zodat het kennisniveau van alle bij het proces betrokken organisaties en personen zodanig is dat verantwoorde en onderbouwde besluiten kunnen worden genomen.

Vanwege uitstel door coronamaatregelen heeft de bestuurlijke zelfevaluatie uiteindelijk pas in januari 2022 plaatsgevonden. Geschiktheid is hierbij conform de Code Pensioenfonds onder meer aan de orde gesteld. Naar aanleiding van deze evaluatie zijn vervolgens met individuele bestuursleden afspraken gemaakt over opleidingsbehoeften. In een aparte sessie met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht zal in het tweede kwartaal van 2022 nog nader input opgehaald worden inzake de samenwerking, rollen, taken en gedrag en cultuur. Het doel hiervan is om de samenwerking tussen de fondsorganen te verbeteren.

7.7 Verantwoordingsorgaan

7.7.1 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Normenkader ter beoordeling Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (2021)

Evenwichtige belangenafweging en adequate risicobeheersing

- Bij alle relevante beleidsbeslissingen heeft het bestuur een expliciete afweging gemaakt van de belangen van de afzonderlijke belangengroepen.
- Het bestuur verantwoordt in een dialoog met het VO en in het jaarverslag de risico's en het risicomanagement en hoe deze op een integere wijze wordt beheerd.

Bevindingen

- De risico's met betrekking tot de beleggingen zijn op orde.
- De RvT is van mening dat de evenwichtige belangenafweging op orde is en dat de risico's op een acceptabele manier worden beheerd.
- Het VO onderschrijft verder de rapportage van de RvT in deze.

Oordeel

- Het VO oordeelt positief over de bevindingen van de RvT en neemt dit over.

Opdrachtaanvaarding

- Het bestuur van het fonds streeft er naar dat alle belanghebbenden zo veel mogelijk duidelijkheid krijgen over de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding van de pensioenregeling die de sociale partners als opdracht in uitvoering aan het fonds geven.
- De besluiten zijn in overleg met de organen genomen en de resultaten zijn weergegeven in een haalbaarheidstoets, uitgelegd, besproken in dialoog met het VO en vastgelegd.

Bevindingen

- De haalbaarheidstoets bevindt zich binnen de afgesproken grenzen.
- Als we echter kijken naar het resultaat vergeleken met 2020 zien we een verslechtering bij alle leeftijdsgroepen, maar met name bij de jongeren.

Oordeel

- Het VO is ontevreden over de lange-termijntonwikkeling van de pensioenregeling en het daarbij behorende pensioenresultaat, ondanks dat deze binnen de afgesproken grenzen valt. Zie verder de aanbeveling bij het herstelplan.

Herstelplan

- Als het fonds reservetekorten heeft, dient het bestuur een herstelplan in. Het plan bevat maatregelen om kortingen te voorkomen, weer snel gezond te zijn en haar reserves op orde te hebben.

Bevindingen

- Het financiële herstel is in 2021 sterk verbeterd terwijl dit vorig jaar nog kritisch was. Met name de ontwikkeling van de rente droeg hieraan bij.
- Het verlenen van toeslag op korte en middellange termijn echter blijft nog steeds ver achter bij de doelstellingen van het fonds.
- Het opbouwpercentage loopt terug van 1,6% naar 1,3%. De pensioenregeling versobert daardoor de komende jaren als er niet structureel iets verandert.

Oordeel

Het VO oordeelt dat het herstel van het fonds is verbeterd maar dat de achterstand ten opzichte van andere fondsen nog steeds erg groot is.

Aanbeveling

Het VO beveelt het bestuur aan om actief in overleg te treden met sociale partners over de kwaliteit van de pensioenregeling en de premiehoogte, zodat helder en duidelijk wordt of de regeling nog passend is bij de doelstellingen van het fonds in het waarborgen van een deugdelijke oudedagsvoorziening voor de deelnemers. Stel daarbij realistische grenzen vast voor de korte en de lange termijn.

Toekomst

Het pensioenfonds heeft een heldere en realistische visie en heeft deze vertaald in duidelijke strategische doelen, waarbij schaalgrootte en de (on)zekerheden van alle deelnemers een belangrijke rol spelen, om een goede indruk te krijgen van de toekomstbestendigheid.

Bevindingen

- De aanbeveling van het VO voor 2021, in het jaarverslag over 2020, om de visie, kernwaarden en strategie met betrekking tot schaalvergroting (het samengaan met Bpf Zoetwaren) voor het VO meer inzichtelijk te maken, is in het verslagjaar onvoldoende ingevuld. Doelstellingen zijn niet nader geformuleerd en geconcretiseerd.
- Zo zijn voor wat betreft de werkelijk te behalen kostenvoordelen die het samengaan met Bpf Zoetwaren al gebracht zouden hebben of nog zullen brengen, geen berekeningen of projecties verschaft.
- Wel is door partijen in 2021 een intentieverklaring ondertekend, waarover het VO achteraf is geïnformeerd.
- Daarnaast geeft het Bestuur aan in 2021 actie te hebben ondernomen om nog andere fondsen te interesseren om te komen tot een gezamenlijk pensioenfonds. Dit heeft nog niet geleid tot concrete resultaten.

Oordeel

Het VO maakt zich zorgen over het uiterst krappe tijdpad voor het samengaan met Bpf Zoetwaren. Om te komen tot een afgewogen oordeel zodat het VO kan adviseren alvorens besluiten worden genomen, is het nodig dat plannen inhoudelijk worden ingevuld en onderbouwd. In het verslagjaar 2021 zijn wat dat betreft voor het verantwoordingsorgaan geen zichtbare vorderingen gemaakt.

Aanbeveling

Maak inzichtelijk hoe de samenwerking concreet vorm moet gaan krijgen, welke keuzen daarbij worden gemaakt en onderbouw deze keuzen, zowel financieel als niet-financieel. Doe dit op een moment waarop er nog voldoende tijd is voor het VO om zich een gedegen oordeel te vormen alvorens advies uit te brengen.

Bestuurlijke principes/Governance

- Het bestuur en de RvT leggen regelmatig verantwoording af over het gevoerde beleid, resp. het toezicht.
- Het bestuur heeft een transparante werkwijze en informeert het VO tijdig over relevante onderwerpen.
- Wet- en regelgeving worden consequent toegepast en het VO heeft voldoende invloed op het goed uitvoeren van haar verantwoordelijkheden.
- Het bestuur communiceert helder met de belanghebbenden.
- De rol van het VO wordt gerespecteerd.

Bevindingen

- Twee ervaren en betrokken bestuursleden zijn in het verslagjaar 2021 voortijdig afgetreden.
- De benoemingsprocedure voor een bestuurslid namens de gepensioneerden was niet transparant en is moeizaam verlopen.
- In trajecten waarbij het VO de gelegenheid moet krijgen om advies uit te brengen, zijn regelmatig discussies ontstaan over de vraag of het VO al dan niet adviesrecht heeft.
- Het VO constateert dat door het gebrek aan sturing op de processen het VO te laat betrokken wordt bij adviestrajecten. Dit lijkt op een patroon.

Oordeel

Het stroomlijnen van besluitvormingsprocessen en de zorg voor open verhoudingen tussen de verschillende fondsorganen ziet het VO als integraal onderdeel van de taken van het bestuur. Het dagelijks bestuur voert onvoldoende regie op besluitvormingsprocessen, met name het betrekken van de nodige partijen/fondsorganen en de timing ervan.

Aanbeveling

Uitvoering van acties ter voorbereiding van besluitvorming kan het bestuur uitbesteden aan andere partijen. Neem echter het voeren van regie op de processen, timing en betrekken van de nodige partijen als bestuur meer in eigen hand.

Uitvoering, Kosten en Beloningsbeleid

- Bij de uitvoering van de administratie staat kwaliteit voorop, de kosten dienen marktconform te zijn.
- In het bestuursverslag verantwoordt het bestuur op transparante wijze de kosten.
- Het beloningsbeleid dient evenwichtig te zijn voor alle organen van het fonds en zorgvuldig te worden vastgesteld.

Bevindingen

- De uitvoeringskosten zijn laag en ruim beneden het gemiddelde in de pensioensector, zeker als we dit vergelijken met pensioenfondsen van vergelijkbare grootte.
- Bijna alle uitvoeringskostensoorten zijn in 2021 gedaald.
- De totale kosten van het Verantwoordingsorgaan bevonden zich in 2021 weer op een normaal niveau. In 2020 was sprake van een onderbezetting van het VO met als gevolg lagere kosten.

- Het adviestraject over de beloningen voor de diverse gremia is volgens de regels verlopen en het VO heeft hierover een positief advies gegeven.

Oordeel

Over de kosten per deelnemer is het VO positief gestemd. Echter een te ver doorgevoerde kostenbeheersing leidt niet altijd tot kwaliteitsverbetering. We juichen daarom toe dat het bestuur op korte termijn een onafhankelijke bestuursondersteuning gaat inrichten.

Aanbeveling

De werkzaamheden van het VO zijn de laatste jaren fors toegenomen. Het VO heeft behoefte aan een "eigen" ondersteuning. Kan het bestuur in overleg met het VO deze behoefte inventariseren en vorm geven.

Premie- en toeslagbeleid

- De premie voor de regeling is kostendekkend en stabiel.
- De rendementen zouden moeten leiden tot een waardevast pensioen voor de deelnemers op korte en lange termijn.
- Bij de besluitvorming van het bestuur moet aantoonbaar blijken dat de belangen van alle deelnemers evenwichtig worden afgewogen, bijvoorbeeld middels maatmens berekeningen.
- De premiedekkingsgraad moet acceptabel en stabiel zijn en er is beleid over de hoogte van de premie tijdens de herstelperiode van het fonds.
- De betrokkenheid van het VO wordt bevorderd en de adviesaanvragen voldoen aan de uitgangspunten van het VO.

Bevindingen

- De premie is wel kostendekkend maar niet toereikend. De premie is niet (actuarieel) toereikend op de korte termijn vanwege een te lage premiedekkingsgraad en niet toereikend vanwege een te lage haalbaarheid (niet honderd procent). Derhalve levert de premie geen bijdrage aan het herstel van het fonds.
- Het VO mist de maatmensberekeningen bij de premievaststelling om tot een weloverwogen belangenafweging te komen tussen de verschillende leeftijds- en inkomenscategorieën en inzicht te krijgen in de consequentie voor de slapers bij onderdekking.
- De afweging tussen gepensioneerden en actieve deelnemers en de pijnverdeling tussen deze twee categorieën is gemaakt.
- In overleg met sociale partners en het bestuur is de premiedekkingsgraad zodanig vastgesteld dat deze past binnen het beleid van het fonds, inhoudende dat deze niet meer mag afwijken dan plus of min tien procent van de dekkinggraad per 30 september van het voorgaande jaar. Daarbij kan worden opgemerkt dat het bestuur al jarenlang rond de ondergrens uitkomt.
- Het adviestraject voor de premie excedentregeling is wederom niet verlopen volgens de eisen die de Pensioenwet stelt.
- Al sinds 2008 is er geen toeslag meer verleend. De achterstand is op dit moment opgelopen tot ongeveer 19%. Het Verantwoordingsorgaan spreekt haar zorg uit over dit grote verlies aan koopkracht.
- In de afgelopen decennia is er te weinig premie opgebracht, te weinig rendement gemaakt en de langlopende rente is fors gedaald waardoor de opgebouwde pensioenen niet meer meebewegen met de inflatie en er van toeslag weinig terecht is gekomen.

Oordeel toeslag en premie

- De premie is niet toereikend. De premiedekkingsgraad is reeds langdurig te laag en draagt niet bij aan een gezonde situatie. Sociale partners hollen het pensioen uit omdat met de lage beschikbare premie minder pensioen kan worden opgebouwd. Het VO vindt dit teleurstellend.
- Bpf Bakkers maakt al jarenlang haar ambitie niet waar en het VO maakt zich daar grote zorgen over. De verwachtingen die worden gewekt bij de deelnemers worden niet waargemaakt en dit is niet meer uitlegbaar. Het VO kan dan ook niet anders dan negatief oordelen over het premie- en toeslagenbeleid van het bestuur.

Beleggingsbeleid

- Het bestuur gaat als een goed huisvader om met het belegde vermogen.
- Het bestuur borgt dat fiduciar- en vermogensbeheer gescheiden zijn en dat het bestuur in control is op alle processen, in het bijzonder op de kosten.
- Bewezen kennis, kunde en kwaliteiten van het bestuur is een vereiste.
- Er is beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen.
- Het bestuur verantwoordt zich naar het VO in een dialoog over de strategie en resultaten.

Bevindingen

- Het fonds heeft haar beleid voor Maatschappelijk Verantwoord beleggen verbeterd en ten opzichte van andere fondsen is het fonds in de ranking gestegen.
- Het rendement van de returnportefeuille was goed in het verslagjaar.
- Het rendement van de matchingportefeuille waren verliesgevend in het verslagjaar.
- De outperformance bedroeg 3,3% (ruim € 150 milj.) over de hele portefeuille en bijna alle beleggingscategorieën in de returnportefeuille droegen hieraan bij.

- Het bestuur kiest voor een evenwichtsniveau bij de renteafdekking die er voor zal zorgen dat de renteafdekking meeloopt met de rentestijgingen. Met ingang van 2021 is er zelfs sprake van een nog hogere afdekking van de rente van 50%. De renteafdekkingsmethodiek zoals we die binnen het fonds gebruiken is risicomijdend te noemen.
- Binnen de strategische beleggingsmix is te weinig ruimte gecreëerd voor de returnportefeuille waardoor de geprognoseerde rendementen niet passend zijn bij een ambitie die gericht is op minimaal 50% koopkrachtbehoud. De zekerheid van koopkrachtbehoud op lange termijn staat of valt met de opbrengst uit die beleggingen van deze returnportefeuille. We missen echter een passende ambitie om koopkrachtbehoud na te streven binnen de kaders van de afgesproken risicohouding en dit sluit niet aan bij die van Bpf Zoetwaren.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het strategische beleggingsbeleid niet aansluit bij de ambitie behorend bij minimaal 50% koopkrachtbehoud hetgeen bij de risicohouding is afgesproken met de sociale partners van Bakkers en wellicht is afgestemd met die van Zoetwaren. Dit is niet goed uitlegbaar.

Verder oordeelt het VO positief over de behaalde resultaten in het verslagjaar op het gebied van de beleggingen. Met name de outperformance op de returnportefeuille is goed te noemen.

Tot slot

De relatie tussen het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar zeker niet verbeterd, maar nog meer onder druk komen te staan. Bij (terechte) opmerkingen van het VO ontstaat een situatie waarbij het bestuur steeds in een ontkennende modus schiet. Dit heeft de Raad van Toezicht ertoe gebracht het bestuur op te dragen een zelfevaluatie te doen onder externe begeleiding waarbij in ieder geval het gedrag en houding richting het VO een belangrijk onderwerp dient te zijn.

Wij verwijzen ten overvloede naar Norm 23 van de Code Pensioenfondsen.

Verantwoordingsorgaan Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

7.7.2 Reactie Bestuur op verslag Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur waardeert de wijze waarop het Verantwoordingsorgaan haar taken uitvoert. Ook in het verslagjaar 2021 heeft het Verantwoordingsorgaan naast haar reguliere werkzaamheden het Bestuur gevraagd en ongevraagd geadviseerd. Evenals in 2020 hebben we in dit verslagjaar te maken gehad met Corona. Ook in 2021 heeft dit geen goed gedaan aan de communicatie tussen het Verantwoordingsorgaan en het Bestuur. Het premieadviestraject verliep mede hierdoor wederom niet soepel. In 2021 heeft het Bestuur veel tijd en energie gestoken in het verbeteren van de relatie met het Verantwoordingsorgaan, hetgeen onder meer uitmondde in een governance herstelplan. Een plan dat wij in nauwe afstemming met het Verantwoordingsorgaan hebben opgesteld. Als Bestuur werken we aan het herstel van vertrouwen, zodat we wederzijds constructief kunnen blijven samenwerken in de belangrijke jaren die voor ons liggen. Het Bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar inzet in 2021 en we kijken uit naar een betere en sterkere samenwerking op de belangrijke onderwerpen die op het Pensioenfonds afkomen. Het Verantwoordingsorgaan heeft in haar verslag een aantal aanbevelingen gedaan. Het Bestuur staat in beginsel positief tegenover deze aanbevelingen. Hieronder gaan we kort in op diverse bevindingen en aanbevelingen:

Voor wat betreft de resultaten van de haalbaarheidstoets trekt het Verantwoordingsorgaan een juiste conclusie, namelijk dat sprake is van een verslechtering bij alle leeftijdsgroepen en met name bij de jongeren. Daarin is ons pensioenfonds echter niet uniek, want dit speelt bij de meeste andere pensioenfondsen ook. De uit de haalbaarheidstoets voortkomende resultaten zijn voor een belangrijk deel ingegeven door de nieuwe scenarioset van DNB waarmee gerekend dient te worden.

Ten aanzien van het traject van samengaan met Bpf Zoetwaren heeft het bestuur onder meer in mei 2021 met het Verantwoordingsorgaan gesproken over de business case die in dit kader is opgesteld. Daarin zijn onder meer ook de te behalen kostenvoordelen en doelstellingen onderbouwd.

Wij begrijpen de geuite zorgen over het krappe tijdspad voor het toewerken naar het samengaan en het overgaan naar het nieuwe pensioencontract. Het bestuur realiseert zich terdege dat dit tijdspad weinig ruimte laat voor vertraging van processen, maar de hierbij betrokken partijen hebben uitgesproken het vertrouwen te hebben dat realisatie per 1 januari 2024 haalbaar is. Om dit ambitieuze tijdspad te kunnen realiseren neemt het bestuur de aanbeveling van het Verantwoordingsorgaan over om het Verantwoordingsorgaan voldoende tijd te geven om zich een gedegen oordeel te kunnen vormen alvorens advies uit te brengen. In dit kader heeft het bestuur reeds kennissessies belegd voor onder meer het Verantwoordingsorgaan en zal het bestuur het orgaan in de komende tijd ook zeer nauw aangehaakt houden bij dit proces.

Hoewel adviestrajecten niet altijd helemaal goed doorlopen zijn, heeft het bestuur in het licht van het governance herstelplan in 2021 het Verantwoordingsorgaan juist in een vroeg stadium actief betrokken bij diverse adviestrajecten.

De bevinding dat de benoemingsprocedure voor een bestuurslid namens pensioengerechtigden niet transparant was en moeizaam is verlopen, herkent het bestuur niet. Deze procedure is geheel transparant en volgens voorschriften verlopen. Wel ziet het Bestuur dat het vinden van geschikte kandidaten voor invulling van zetels namens pensioengerechtigden, moeilijk blijkt. In een nieuw opgestarte benoemingsprocedure in 2022 is het Bestuur dan ook in afstemming met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht, gekomen tot een functieprofiel die uitgaat van de basiseisen voor een bestuurslid. Hiermee hopen we dat met name mensen die een band hebben met de bakkersbranche eerder geneigd zijn om zich kandidaat te stellen.

Op de bevinding van het Verantwoordingsorgaan dat het Bestuur geen sturing geeft aan adviestrajecten, geven wij het volgende aan. Met betrekking tot adviestrajecten met het Verantwoordingsorgaan heeft het bestuur in 2021 een governance herstelplan opgesteld waarin duidelijke tijdlijnen zijn opgenomen over besluitvormingsprocessen waarbij het Verantwoordingsorgaan adviesrechten heeft. In dit kader neemt het Bestuur de regie welke het Verantwoordingsorgaan vraagt.

Het Verantwoordingsorgaan geeft aan behoefte te hebben aan een "eigen" ondersteuning. In beginsel kan het Verantwoordingsorgaan meer gebruik maken van de reeds beschikbare ondersteuning, maar het bestuur ziet nieuwe mogelijkheden op het moment dat een in te stellen bestuursbureau van start gaat. Vanzelfsprekend kunnen behoeften in dit kader geïnventariseerd worden en kan ondersteuning concreet vormgegeven worden.

In reactie op hetgeen het Verantwoordingsorgaan aangeeft bij de premie, geven wij het volgende aan. Er is sprake van een premie die voldoet aan de wettelijke eisen van kostendekkendheid en die voldoet aan het premiebeleid inclusief de eis inzake premiedekkingsgraad die het Bestuur als evenwichtig beschouwt. Dat het Verantwoordingsorgaan dit anders beoordeelt is mogelijk, maar deze nuancering kan niet onvermeld blijven om zo het volledige beeld te schetsen. De certificerend actuaaris heeft de premie ook als kostendekkend beoordeeld, kijkend naar de wet en de beleidsuitgangspunten van het fonds.

In het kader van het al dan niet gebruikmaken van de vrijstellingsregeling en de bijdrage die daarbij vanuit de premie beschikbaar is (al dan niet) voor herstel, zijn maatmensberekeningen wel meegenomen.

Het Bestuur deelt de zorg van het Verantwoordingsorgaan dat ondanks de best wel goede rendementen in de afgelopen jaren, dit helaas niet heeft geleid tot indexatie van pensioenen. De erg lage rentestand heeft ervoor gezorgd dat dit niet mogelijk bleek. Gelukkig zien we in 2022 dat de rentestand weer aan het oplopen is, waardoor de dekkingsgraad van het pensioenfonds stijgt.

Ten aanzien van uw oordeel dat sociale partners het pensioen uithollen omdat met de lage beschikbare premie minder pensioen kan worden opgebouwd, geven wij het volgende aan. Het Bestuur probeert sociale partners ervan te overtuigen dat meer premie benodigd is om een goede pensioenregeling overeind te kunnen houden. Uiteindelijk bepalen sociale partners welke premie vastgesteld wordt. Gelukkig hebben sociale partners in 2022 met elkaar afgesproken dat de premie in de komende jaren verhoogd wordt.

Het bestuur betreurt het feit dat het Verantwoordingsorgaan al met al negatief oordeelt over het premie- en toeslagenbeleid van het bestuur, ondanks het feit dat het Verantwoordingsorgaan wel een positief advies heeft gegeven over het premiebesluit 2022 voor de basisregeling. Tevens kan aangegeven worden dat voor wat betreft de premie voor de excedentregeling, het bestuur het afgegeven advies van het Verantwoordingsorgaan volledig heeft overgenomen. Wij begrijpen echter wel waar de zorg en het negatieve oordeel van het Verantwoordingsorgaan vandaan komt. Het Pensioenfonds kan helaas de ambitie al enkele jaren niet waarmaken en in die zin delen wij de zorg van het VO.

Op het vlak van het beleggingsbeleid is het Bestuur gehouden aan voorschriften uit het FTK. Vanwege de situatie van onderdekking heeft het Bestuur niet de mogelijkheid om het risicoprofiel van het Pensioenfonds te verhogen. Ten aanzien van de bevinding van het Verantwoordingsorgaan dat een passende ambitie wordt gemist en dat deze niet aansluit bij die van Bpf Zoetwaren, kan aangegeven worden dat wij als zelfstandig Pensioenfonds een eigen verantwoordelijkheid hebben om zelfstandig een risicohouding en ambitie vast te stellen.

Tot slot gaan wij graag in op het slotwoord van het Verantwoordingsorgaan.

Dat de relatie met het Verantwoordingsorgaan voor verbetering vatbaar is, onderschrijft het Bestuur. Er wordt ook in 2022 verder ingezet op verbetering van deze relatie. Het bestuur geeft invulling aan de afspraken zoals vastgelegd in het governance herstelplan. Verder worden alle fondsorganen periodiek geïnformeerd over de voortgang van het project om het samengaan met pensioenfonds Zoetwaren te realiseren. Dat geldt ook voor het traject om toe te werken naar het nieuwe pensioencontract. Voor 2022 heeft het bestuur hiertoe in een jaarplan onder meer doelstellingen geformuleerd die zien op dit project en het hierbij nauw betrekken van alle fondsorganen. Er zijn en worden in dit kader kennissessies georganiseerd. Ondanks een wat later dan geplande stelselkeuze door sociale partners loopt dit project op schema.

In een aparte sessie met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht zal in het tweede kwartaal van 2022 nog nader input opgehaald worden inzake de samenwerking, rollen, taken en gedrag en cultuur. Het doel hiervan is om de samenwerking tussen de fondsorganen te verbeteren en om zich zo gezamenlijk in goede harmonie te kunnen richten op de belangrijke onderwerpen voor het Pensioenfonds. Het Bestuur kijkt dan ook uit naar een verbeterde en vruchtbare samenwerking met het Verantwoordingsorgaan.

7.8 Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM

De vermogenspositie is zodanig dat een herstelplan van toepassing is. DNB heeft 19 mei 2022 ingestemd met het ingediende geactualiseerde herstelplan.

De AFM houdt toezicht uit hoofde van de Pensioenwet. De AFM heeft tot taak toezicht te houden op het gedrag van pensioenuitvoerders. Het toezicht omvat met name de communicatie van pensioenfondsen en de wettelijk verplichte informatieverstrekking, alsmede de zorgplicht bij individuele pensioenopbouw op beleggingsbasis.

Het toezicht houden op de zorgplicht bij premieovereenkomsten heeft tot doel de bescherming van de (gewezen) deelnemer tegen te risicovolle beleggingsbeslissingen. Kort gezegd moeten beleggingsrisico's worden beheerst, gegeven de naderende pensioendatum.

Er heeft in 2021 geen regulier relatiegesprek plaatsgevonden met DNB. Per 1 april 2021 heeft DNB een nieuwe toezichthouder toegewezen aan het pensioenfonds. Hiermee heeft een kennismakinggesprek plaatsgevonden. Door de AFM is in 2021 een informatieuitvraag gedaan naar inzichten in de markt voor tweedepijlerpensioen.

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2021 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2021 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

7.9 Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding

In het beleidsdocument 'Geschikt Pensioenfondsbestuur' is de geschiktheid van de Bestuursleden en het beleid voor handhaving van deze geschiktheid uitgewerkt.

Aan de hand van een geactualiseerd deskundigheidsplan, de geschiktheidsmatrix en gevolgde opleidingen bekijkt het Bestuur periodiek in hoeverre het Bestuur als geheel, maar ook de individuele Bestuursleden, voldoen aan de te stellen eisen aan een geschikt pensioenfondsbestuurder. Het Bestuur is zich er van bewust dat op dit punt sprake dient te zijn van permanente educatie. Het beleidsdocument wordt periodiek up-to-date gehouden.

7.10 Gedragscode

Het Nederlands Compliance Instituut (NCI) is als externe compliance officer bij het pensioenfonds betrokken tot en met 2021. Vanaf 1 januari 2022 is Compliance-i-Consultancy als compliance officer en privacy officer aangesteld. Met het NCI is afgesproken dat de afrondende werkzaamheden in 2022 (zoals het opleveren van de rapportage over 2021) uitgevoerd worden. De gedragscodeverklaringen over 2021 zijn door verbonden personen ondertekend. In de Bestuursvergadering van 20 mei 2022 is de rapportage over 2021 gepresenteerd en vastgesteld. In 2021 heeft de compliance officer documentrevisie gedaan op de Gedragscode en het Integriteitsbeleid en er is bijgedragen aan een herijking van de SIRA. De compliance officer heeft één incident onderzocht, hetgeen betrekking had op een abusievelijk verkeerd verzonden e-mail. De onbedoelde ontvanger heeft bevestigd de betreffende e-mail als 'niet verzonden' te beschouwen en het beveiligingsincident is opgenomen in het incidentenregister. Hier is geen verdere actie op nodig geweest.

7.11 Organisatie en uitvoering

De uitvoering ten behoeve van het pensioenfonds is in 2021 uitbesteed aan TKP Pensioen BV (onderdeel van Aegon Nederland NV), Bank of New York Mellon en NN Investment Partners.

De uitvoering omvat het administreren van pensioenen, vermogensbeheer, Bestuursondersteuning en de integrale advisering van het pensioenfonds inzake het beleid op communicatie-, juridisch, fiscaal, actuair en beleggingsterrein. Sprenkels en Verschuren is adviserend actuaar van het pensioenfonds. Het Bestuur maakt gebruik van de diensten van Ortec Finance als extern oversight manager. Ortec Finance ondersteunt het Bestuur in het risicomanagement en het toezicht op de uitbestede werkzaamheden. Besluitvorming over het beleid vindt plaats door het Bestuur.

NN Investment Partners treedt op als fiduciair manager. Als custodian is Bank of New York Mellon aangesteld. Het Bestuur monitort de uitvoering op basis van periodieke rapportages van de uitvoeringsorganisatie over de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de overeengekomen Service Level Agreement. Tevens ontvangt het pensioenfonds jaarlijks een ISAE 3402 type II-rapport van de uitvoeringsorganisaties, die door een externe accountant zijn gecertificeerd en van TKP wordt een 'In Control Statement' ontvangen. Reguliere rapportages en voorstellen van Sprenkels & Verschuren, NN investment Partners en TKP worden tevens beoordeeld door de extern oversight manager.

7.12 Statutenwijziging

In 2021 zijn de statuten twee maal aangepast. De aanpassing die per 9 juni 2021 is geëffectueerd zag toe op wijziging van het aantal zetels in het Bestuur namens de pensioengerechtigden. Het aantal zetels is uitgebreid van één naar twee, waarbij de werknemersvertegenwoordiging wordt teruggebracht van vier naar drie zetels. Gelet op de getalsverhouding tussen actieven en pensioengerechtigden is in het kader van evenwichtige belangenafweging besloten om de pensioengerechtigden met twee zetels in het Bestuur te laten vertegenwoordigen. Een statutenwijziging per 15 november 2021 zag op wijzigingen die betrekking hebben op belet en ontstentenis van een of meerdere Bestuursleden en RvT-leden.

8 Verwachte gang van zaken

In 2021 heeft het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds zich voortgezet, met name door een stijging van de rente. Met een beleidsdekkingsgraad eind 2021 van 98,2% (komend van 88,5% begin dat jaar) is nog niet het minimum vereist vermogen (104,2%) bereikt waardoor voor het fonds nog een herstelplan van toepassing is. Kortingen in 2022 zijn echter voorkomen doordat het bestuur gebruik maakt van de vrijstellingsregeling waarmee het pensioenfonds, zolang het boven de minimum dekkingsgraad van 90% blijft, iets meer tijd krijgt voor herstel.

De directe gevolgen van de oorlog in Oekraïne zijn voor het pensioenfonds relatief beperkt. Het bestuur heeft besloten om, zodra de financiële markten daartoe een reële gelegenheid bieden, afstand te doen van haar Russische investeringen (0,7% van het belegd vermogen). De gevolgen van de oorlog werken door op de grondstofprijzen en daarmee de inflatie. De verwachting van centrale banken is dat deze eind 2022 weer terugvalt naar acceptabeler niveaus. Mocht dat niet het geval zijn, dan is het de verwachting dat de centrale banken zullen trachten deze met renteverhogingen te beïnvloeden. De invloed van renteverhogingen heeft per saldo een positief effect op de dekkingsgraad van het fonds.

Voor de jaren 2022 en volgend zal het bestuur veel aandacht besteden aan een zorgvuldige en evenwichtige overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het bestuur is daartoe in 2020 gestart met de voorbereidingen en heeft daar samen met pensioenfonds Zoetwaren een projectorganisatie voor opgezet. Deze projectorganisatie ondersteunt de beide besturen en sociale partners bij de te nemen beslissingen op de weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Het evenwichtig en uitlegbaar invaren lijkt op voorhand de grootste uitdaging. Invaren is een vertaling van reeds opgebouwde pensioenaanspraken naar individuele kapitalen in het nieuwe stelsel.

In 2021 hebben de sociale partners hun voorkeur uitgesproken voor het solidaire stelsel (alternatief zou zijn het flexibele, individuele stelsel). Dat brengt mee dat bestuur, met adviesrechten van het verantwoordingsorgaan en sociale partners ook gaan besluiten over het doel en hoogte van een solidariteitsreserve waarmee bijvoorbeeld grote schokken in uitkeringen kunnen worden voorkomen alsmede over de evenwichtige toerekening van beleggingsresultaten over de deelnemers. Met de ambitie om de overgang naar het nieuwe stelsel op 1 januari 2024 te realiseren dienen de belangrijkste beslissingen eind 2022 te worden genomen.

Het pensioenfonds werkt al jaren nauw samen met het pensioenfonds Zoetwaren. De laatste stap om ook echt samen te gaan lukte tot nu toe helaas nog niet, onder andere vanwege het grote verschil in dekkingsgraad. Die blokkade vervalt met de overstap naar het nieuwe stelsel omdat daarna sprake zal zijn van individuele kapitalen en niet langer van verplichtingen. In 2020 hebben de twee pensioenfondsbesluiten om tot aan de start van het nieuwe pensioensysteem afzonderlijk door te gaan, en het voornemen geuit direct na de start samen verder te gaan in een nieuw fonds.

Het nieuwe fonds zal zich nadrukkelijk openstellen voor andere pensioenfondsbesluiten vooral die actief zijn in de voedingsbranche, maar zal tevens openstaan voor pensioenfondsbesluiten met vergelijkbare deelnemersbestanden en pensioenregelingen.

Groningen, 17 juni 2022

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers
E. Deuling
R. Dik
W. Kannegieter
P. Mannaert
J.G.M. van Ophem
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen
M.W. van Straten
S.E.M. Verhoef

Jaarrekening

9 Jaarrekening

9.1 Balans per 31 december 2021

bedragen x € 1.000
(na resultaatbestemming)

		<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
		€	€
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	5.180.716	4.944.177
Vorderingen en overlopende activa	(2)	17.373	17.759
Overige activa	(3)	8.973	11.922
TOTAAL ACTIVA		<u>5.207.062</u>	<u>4.973.858</u>
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	150.266	-396.865
Technische voorzieningen	(5)	4.947.917	5.315.154
Derivaten	(6)	100.484	28.720
Overige schulden en overlopende passiva	(7)	8.395	26.849
TOTAAL PASSIVA		<u>5.207.062</u>	<u>4.973.858</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 74.

9.2 Staat van baten en lasten

bedragen x € 1.000

		2021		2020	
		€	€	€	€
Baten					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(8)		98.297		97.894
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(9)		180.374		391.505
Overige baten	(10)		<u>15</u>		<u>10</u>
Totaal baten			<u>278.686</u>		<u>489.409</u>
Lasten					
Pensioenuitkeringen	(11)		93.869		89.666
Pensioenuitvoeringskosten	(12)		8.349		8.612
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	(13)				
- Pensioenopbouw		106.674		103.035	
- Rentetoevoeging		-28.299		-15.320	
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-95.193		-91.866	
- Wijziging marktrente		-357.703		717.061	
- Wijziging actuariële uitgangspunten		-111		-145.286	
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		3.796		-1.288	
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		<u>3.599</u>		<u>6.524</u>	
Saldo overdracht van rechten	(14)		-367.237		572.860
Overige lasten	(15)		-3.213		2.493
			<u>-213</u>		<u>358</u>
Totaal lasten			<u>-268.445</u>		<u>673.989</u>
Saldo van baten en lasten			<u>547.131</u>		<u>-184.580</u>
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Algemene reserve			<u>547.131</u>		<u>-184.580</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 93.

9.3 Kasstroomoverzicht

bedragen x € 1.000

	2021		2020	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen premies	98.719		95.904	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	10.926		5.380	
Overig	15		802	
		109.660		102.086
Uitgaven				
Betaalde pensioenuitkeringen	-94.587		-89.580	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-7.713		-7.873	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-8.236		-8.216	
Overig	-213		-	
		-110.749		-105.669
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		-1.089		-3.583
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	67.118		60.875	
Verkopen en aflossingen van beleggingen *	5.442.315		4.506.340	
		5.509.433		4.567.215
Uitgaven				
Aankopen beleggingen	-5.448.978		-4.566.591	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-5.286		-7.092	
		-5.454.264		-4.573.683
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		55.169		-6.468
Netto kasstroom		54.080		-10.051
Mutatie liquide middelen		54.080		-10.051
Samenstelling geldmiddelen				
	2021		2020	
	€		€	
Liquide middelen primo boekjaar	76.657		86.708	
Liquide middelen ultimo boekjaar	130.737		76.657	

*De verkopen en aflossingen van beleggingen sluiten niet aan met het verloopoverzicht van de beleggingen in de jaarrekening door mutaties die niet als aan- of verkoop aan te merken zijn. Het betreft met name cashafwikkeling van derivaten waar € 64 miljoen mee gemoeid is.

9.4 Toelichting op de jaarrekening

9.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair en feitelijk gevestigd aan Europaweg 27 te Groningen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725.

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn RJ 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 17 juni 2022 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

9.4.2 Grondslagen

9.4.2.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's x 1.000, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van 'going-concern' uitgangspunten.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens

gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2021	Gemiddeld 2021	31 december 2020	Gemiddeld 2020
USD	1,1372	1,1804	1,1225	1,1350
GBP	0,8396	0,8674	0,8473	0,8752
JPY	130,9543	128,6398	121,9859	124,4102

Vergelijking met vorig boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Ultimo 2021 is een grondslagwijziging doorgevoerd. Dit betreft de overstap naar het opbouwpercentage van 1,30% die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten (2020: 1,35%). Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2.760 duizend en heeft na afronding geen zichtbaar effect op de dekkingsgraad (0,0%-punt).

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. De reële dekkingsgraad wordt berekend als de dekkingsgraad gedeeld door de Toekomst Bestendig Indexatie grens (TBI-grens).

9.4.2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor

beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers, gecorrigeerd voor de kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds vormt, blijken op grond van artikel 2: 373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (ultimate forward rate). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de ultimate forward rentecurve, zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdend met een gemiddelde looptijd van de uitkeringen van 22,3 jaar (2020: 22,9 jaar).
- Overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2020 (2020: idem) met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren ES2020 (2020: idem).
- Partnerfrequentie, CBS 2020 inclusief samenwonen (2020: idem).
- (On)bepaald partnersysteem.
Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2020: idem)
- Kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2020: idem).
- Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,48% (2020: idem) van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen.
- Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: De contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inloopriscio (wachtijd voor WIA uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw in het boekjaar en 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw van het voorgaande boekjaar opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen (2020: idem).
- Voorziening in verband met niet opgevraagde pensioenen: De berekende voorziening vermenigvuldigd met de kans dat het bedrag als nog wordt opgevraagd. Deze kans is voor leeftijden tot de actuele pensioenrichtleeftijd 100%, op de actuele pensioenrichtleeftijd 50% en vervolgens per jaar met 10% aflopend naar 0% (2020: idem). Voor niet opgevraagd nabestaandenpensioen dient voor pensioenrichtleeftijd ingangleeftijd gelezen te worden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

9.4.2.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te

brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. De ambtshalve opgelegde premies waar tegenover geen opbouw staat zijn uit het resultaat geëlimineerd. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en indirecte kosten vermogensbeheer e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers als de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan onder voorwaarden binnen een periode van 5 jaar worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,533% (2020: -0,324%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

9.4.2.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De liquide middelen in het kasstroomoverzicht zijn zowel de liquide middelen verantwoord onder "Overige activa" als de liquide middelen verantwoord onder "Beleggingen". De kasstromen uit directe beleggingsopbrengsten onder beleggingsactiviteiten zijn inclusief de derivatentransacties.

9.4.3 Toelichting op de balans per 31 december 2021

ACTIVA

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
1. Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Vastgoedbeleggingen	245.915	99.176
Aandelen	1.803.954	1.396.822
Vastrentende waarden	3.022.284	3.268.569
Derivaten	18.676	28.533
Overige beleggingen	89.887	19.203
	<u>5.180.716</u>	<u>4.944.177</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021	99.176	1.528.696	3.268.569	-187	19.203	4.915.457
Aankopen	157.856	2.405.009	2.401.437	245.266	239.410	5.448.978
Verkopen	-36.455	-2.528.596	-2.570.890	-57.473	-211.430	-5.404.844
Herwaardering	25.511	397.183	-63.361	-272.753	-	86.580
Overige mutaties	-173	1.662	-13.471	3.339	42.704	34.061
Stand per 31 december 2021	<u>245.915</u>	<u>1.803.954</u>	<u>3.022.284</u>	<u>-81.808</u>	<u>89.887</u>	<u>5.080.232</u>

Schuldpositie derivaten (credit)						<u>100.484</u>
						<u>5.180.716</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	127.134	1.396.822	1.718.942	-41.050	1.308.916	4.510.764
Aankopen	11.218	973.737	3.135.695	102.773	322.701	4.546.124
Verkopen	-24.019	-871.119	-2.914.992	-342.721	-333.739	-4.486.590
Herwaardering	-15.157	46.369	48.194	281.384	-23.835	336.955
Overige mutaties	-	-17.113	1.280.730	-573	-1.254.840	8.204
Stand per 31 december 2020	<u>99.176</u>	<u>1.528.696</u>	<u>3.268.569</u>	<u>-187</u>	<u>19.203</u>	<u>4.915.457</u>

Schuldpositie derivaten (credit)						<u>28.720</u>
						<u>4.944.177</u>

Met ingang van 2020 worden de geldmarktfondsen onder de vastrentende waarden gepresenteerd. Hierdoor ontstaat in 2020 een grote verschuiving bij de overige mutaties.

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Vastgoedbeleggingen		
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijn de participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	245.769	98.857
Vorderingen	146	319
	<u>245.915</u>	<u>99.176</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2021		2020	
	€	%	€	%
CBRE Dutch Residential Fund IV	77.849	31,7	29.778	30,0
CBRE Pan European Core Fund	55.676	22,6	-	-
Prime Property Fund LLC	34.984	14,2	23.560	23,8
Invesco Core Real Estate USA	36.063	14,7	22.739	22,9
	<u>204.572</u>	<u>83,2</u>	<u>76.077</u>	<u>76,7</u>

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Aandelen		
Beursgenoteerde aandelen	1.601.943	1.389.105
Private equity	193.627	132.870
Vorderingen	8.384	6.721
	<u>1.803.954</u>	<u>1.528.696</u>

Het pensioenfonds belegt niet in de aangesloten ondernemingen.

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Vastrentende waarden		
Overheidsobligaties	967.840	965.206
Bedrijfsobligaties	372.813	420.525
Hypotheke	549.073	496.490
Beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden	-	-
Overige obligaties	3.808	6.801
Private Loans	149.297	117.030
Geldmarktfondsen	934.664	1.204.257
Vorderingen	12.912	12.728
Liquide middelen	31.877	45.532
	<u>3.022.284</u>	<u>3.268.569</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Duitsland staatsobligaties	254.918	8,4	247.118	7,6
Nederland staatsobligaties	350.467	11,6	387.341	11,9
AEGON NV	386.522	12,8	379.933	11,6
ASR Nederland NV	162.551	5,4		
BNP Paribas SA	-	-	422.049	12,9
Neuberger Berman Group LLC	-	-	290.942	8,9
Blackrock Inc	-	-	432.063	13,2
ING Groep NV	-	-	421.981	12,9
	<u>1.154.548</u>	<u>38,2</u>	<u>2.581.427</u>	<u>79,0</u>

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Derivaten		
Valutaderivaten	2.585	16.523
Rentederivaten	12.439	11.595
Overige derivaten	312	415
Vorderingen	<u>3.340</u>	<u>-</u>
	<u>18.676</u>	<u>28.533</u>

Voor rentederivaten met een negatieve waarde zijn zekerheden gesteld voor € 8,2 miljoen. (2020: voor rentederivaten met een positieve waarde per 31 december 2020 zijn zekerheden ontvangen voor een bedrag van € 19,8 miljoen). De derivatenpositie wordt nader toegelicht in de risicoparagraaf van deze jaarrekening.

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Overige beleggingen		
Liquide middelen	<u>89.887</u>	<u>19.203</u>
	<u>89.887</u>	<u>19.203</u>

Securities lending

In 2021 en 2020 zijn geen stukken uitgeleend.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2021				
Vastgoedbeleggingen	37.519	-	208.396	245.915
Aandelen	1.610.327	-	193.627	1.803.854
Vastrentende waarden	2.077.205	945.079	-	3.022.284
Derivaten	-	-81.808	-	-81.808
Overige beleggingen	89.887	-	-	89.887
	<u>3.814.938</u>	<u>863.271</u>	<u>402.023</u>	<u>5.080.232</u>

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	18.852	-	80.324	99.176
Aandelen	1.395.826	-	132.870	1.528.696
Vastrentende waarden	2.298.952	969.617	-	3.268.569
Derivaten	-	-187	-	-187
Overige beleggingen	19.203	-	-	19.203
	<u>3.732.833</u>	<u>969.430</u>	<u>213.194</u>	<u>4.915.457</u>

31-12-2021	31-12-2020
€	€

2. Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen op de werkgevers	17.342	17.734
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	2	3
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>29</u>	<u>22</u>
	<u>17.373</u>	<u>17.759</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

31-12-2021	31-12-2020
€	€

Vordering op de werkgevers

Vorderingen op werkgevers	17.552	18.200
Voorzieningen dubieuze debiteuren	<u>-210</u>	<u>-466</u>
	<u>17.342</u>	<u>17.734</u>

	2021	2020
	€	€
Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren		
Stand per 1 januari	466	357
Nagekomen baten/afgeschreven vorderingen	5	-170
Vrijval respectievelijk dotatie ten laste van de rekening van baten en lasten	-261	279
Stand per 31 december	210	466

31-12-2021	31-12-2020
€	€

3. Overige activa

Liquide middelen	8.973	11.922
------------------	-------	--------

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Kredietfaciliteiten zijn niet van toepassing.

PASSIVA

31-12-2021	31-12-2020
€	€

4. Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve	150.266	-396.865
------------------	---------	----------

Algemene reserve

Stand per 1 januari 2020	-212.285
Bestemming van saldo baten en lasten	-184.580
Stand per 1 januari 2021	-396.865
Bestemming van saldo baten en lasten	547.131
Stand per 31 december 2021	150.266

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

2021	2020
%	%

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

Nominale dekkingsgraad	103,0	92,5
Reële dekkingsgraad	78,7	71,9
Beleidsdekkingsgraad	98,2	88,5

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de (nominale) dekkingsgraden naar de meest actuele inzichten over de laatste 12 maanden.

De reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de Toekomst Bestendig Indexatie grens (TBI-grens).

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaard model. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf risicobeheer.

	2021	2020
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	150.266	-396.865
Minimaal vereist eigen vermogen	208.343	222.589
Vereist eigen vermogen	754.357	774.504

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort. De certificerend actuaire beschouwt de positie van het vermogen als slecht.

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van BPF Bakkers is per eind 2021 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,2%. Eind maart 2021 is een actualisering van het herstelplan ingediend bij DNB naar de situatie per 31 december 2020. Volgens de prognose van de dekkingsgraad in het herstelplan was de actuele dekkingsgraad per 31 december 2021 geschat op 94,9%. De actuele dekkingsgraad per 31 december 2021 is met 103,0% hoger dan dit percentage. Deze is nog wel lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, wat betekent dat het fonds zich in een vermogenstekort bevindt.

Eind maart 2022 heeft het pensioenfonds op grond van artikel 139, lid 1 van de Pensioenwet een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan is de verwachte actuele dekkingsgraad eind 2022 gelijk aan 105,9%. Op 19 mei 2022 heeft DNB ingestemd met het ingediende herstelplan.

Op basis van dit geactualiseerd herstelplan zal ultimo 2026 de beleidsdekkingsgraad hersteld zijn tot de vereiste dekkingsgraad en zal het pensioenfonds dan geen reservetekort meer hebben. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. De stijging van de (beleids)dekkingsgraad tussen ultimo 2021 en ultimo 2026 is met name het gevolg van de verwachte overrendementen.

In het beleid van het fonds is opgenomen dat er een korting plaatsvindt indien de beleidsdekkingsgraad op de peildatum van 31 december, vijf jaar lang lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De datum van 31 december 2015 betrof de nulmeting. Wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind 2020 eveneens lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad eind 2020 eveneens lager is dan minimaal vereist, dan zal er op basis van het fondsbeleid in boekjaar 2022 een korting van de opgebouwde pensioenaanspraken plaatsvinden.

Het pensioenfonds heeft echter, evenals per jaareinde 2020, gebruik gemaakt van de door de minister Koolmees verleende vrijstelling (vanwege "uitzonderlijke" omstandigheden) om de kortingsmaatregel in 2022 niet door te voeren. Daartoe moet de dekkingsgraad zich boven de 90% bevinden. Met een dekkingsgraad van 103,0% bevindt deze zich boven de kortingsgrens.

Op grond van het financieel toetsingskader moet een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren en moet het pensioenfonds laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, alsook dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft vanuit het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Op 22 juni 2021 heeft het pensioenfonds een haalbaarheidstoets ingediend bij DNB. De uitkomsten van deze toets zijn getoetst aan de risicohouding op lange termijn. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets voldoen aan de door het pensioenfonds opgestelde beleidsgrenzen.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het positief saldo van de staat van baten en lasten van € 547.131 over 2021 is toegevoegd aan de algemene reserve.

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	4.947.917	5.315.154

5. Technische voorzieningen

	2021	2020
	€	€
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Stand per begin boekjaar	5.315.154	4.742.294
Pensioenopbouw	106.674	103.035
Rentetoevoeging	-28.299	-15.320
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-95.193	-91.866
Wijziging marktrente	-357.703	717.061
Wijziging actuariële uitgangspunten	-111	-145.286
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.796	-1.288
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	3.599	6.524
Stand eind boekjaar	4.947.917	5.315.154

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,533% (2020: -0,324), op basis van de éénjaarsrente van de RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele RTS. Het effect van de verandering van de RTS wordt verantwoord onder het onderdeel wijziging marktrente.

De gemiddelde rente waarop de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2019	0,80
2020	0,25
2021	0,59

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Ultimo 2021 is de onderstaande grondslagwijziging doorgevoerd:

- Overstap naar nieuw opbouwpercentage van 1,30% die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2.760 duizend.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2021	2020
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	10.037	4.335
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-6.241	-5.623
	<u>3.796</u>	<u>-1.288</u>

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-4.314	-1.855
Arbeidsongeschiktheid	8.543	8.180
Mutaties	-630	199
	<u>3.599</u>	<u>6.524</u>

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	2021		2020	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	1.950.655	34.046	2.208.736	33.400
Gepensioneerden	1.313.031	23.703	1.319.798	22.799
Slapers	1.554.431	95.529	1.647.154	94.353
Excassokostenopslag	<u>129.800</u>	<u>-</u>	<u>139.466</u>	<u>-</u>
Voorziening voor pensioenverplichtingen	<u>4.947.917</u>	<u>153.278</u>	<u>5.315.154</u>	<u>150.552</u>

Korte beschrijving pensioenregeling in 2021

De pensioenregeling wordt gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd over het in dat jaar geldende pensioengevend salaris. Het pensioengevend salaris is gelijk aan het sociale verzekeringsloon (SV-loon) van het betreffende boekjaar. Over dit pensioensalaris wordt na aftrek van de franchise een ouderdomspensioen opgebouwd. Daarnaast bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is vanaf de leeftijd van 20 jaar. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds in hoeverre de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet is de pensioenregeling gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst.

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen cao-partijen. De huidige pensioenregeling, voor deelnemers geboren op of na 1 januari 1950, is van kracht vanaf 1 januari 2006 en gewijzigd per 1 januari 2021 en laatstelijk gewijzigd per 1 januari 2022.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn:

- Pensioensysteem: Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op een opbouwpercentage van het pensioengevend salaris dat gemiddeld verdient is tijdens de deelnemingsperiode minus de franchise.
- Pensioenleeftijd: 68 jaar.
- Toetredingsleeftijd: Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.
- Pensioengevend salaris: Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering Sociale verzekeringen in het boekjaar (SV loon).
- Opbouwpercentage middelloon: Voor de berekening van de aanspraken op jaarlijks ouderdomspensioen

geldt per jaar van deelneming een percentage van het pensioengevend salaris minus de jaarlijks vastgestelde franchise.

- De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt in 2021 1,35% per jaar.

Partnerpensioen: Het partnerpensioen bedraagt maximaal 70% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen.

Wezenpensioen: Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Wanneer een wees na de 18-de verjaardag recht heeft op kinderbijslag of recht heeft op studiefinanciering kan er een recht bestaan op een wezenpensioen tot 27 jaar. Als beide ouders overlijden wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA- of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.

Extra ouderdomspensioen: De deelnemer die op 1 januari 2005 nog geen 55 jaar was heeft onder voorwaarden recht op extra ouderdomspensioen. De deelnemer heeft over ieder deelnemingsjaar dat is gelegen tussen 1 januari 2011 en 1 januari 2021 aanspraak op 1/10-e gedeelte dan wel een naar rato vastgesteld gedeelte bij een niet volledig deelnemingsjaar van het totale extra ouderdomspensioen. De voorwaardelijke aanspraak op extra ouderdomspensioen is op 1 januari 2006 vastgesteld. De aanspraak op extra ouderdomspensioen is per 31 december 2020 volledig toegekend. De regeling is daarmee beëindigd.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het Bestuur van het fonds. Dit heeft plaatsgevonden op 12 november 2021. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De vaststelling van het toeslagpercentage voor zowel actieve en arbeidsongeschikte deelnemers als voor gepensioneerde en premievrije deelnemers wordt afgeleid van de stijging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april in het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. De stijging bedroeg tussen 1 april 2020 en 1 april 2021 1,5%. De pensioenrechten en pensioenaanspraken zijn per 1 januari 2022 niet verhoogd (1 januari 2021: nihil).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Het fonds heeft in de ABTN vastgelegd dat uitvoering van het besluit tot compensatie van in het verleden gemiste indexaties en of in het verleden doorgevoerde kortingen moet geschieden binnen vijf jaar na het oorspronkelijke indexatie- of kortingsmoment. Indien de compensatie van de gemiste indexatie of in het verleden doorgevoerde korting niet binnen deze termijn kan worden toegekend, komt zij te vervallen.

Daarom is in de volgende twee tabellen enkel de inhaalindexatie opgenomen die aan de deelnemer toegekend zou kunnen worden mits het fonds daarvoor voldoende middelen heeft.

Toeslagen worden verleend over het boekjaar en toegekend met ingang van 1 januari van het volgend boekjaar.

Specificatie toeslagverlening premievrije deelnemers en de gepensioneerden:

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verschil	Cumulatieve achterstand
	%	%	%	%
2017	1,13	-	1,13	-
2018	0,81	-	0,81	-
2019	1,71	-	1,71	-
2020	1,52	-	1,52	-
2021	1,53	-	1,53	5,81

Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verschil	Cumulatieve achterstand
%	%	%	%

Specificatie toeslagverlening actieven:

2017	1,13	-	1,13	-
2018	0,81	-	0,81	-
2019	1,71	-	1,71	-
2020	1,52	-	1,52	-
2021	1,53	-	1,53	5,81

31-12-2021 31-12-2020
€ €

6. Derivaten

Derivaten	100.484	28.720
-----------	---------	--------

Een specificatie van de derivaten is opgenomen in de risicoparagraaf.

7. Overige schulden en overlopende passiva

Schulden aan werkgevers	56	26
Pensioenuitkeringen	19	8
Beleggingscrediteuren	720	19.750
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.168	1.812
Overige schulden en overlopende passiva	5.432	5.253
	8.395	26.849

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De beleggingscrediteuren betreffen nog af te wikkelen beleggingstransacties (2020: € 19.750 een schuld inzake ontvangen collateral).

De overige schulden bevatten voor € 1,9 miljoen een bedrag aan nog af te kopen klein pensioen (2020: idem).

9.4.3.1 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie).

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op actief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2021	2020
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	92,5	95,5
Premie	-0,3	-0,3
Uitkering	-0,1	-0,1
Toeslagverlening	-	-
Korting van aanspraken en rechten	-	-
Beleggingsrendementen (inclusief renteafdekking)	4,1	8,9
Renteafdekking	-	-
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	6,7	-12,5
Wijziging Ultimate Forward Rate voorziening pensioenverplichtingen	-	-
Overige oorzaken	0,1	1,0
Dekkingsgraad per 31 december	103,0	92,5

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Ultimo 2021 is aan de hand van het standaardmodel van de toezichthouder per risicofactor de vereiste solvabiliteit bepaald, die uitkomt op 115,2% (2020: 114,6%).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2021	2020
	%	%
S1 Renterisico	1,4	0,5
S2 Risico zakelijke waarden	11,4	11,3
S3 Valutarisico	3,6	3,0
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	3,7	3,6
S6 Verzekeringstechnisch risico	3,5	3,6
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	0,7	1,7
Diversificatie-effect	-9,2	-9,1
Totaal	15,2	14,6
	2021	2020
	€	€
Vereist pensioenvermogen	5.702.274	6.089.658
Voorziening pensioenverplichting	4.947.917	5.315.154
Vereist eigen vermogen	754.357	774.504
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa +/- schulden)	150.266	-396.865
Tekort/Tekort	-604.091	-1.171.369

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktpositities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om de 'duratie-mismatch', dat wil zeggen het looptijdverschil tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen te verkleinen. Hierdoor neemt het renterisico dat het pensioenfonds loopt af. Het beleid van het pensioenfonds is om het renterisico voor 50% af te dekken (2020: 40%). Hierbij worden grenzen van 47,5%-55% (2020: 35%-45%) gehanteerd. Het pensioenfonds realiseert dit bijvoorbeeld door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duratie van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor).

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	3.022.284	6,2	3.268.559	6,0
(Nominale) pensioenverplichtingen	4.947.917	22,3	5.315.154	22,9

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	1.614.422	53,4	1.778.542	54,4
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	192.551	6,4	373.279	11,4
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	320.259	10,6	274.904	8,4
Resterende looptijd > 20 jaar	895.052	29,6	841.844	25,8
	<u>3.022.284</u>	<u>100,0</u>	<u>3.268.569</u>	<u>100,0</u>

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	473.734	9,6	458.905	8,6
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	561.478	11,4	560.494	10,6
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	1.311.405	26,5	1.397.143	26,3
Resterende looptijd > 20 jaar	2.601.300	52,5	2.898.612	54,5
	<u>4.947.917</u>	<u>100,0</u>	<u>5.315.154</u>	<u>100,0</u>

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Voor zowel vastrentende waarden als aandelen wordt actief valutabeleid gevoerd. Uitgangspositie is tot maximaal 20% valutarisico voor vastrentende waarden. In de aandelenportefeuille wordt het valutarisico dat wordt gelopen op de posities in Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen afgedekt. Het percentage dat niet in euro's wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 33,1% (2020: 28,8%) van de beleggingsportefeuille en is voor 17,8% (2020: 14,8%) afgedekt naar de euro. Onafgedekt is derhalve 15,3% (2020: 13,9%). Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € -5,1 miljoen (2020: € 16,0 miljoen).

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen onder andere Noorse Kronen. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken. In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

De valutapositie per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2021		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
	€	€	€
EUR	3.375.122	914.234	4.289.356
GBP	59.811	-64.424	-4.613
JPY	96.213	-91.516	4.697
USD	1.252.853	-763.348	489.505
Overige	296.233	-	296.233
Totaal niet EUR	1.705.110	-919.288	785.822
	5.080.232	-5.054	5.075.178

De valutapositie van de beleggingen per 31 december 2020 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2020		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
	€	€	€
EUR	3.501.047	745.205	4.246.252
GBP	49.990	-55.921	-5.931
JPY	112.885	-95.118	17.767
USD	962.038	-578.160	383.878
Overige	289.497	-	289.497
Totaal niet EUR	1.414.410	-729.199	685.211
	4.915.457	16.006	4.931.463

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta in opkomende markten en/of hebben een correlatie met de USD. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van periodieke rapportages die door de vermogensbeheerder worden verstrekt.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	471.185	26,0	258.011	16,9
Europa (niet-EU)	61.628	3,4	96.757	6,3
Noord-Amerika	985.834	54,7	858.578	56,2
Zuid-Amerika	4.678	0,3	6.353	0,4
Zuid-Oost Azië	238.491	13,2	258.823	16,9
Midden-Oosten	1.323	0,1	3.108	0,2
Overige beleggingen	40.815	2,3	47.066	3,1
Totaal	1.803.954	100,0	1.528.696	100,0

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfonds die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	2.227.752	73,7	2.268.453	69,4
Europa (niet-EU)	123.470	4,1	282.563	8,6
Noord-Amerika	305.423	10,1	337.055	10,3
Zuid-Amerika	66.081	2,2	44.880	1,4
Zuid-Oost Azië	95.714	3,2	62.706	1,9
Midden-Oosten	18.963	0,6	21.128	0,7
Overige	184.881	6,1	251.784	7,7
Totaal	3.022.284	100,0	3.268.569	100,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

	2021		2020	
	€	%	€	%
Nederlandse overheidsinstellingen	346.211	11,6	383.278	11,7
Buitenlandse overheidsinstellingen	603.343	20,0	317.071	9,6
Financiële dienstverlening	1.882.788	62,3	2.371.347	72,6
Overige	130.874	4,3	139.367	4,3
Nijverheid en industrie	59.068	1,8	57.506	1,8
Totaal	3.022.284	100,0	3.268.569	100,0

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2021 gepubliceerd door Standard & Poor's is als volgt:

	2021		2020	
	€	%	€	%
AAA	616.123	20,4	640.340	19,5
AA	556.299	18,4	1.028.831	31,5
A	299.873	9,9	216.449	6,6
BBB	352.236	11,7	344.753	10,6
Lager dan BBB	287.622	9,5	250.213	7,7
Geen rating	910.131	30,1	787.983	24,1
Totaal	3.022.284	100,0	3.268.569	100,0

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Bij de invoering van prognosetafel AG2020 is geen rekening gehouden met het effect van Covid-19.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2021.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Ultimo jaar zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	31-12-2021		31-12-2020	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Blackrock INC	-	-	432.063	8,7
BNP Paribas SA	-	-	422.049	8,5
ING Groep NV	-	7,5	421.981	8,5
Nederlandse staatsobligaties	350.467	6,7	387.341	7,8
Aegon NV	386.522	7,4	379.933	7,6
Duitse staatsobligaties	254.918	4,9	247.118	5,0
Neuberger Berman Group LLC	-	-	290.942	5,9
ASR Nederland NV	162.551	3,1	116.557	2,3
totaal	1.540.980	29,6	2.697.984	54,3

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is bij NN Investment Partners ondergebracht. Deze partij is de Fiduciair Manager. Met NN Investment Partners is een overeenkomst en een service level overeenkomst gesloten. De afhankelijkheid van deze partij wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij custodian Bank of New York Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP Pensioen B.V. Met TKP Pensioen B.V. is een uitbestedingsovereenkomst en een service level overeenkomst (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders, custodian en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, In Control Statement (TKP) en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402 type II-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Een actief beleggingsrisico ontstaat wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afgeweken

wordt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin actief wordt belegd is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Het fonds heeft voor de verschillende aandelenmandaten limieten opgesteld voor de tracking error en de toegestane afwijkingen van de benchmark. Deze limieten zijn onderdeel van de contracten met de vermogensbeheerders. De betreffende vermogensbeheerders hebben aan deze richtlijnen voldaan.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitsproef.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2021:

2021 Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
		€	€	€	€
Valutaderivaten	0,1	-919.288	-5.054	2.585	7.639
Rentederivaten	23,4	1.328.700	-80.043	12.439	92.482
Futures	0,20	6.270	-50	313	363
Vorderingen inzake derivaten			3.339	3.339	
		412.682	-81.808	18.676	100.484

Ultimo 2021 zijn zekerheden ontvangen voor de swaps voor een bedrag van € - (2020: € 19.750) en zekerheden gesteld van € 8.230 (2020: € 5.332).

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2020:

2020 Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
		€	€	€	€
Valutaderivaten	0,11	729.198	16.006	16.523	517
Rentederivaten	25,7	1.062.900	-16.532	11.595	28.127
Futures	0,18	29.422	339	415	76
		1.821.520	-187	28.533	28.720

9.4.4 Niet in de balans opgenomen regelingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met TKP Pensioen BV met een opzegtermijn van één jaar. De vergoeding voor 2021 bedroeg € 6,4 miljoen.

Met NNIP is een overeenkomst voor onbepaalde tijd gesloten voor het fiduciair beheer, met een opzegtermijn van 3 maanden voor het bestuur. De opzegtermijn voor NNIP is 12 maanden. De vergoeding bedroeg € 2,2 miljoen.

Daarnaast is een overeenkomst voor onbepaalde termijn gesloten met de custodian Bank of New York Mellon met een opzegtermijn van 90 dagen. De vergoeding in 2021 bedroeg € 0,6 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

	31-12-2021	31-12-2020
	€	€
Lombard Odier Private Equity	93.447	99.838

Voorwaardelijke verplichtingen

In 2018 is een claim financieel afgewikkeld.

Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetaalverplichting voor de duur van 10 jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand t.b.v. € 5.500 voor de duur van tien jaar eindigend op 15 januari 2028.

9.4.5 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, de aangesloten werkgevers en de bestuurders van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf. Voor zover van toepassing zijn transacties met verbonden partijen tegen marktconforme voorwaarden gerealiseerd.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de staat van baten en lasten bij de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

9.4.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2021

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2021	2020
	€	€
De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Pensioenpremie huidig jaar	98.700	97.668
Pensioenpremie voorgaand jaar	-403	226
	<u>98.297</u>	<u>97.894</u>

De premieopbrengsten zijn niet gesplitst naar een werkgevers- en een werknemersdeel, omdat de totale premie volgens overeenkomst aan de werkgevers in rekening wordt gebracht. Een deel van de premie wordt door de werkgevers ingehouden op het salaris van de werknemers. Aangezien er geen directe relatie is tussen het werkgevers- en het werknemersdeel, worden deze niet afzonderlijk weergegeven.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 25,7% (2020: 25,2%) van de pensioengrondslag (het salaris minus de franchise van € 15.544) (2020: € 14.167). De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

Kostendeekkende premie	138.478	126.580
Feitelijke premie t.b.v. premietoets excl. VPL	98.700	89.992
Benodigde en feitelijke premie overgangsregeling VPL	-	7.676
Gedempte premie	98.053	71.910

Toelichting feitelijke premie:

De opgelegde premie in 2021 bedraagt € 89.700 (2020: € 89.992, zijnde opgelegde premie van € 97.668 verminderd met € 7.676 benodigde premie overgangsregeling VPL).

Deze premie is hoger dan de gedempte premie en lager dan de zuiver kostendeekkende premie. Het pensioenfonds maakt gebruik van de mogelijkheid te premie te dempen.

	2021	2020
	€	€
<i>Kostendeekkende premie</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	106.674	95.668
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	16.654	16.401
Opslag voor uitvoeringskosten	7.755	7.674
Actuarieel benodigd voor risicodekking	<u>7.395</u>	<u>6.837</u>
Totaal kostendeekkende premie	<u>138.478</u>	<u>126.580</u>

Feitelijke premie t.b.v. premietoets excl. VPL

Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	57.921	61.375
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen en voorwaardelijke onderdelen van de pensioenopbouw	<u>40.779</u>	<u>28.617</u>
Totaal feitelijke premie	<u>98.700</u>	<u>89.992</u>

Gedempte premie

Actuarieel benodigd voor (on)voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	79.469	55.720
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	7.230	5.699
Opslag voor uitvoeringskosten	7.755	7.674
Actuarieel benodigd voor risicodekking	<u>3.599</u>	<u>2.817</u>
Totaal gedempte premie	<u>98.053</u>	<u>71.910</u>

Het verschil tussen de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte premie wordt veroorzaakt doordat de actuarieel benodigde koopsom van de zuivere kostendeekkende premie vastgesteld is op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2020 en die van de gedempte kostendeekkende premie op basis van de reële rendementscurve per 30 september 2020 met een afslag voor indexatie. De reële rendementscurve staat in beginsel voor een periode van vijf jaar vast.

De koopsom voor risicodekking behelst de koopsom voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt of opslag in rekening gebracht.

Van de opgelegde premie is de verbijzondering naar de diverse componenten zoals weergegeven bij de specificatie van de kostendeekkende premie niet beschikbaar.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2021	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	4.662	25.581	-	30.243
Aandelen	33.088	422.320	-4.824	450.584
Vastrentende waarden	26.245	-63.200	-746	-37.701
Derivaten	2.784	-265.491	-	-262.707
Overige beleggingen	339	480	-	819
Overige kosten vermogensbeheer			-864	-864
	<u>67.118</u>	<u>119.690</u>	<u>-6.434</u>	<u>180.374</u>
2020	Directe beleggings- opbrengst	Indirecte beleggings- opbrengst	Kosten vermogens- beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	3.316	-15.157	-	-11.841
Aandelen	28.247	20.512	-3.722	45.037
Vastrentende waarden	27.243	51.339	-419	78.163
Derivaten	499	284.916	-	285.415
Overige beleggingen	1.570	-4.655	-	-3.085
Overige kosten vermogensbeheer			-2.184	-2.184
	<u>60.875</u>	<u>336.955</u>	<u>-6.325</u>	<u>391.505</u>

10. Overige baten

Interest overig	-	-
Andere baten	<u>15</u>	<u>10</u>
	<u>15</u>	<u>10</u>

De andere baten betreffen diverse slotuitkeringen inzake faillissementen.

11. Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen	69.538	65.622
Partnerpensioen	19.858	18.910
Wezenpensioen	219	226
Afkoop pensioenen en premierestitutie	<u>4.254</u>	<u>4.908</u>
	<u>93.869</u>	<u>89.666</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 503,24 (2020: € 497,27) per jaar (de wettelijke afkoopgrens). Het pensioenfonds hanteerde in 2020 nog een eigen afkoopgrens van € 248,64. Beneden dit bedrag werd afgekocht. Bij een bedrag tussen de in 2020 eigen gehanteerde afkoopgrens en de wettelijke afkoopgrens wordt de deelnemer de keuze geboden tot afkoop ineens of tot een periodieke uitkering (of afkoop) bij pensioenleeftijd. In 2021 werd deze keuzemogelijkheid niet meer geboden en wordt de wettelijke afkoopgrens gehanteerd.

	2021	2020
	€	€
12. Pensioenuitvoeringskosten		
Bestuurskosten	382	421
Kosten verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	168	164
Administratiekostenvergoeding	6.417	6.448
Accountantskosten	91	105
Certificerend actuaire	53	60
Adviseur actuaire	100	127
Overige advieskosten	56	200
Contributies en bijdragen	441	417
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige	426	450
Project toekomst	25	-
Communicatiekosten	190	220
	<u>8.349</u>	<u>8.612</u>

In de bestuurskosten, kosten van het verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht zijn de vergoedingen aan de leden opgenomen.

Governancekosten

Vergoeding bestuur	352	395
Vergoeding raad van toezicht	48	69
Vergoeding verantwoordingsorgaan	<u>75</u>	<u>57</u>
	<u>475</u>	<u>521</u>

Accountantshonoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant zijn als volgt:

Controle van de jaarrekening	91	94
Overige controle werkzaamheden	<u>-</u>	<u>11</u>
	<u>91</u>	<u>105</u>

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn evenals voorgaand jaar geen werknemers in dienst.

	2021	2020
	€	€
13. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Pensioenopbouw	106.674	103.035
Rentetoevoeging	-28.299	-15.320
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-95.193	-91.866
Wijziging marktrente	-357.703	717.061
Wijziging actuariële uitgangspunten	-111	-145.286
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	3.796	-1.288
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	<u>3.599</u>	<u>6.524</u>
	<u>-367.237</u>	<u>572.860</u>

	2021	2020
	€	€
14. Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-	-
Inkomende waardeoverdracht klein pensioen	-10.926	-5.380
Uitgaande waardeoverdrachten	-	47
Uitgaande waardeoverdracht klein pensioen	7.713	7.826
	<u>-3.213</u>	<u>2.493</u>

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren. Het proces van waardeoverdracht is stilgelegd doordat de beleidsdekkingsgraad zich onder de 100% bevindt. Alleen waardeoverdrachten waarvoor het proces reeds opgestart was worden afgehandeld. Waardeoverdrachten kleinpensioen zijn toegestaan.

	2021	2020
	€	€
15. Overige lasten		
Interest	48	61
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-261	279
Overige lasten	-	18
	<u>-213</u>	<u>358</u>

9.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

UFR-systematiek

DNB heeft op 28 augustus 2020 bekend gemaakt dat de nieuwe UFR-systematiek de komende vier jaar stapsgewijs door gaat werken in de vaststelling van de rekenrente voor pensioenfonds. Deze stappen zullen de rentebedragen met een looptijd van meer dan 20 jaar per stap doen dalen. De rentetermijnstructuur voor pensioenfonds is vanaf

1 januari 2021 gebaseerd op een gewogen gemiddelde tussen de volgende rentetermijnstructuren:

- Rentetermijnstructuur op basis van de huidige UFR-systematiek (UFR20).
- Rentetermijnstructuur op basis van de nieuwe UFR-systematiek (UFR30).

In het tweede jaar is de rentetermijnstructuur voor 50% gebaseerd op UFR20 en voor 50% op UFR30, ook wel UFR25 genoemd. Jaarlijks wijzigt de verdeling in gelijke stappen, totdat vanaf 1 januari 2024 de rentetermijnstructuur volledig gebaseerd is op UFR30.

Indien rekening gehouden wordt met het bovenstaande (UFR 25) zou de technische voorziening voor risico fonds bij benadering toe zijn genomen met € 55,7 miljoen en uit zijn gekomen op € 5.004 miljoen. Het effect hiervan op de dekkingsgraad bedraagt -1,1%-punt.

Oekraïne

In februari 2022 zijn Russische troepen Oekraïne binnengevallen. In reactie daarop is wereldwijd een groot aantal sanctiemaatregelen met onmiddellijke werking van kracht geworden.

In samenhang daarmee is nagegaan of deelnemers, werkgevers of leveranciers op de sanctielijst zijn gekomen. Dit is niet het geval. Daarnaast is gekeken naar aangesloten werkgevers of deelnemers die, vanwege een bankrekening in Oekraïne, Rusland of Belarus, geraakt worden door beperkingen in het internationale betalingsverkeer. Ook hiervan bleek geen sprake. Ook zijn er geen directe of indirecte afhankelijkheden van leveranciers, dienstverleners of uitbestedingspartijen in een van deze landen.

De crisis heeft wel in beperkte mate directe gevolgen voor de waardering van beleggingen in Oekraïne, Rusland of Belarus. Posities in die landen waren relatief klein (0,7% van het totaal van de beleggingen). In het slechtste geval moeten deze beleggingen als waardeloos beschouwd worden hetgeen tot een verlies van ongeveer € 34 miljoen leidt. De indirecte gevolgen zijn echter wel groot. De crisis heeft geleid tot grote onrust in de financiële markten. Met sterke fluctuaties in prijzen van grondstoffen, aandelen en interestniveaus. De gevolgen hiervan zijn soms positief en soms negatief, de continuïteit van de organisatie komt hierdoor echter niet in gevaar

De inval vond plaats in februari 2022 en moet daarmee beschouwd worden als een gebeurtenis na balansdatum. De crisis heeft daardoor geen gevolgen voor de feitelijke situatie per balansdatum en de financiële positie van het pensioenfonds per eind 2021.

Groningen, 17 juni 2022

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers
E. Deuling
R. Dik
W. Kannegieter
P. Mannaert
J.G.M. van Ophem
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen
M.W. van Straten
S.E.M. Verhoef

Overige gegevens

10 Overige gegevens

10.1 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

10.2 Actuariële verklaring

Opdracht	Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.
Onafhankelijkheid	Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.
Gegevens	De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.
Afstemming accountant	Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 39,2 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,5 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken. Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.
Werkzaamheden	Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of ■ toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen; ■ het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld; ■ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten; ■ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel. Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum

	aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen. Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.
Oordeel	Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen). Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2021. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht. Amstelveen, 17 juni 2022 drs. H. Zaghdoudi AAG Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

10.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf op 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2021.
2. De staat van baten en lasten over 2021.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht.
- Verslag van het verantwoordingsorgaan.
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de hiervoor vermelde andere informatie, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige

gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 17 juni 2022

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

Bijlagen

Bijlage 1 Deelnemersbestand

Actuariaat

	Stand ultimo vorig verslagjaar	Bij	Af	Stand ultimo verslagjaar
Actieven	33.400	7.200	6.554	34.046
Slapers	94.353	6.873	5.697	95.529
Pensioengerechtigden	22.799	2.004	1.100	23.703
waarvan:				
ouderdompensioen	16.919	1.440	727	17.632
partnerpensioen	5.728	521	349	5.900
wezenpensioen	152	43	24	171
Totaal:	150.552	16.077	13.351	153.278

Bijlage 2 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actief/Passief beheer

De twee belangrijkste methodes van beleggen zijn actief en passief beleggen. De doelstelling van actief beleggen is om een hoger rendement te behalen dan de gehanteerde benchmark. Hiertoe gaat de belegger op zoek naar interessante beleggingen. Hij belegt ten opzichte van de benchmark extra in bedrijven of andere beleggingen waarvan de hoogste rendementen worden verwacht. Bij passief beleggen is de doelstelling het rendement van de benchmark te evenaren. Om dit te bereiken wordt de samenstelling van de beleggingen van de benchmark gevolgd.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Afkoopfactor

De factor waarmee afhankelijk van de leeftijd de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken wordt bepaald. De afkoopfactor wordt gehanteerd bij het afkopen van kleine pensioenbedragen. Dit houdt in, dat de gewezen deelnemer in plaats van het kleine pensioen een bedrag ineens ontvangt.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Attributie-analyse

In een attributie-analyse wordt weergegeven hoe de performance van de portefeuille het heeft gedaan ten opzichte van de performance van de normportefeuille. In een attributie-analyse geeft het allocatie-effect aan wat de invloed is van een ander gewicht in de werkelijke portefeuille dan de weging in de normportefeuille. Het selectie-effect laat zien of al dan niet de goede aandelen of obligaties in portefeuille zijn opgenomen.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de indexaties.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance-regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfonds, hebben een compliance-regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Consumentenprijsindex alle huishoudens (afgeleid)

Het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen zoals dit gemiddeld wordt aangeschaft door alle huishoudens in Nederland. In de afgeleide index is het effect van

veranderingen in de tarieven van productgebonden belastingen en subsidies en van consumptiegebonden belastingen geëlimineerd.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Corporate Governance (voor pensioenfondsen)

Goed Pensioenfondsbestuur, waarbij integer en transparant handelen door het Bestuur en het toezicht daarop zijn inbegrepen. Daarbij legt het Bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto-activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto-activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Gewenst eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is ter dekking van de pensioenverplichtingen, verhoogd met het vermogen dat nodig is om de toeslagambitie ook op de lange termijn na te komen. Het gewenst eigen vermogen is minimaal gelijk aan het vereist eigen vermogen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftetekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

Fed

De Federal Reserve System of Federal Reserve of informeel ook wel The Fed is de federale, centrale bank van de Verenigde Staten van Amerika, vergelijkbaar met de Europese Centrale Bank.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair Management

Fiduciair management is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen die vanaf 1 januari 2007 verplicht is en per 1 januari 2015 is aangepast.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscodes

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereiste eigen vermogen. Het korten van pensioenen blijft een laatste noodmaatregel. Als de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad ook lager is, dan moet er gekort worden: ineens of evenredig gedurende maximaal 10 jaar.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

IBNR

Afkorting voor Incurred but not reported. Onderdeel van de voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico fonds die aangehouden wordt voor verwachte AO-schade die voortvloeit uit ziektegevallen in de komende twee jaar. De werkelijke schade wordt bekend nadat het UWV de informatie over de WIA-ingang heeft aangeleverd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariële benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuariële benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Kritische dekkingsgraad

Het niveau van de dekkingsgraad waaronder het voor het pensioenfonds niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de wettelijke termijn het dekkingstekort op te lossen.

Large/Small Cap aandelen

Aandelen met hoger/lager dan gemiddelde marktkapitalisatie.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/ Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloon(regeling)

Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Netto-risico

Het restant aan risico dat overblijft na het nemen van beheersmaatregelen.

Non-investment grade

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel high yield genoemd.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Outperformance/underperformance

Het rendement dat een vermogensbeheerder heeft behaald over een door hem beheerde portefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De aanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een sterftetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Sterftetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftecijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekanalen in de sterftetafel. In Prognosetafel wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de AG Prognosetafel 2020. Deze is vastgesteld door het Actuarieel Genootschap en maakt onderscheid in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Quorum

Het aantal Bestuursleden dat aanwezig moet zijn in een vergadering om geldige besluiten te kunnen nemen.

Raad van Toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een Raad van Toezicht die het functioneren van het Bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het Bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkingsgraad heeft het Bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfondsen, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

SPO

Stichting Pensioen Opleidingen.

SPO-kennisreflector

Een toets die het mogelijk maakt objectief vast te stellen op welke gebieden leemten in kennis en deskundigheid bestaan voor Bestuurders van pensioenfondsen.

Spotmarkt

Markt waarop grondstoffen en valuta worden verhandeld voor directe levering. Dit in tegenstelling tot de termijnmarkt waar prijsvorming nu plaatsvindt en levering op een later tijdstip.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Sterftetafels

Zie prognosetafels.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

S-toets (solvabiliteitstoets)

Toets in het kader van het FTK. Naast het benodigde vermogen uit de minimumtoets dient in deze toets ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten aan het einde van een jaar voldoende vermogen te hebben om op dat moment weer aan de minimumtoets te kunnen voldoen. Als uitgangspunt voor de toets geldt de aanname dat zich gedurende het jaar na balansdatum een ongunstig scenario voltrekt en dat één jaar na balansdatum de aanwezige verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder moeten kunnen worden overgedragen op marktconforme condities.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en derivaten. Ook wel beleggingsportefeuille.

Strategische normportefeuille

De strategische normportefeuille is een schaduwportefeuille waarin het pensioengeld in theorie belegd zou kunnen worden. De normportefeuille is dan ook, net als de werkelijke portefeuille, omgeven met regels en afspraken. De normportefeuille bestaat uit meerdere beleggingscategorieën, bijvoorbeeld aandelen en vastrentende waarden. Elke categorie heeft een bepaalde weging. Verder wordt per categorie een 'belegbare' index afgesproken die als vergelijkingsmaatstaf geldt.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening (indexatie)

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij Bedrijfspensioenfonds voor de Bakkers is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitkeringsovereenkomst

Bij de uitkeringsovereenkomst weet de deelnemer precies hoe hoog zijn uitkering op termijn is.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

Ultimate Forward Rate (ufr)

Pensioenfondsen zijn verplicht om bij de berekening van hun financiële verplichtingen gebruik te maken van de door toezichthouder DNB vastgestelde rentetermijnstructuur, die is afgeleid van de rentes voor verschillende looptijden in de markt. Omdat voor lange looptijden niet altijd voldoende marktinformatie beschikbaar is, wordt gebruik gemaakt van de zogeheten ultimate forward rate (ufr) methode. Kenmerkend voor toepassing van de ufr-methode op de rekenrente is dat de rente voor de waardering van pensioenverplichtingen op zeer lange termijn tendeert naar het niveau van de ufr. De richting voor de rente voor lange looptijden wordt bepaald op basis van een voortschrijdend 120-maandsgemiddelde van de 20-jaarsforward rentes.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het Bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting voor de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Correspondentieadres:

Postbus 501
9700 AM GRONINGEN

Bezoekadres:

Europaweg 27, Groningen

Telefoon (050) 582 19 90
Fax (050) 313 82 01
internet www.bakkerspensioen.nl
emailadres info@tkppensioen.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV
Postbus 501
9700 AM GRONINGEN



Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Postbus 11158

9700 CJ Groningen

www.bakkerspensioen.nl